

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

136 (12) / 2021

ON
AIR BULGARIA

Boarding the Titanic?

БИЛЕТ ЗА "ТИТАНИК" ЛИ Е ЕВРОТО?

Tourism in 2022

ТУРИЗМЪТ ПРЕЗ 2022

In Search for the Boss

В ТЪРСЕНЕ НА ШЕФА

A TASTE FOR GROWTH

Stanislava Madjarova, Head of Sales and Marketing at Dimitar Madjarov-2 Ltd
Станислава Магжарова, директор маркетинг и продажби, "Димитър Магжаров"

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

MOUTAI

"The drink of diplomacy"

Moutai Flying Fairy is considered one of the alcohols with the longest and richest aftertaste in the world with variety of over 1200 aromatic notes. Each of the Moutai magical elixirs is a result of millennial traditions and is the perfect gift for connoisseurs and fans of exotic and refined tastes.

Sofia, 164 Vitosha Blvd.

 Moutai Bulgaria

www.moutai.bg

КАК Е ДЕЗИНФЕКЦИРАН САМОЛЕТЪТ ВИ?

„България Еър“ въведе ултрамодерната технология Honeywell UV Cabin System II

Националният превозвач „България Еър“ е първата авиокомпания на нашия пазар, която въведе най-съвременната система за дезинфекция с ултравиолетови лъчи - Honeywell UV Cabin System II. Технологи- ята доказано унищожава всички вируси и бактерии от гладките повърхности. От началото на ноември тя се използва преди всеки полет в допълнение към досе- гашната дезинфекция със сертифицирани препарати, за да осигури на пасажерите най-висока степен на защита и комфорт. Системата разполага с разтегателни UV рамена, които обработват седалките и повърхностите в салона. Труднодостъп- ните места също могат да бъдат де- зинфекцирани благодарение на подвижна лампа. По този начин, след обработка с машината, пътниците се качват в изцяло стерилен салон.

„Приоритет на националния превозвач винаги е било да предлага на клиентите си сигурен и комфортен полет. Затова и от началото на пандемията полагаме изключителни грижи за дезинфекцията на борда на самолетите си. Въвеждането в експлоатация на новата машина е поред- ната стъпка в тази посока, като по този начин стремежът ни е да предложим най- висока степен на сигурност на пасажери- те ни“, обясни изпълнителният директор на „България Еър“ Христо Тодоров. Машината е въведена в експлоатация вече от световния превозвач Qatar Airways, а „България Еър“ е единствената авиокомпания, изпълняваща полети на нашия пазар, която я използва.

Пожелаваме ви приятен полет

HOW IS YOUR PLANE DISINFECTED?

Bulgaria Air has introduced the Honeywell UV Cabin System II cutting-edge technology

The national carrier Bulgaria Air is the first airline on our market to introduce a brand new ultraviolet disinfection system - Honeywell UV Cabin System II. This technology has been proven to kill all viruses and bacteria from smooth surfaces. Since the beginning of No- vember it has been used before each flight in addition to current disinfection procedures with certified preparations, to ensure passengers the highest level of protection and comfort. The system has extendable UV arms that handle the seats and surfaces in the cabin. Hard-to- reach areas can also be disinfected with a movable lamp. Thus, after processing, passen- gers enter a completely sterile cabin. "The priority of the national carrier has always been to offer its passengers a safe and com- fortable flight. That is why, since the beginning of the pandemic, we have taken great care to disinfect our fleet. The commissioning of the new machine is another step in this direction, and our aim is to offer the highest level of safety to our passengers," Hristo Todorov, CEO of Bulgaria Air, explains. The machine has already been introduced by the Qatar Airways global carrier, and Bulgaria Air is the only Bulgarian airline that uses it

We wish you a pleasant flight

НА СЕДМОТО НЕБЕ

С четиристепенно меню
в бизнес класа

9 | **BUSINESS
ECONOMY**

22 | **Фокусът ни е
вече върху външ-
ните пазари**

Станислава Магжарова,
директор продажби и
маркетинг на "Димитър
Магжаров-2"

24 | **Our Focus is Now
on Foreign Markets**

- 10 | Числа и лица
Facts & Figures
- 12 | Билет за "Титаник"
ли е евротото?
- 14 | Boarding the Titanic?
- 30 | Краят на евтините
пътвания
- 33 | The End of Cheap
Travel
- 36 | Първите 150 години
- 38 | The first 150 years

41 | **ANALYSIS
POLITICS**

50 | **Новите звездни
войни**

Надпреварата във въ-
ръжването между САЩ,
Китай и Русия започва да
става тревожна

53 | **The New Star Wars**

- 42 | Най-евтината земя
в Европа
The Cheapest Land in
Europe
- 44 | В търсене на шефа
- 46 | Searching for the Boss
- 57 | Шестте мига на
Третата световна
- 58 | The Six Moments of
the WWII
- 60 | Утрешните оръжия
The Weapons
of Tomorrow

63 | **SCIENCE
TECHNOLOGY**

66 | **Истината за
витамините**

Първо ги смятахме за
универсално лекарство.
После - за глобална
измама.
Всъщност не са нито
едното, нито другото

69 | **The Truth About
Vitamins**

- 64 | Да купиш за
30 долара и да
продадеш за 50
милиона
Buying for \$30, Selling
for \$50 million
- 74 | Творение в черно
- 78 | A Study in Black

81 | **TRAVEL
LIFESTYLE**

97 | **21 идеи за Коледа**

За нея, за него и за децата:
как да се справим без
напрежение с пазаруването
на подаръци

97 | **21 Christmas Ideas**

- 82 | Афиш
Poster
- 84 | Обратната страна
на гнева
The Upside of Anger
- 88 | Зима в Родопите
- 92 | Rdodope Winter
- 104 | Виолетово бъдеще
La Vie en Violet
- 106 | В паспорта на Дядо
Коледа
- 109 | In Santa's Passport
- 114 | Двоен градус
- 116 | Double Degrees

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Методи Йорданов
Радослав Генчев
Global Club

АВТОРИ
Бойко Василев
Вероника Денизова
Димитър Кьосемарлиев
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Петър Йовчев
Ясен Бориславов

ДИЗАЙН
BRAND NEW inc.

ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Мумкова

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР
Леа Бакалова
lbakalova@bulgariaonair.bg

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECB BG SF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна
ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозитиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он ер" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

CONTRIBUTORS АВТОРИ

ВЕРОНИКА ДЕНИЗОВА е икономически журналист с дългогодишен опит, водещ и съавтор на предаването „В развитие“ по Bloomberg TV Bulgaria. Тя е доктор по икономика от УНСС с научни интереси в областта на туризма и управлението на туристическите дестинации.

VERONIKA DENIZOVA is an experienced economic journalist, host and co-author of the show "In development" at Bloomberg TV Bulgaria. She has a PhD in Economics from the University of National and World Economy with research interests in the fields of tourism and management of tourist destinations.

ИВАЙЛО ПЕТРОВ е сред талантливите млади български фотографи, създател на студио Focus Shift. Специализира модна и портретна фотография. Освен това се интересува от кино и от Вселената, която ни заобикаля. Вярва, че за добрите снимки е необходима комбинация от талант, оригинално мислене и качествена техника, като последната е най-маловажна.

IVAYLO PETROV is one of the most gifted young Bulgarian photographers and creator of Focus Shift Studio. He specializes in fashion and portrait photography. Furthermore, he has interests in movies and in the Universe that surrounds us. He believes that one needs a combination of talent, original ideas, and quality equipment to make good pictures – with the last condition being of the least importance.

ПРАЗНУВАЙ ПОДОБАВАЩО.

СЪС СПЕЦИАЛНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ BMW.

За повече информация и оферта, моля обърнете се към нашите търговски екипи от М Кар Груп.

М Кар Варна

9023 Варна
бул. Владислав Варненчик 320
тел.: +359 52 918 208
contact@bmw-mcarvarna.bg
www.bmw-mcarvarna.bg

М Кар Плевен

5800 Плевен
кв. Дружба 1
тел.: +359 64 970 804
contact@bmw-mcarpleven.bg
www.bmw-mcarpleven.bg

М Кар Пловдив

4003 Пловдив
бул. Карловско шосе
тел.: +359 32 571 296
contact@bmw-mcar.bg
www.bmw-mcar.bg

М Кар София

1407 София
бул. Черни връх 53
тел.: +359 2 49 28 335
contact@bmw-mcarsofia.bg
www.bmw-mcarsofia.bg

Viva!

CASINO

AT

SOFIA HOTEL BALKAN
THE LUXURY COLLECTION

BLACKJACK
AMERICAN ROULETTE
RUSSIAN POKER
CARIBBEAN POKER
TEXAS POKER
NOVO POKER
MAJOR POKER
NEWEST SLOT MACHINES

OPEN 24/7 FREE ENTRANCE & BAR

SOFIA HOTEL BALKAN
5, Sveta Nedelja Square 1000 Sofia Bulgaria
+359 (2) 981 5747; info@groupviva.com
www.vivacasino.biz

БЕЗПЛАТЕН ПРЕВОЗ НА СКИ ИЛИ СНОУБОРД С „БЪЛГАРИЯ ЕЪР“

FREE SKI OR SNOWBOARD
TRANSPORT WITH
BULGARIA AIR

И тази зима "България Еър" прави традиционния си жест към любителите на снежните спортове, като им предлага да се възползват от безплатен превоз на ски или сноуборд екипировка по всички редовни директни линии, оперирани от националния авиопревозвач. Всеки пътник на полетите, изпълнявани от „България Еър“, може да вземе със себе си един чифт ски, шеки и ски обувки, или сноуборд и екипировка за него.

Освен безплатния превоз на ски или сноуборд екипировка, в цената на самолетните билети са включени всички летищни такси, 1 брой ръчен багаж до 10 кг., 1 брой чекиран багаж до 23 кг (за тарифите с включен чекиран багаж) и безплатен check-in.

За повече информация се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти (callFB@air.bg, тел.+359 2 402 0400). Билети могат да бъдат резервирани и онлайн на www.air.bg или през мобилното приложение Bulgaria Air.

This winter, Bulgaria Air is making its traditional gesture to snow sports enthusiasts, offering them the benefit of free transportation of ski or snowboard equipment on all regular direct flights operated by the national air carrier.

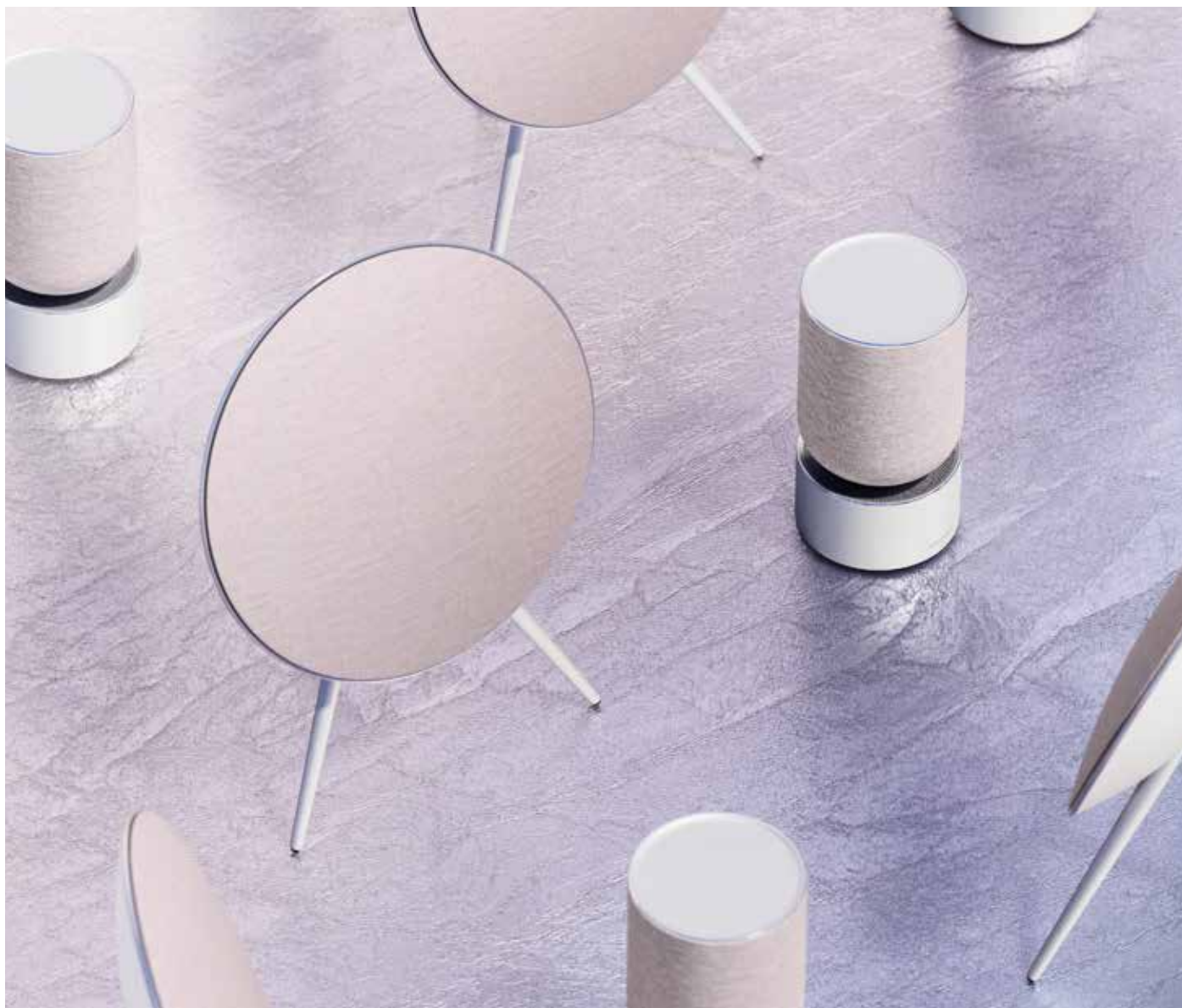
Every passenger on the flights operated by Bulgaria Air can bring a pair of skis, poles and ski boots, or a snowboard and equipment for him, for no additional cost.

In addition to free transportation of ski or snowboard equipment, the price of airline tickets includes all airport taxes, 1 piece of hand luggage up to 10 kg, 1 piece of checked luggage up to 23 kg (for tariffs with checked luggage included) and free check-in.

For more information, please contact the Customer Service Center (callFB@air.bg, tel. + 359 2 402 0400). Tickets can also be booked online at www.air.bg or through the Bulgaria Air mobile application. ■

Sounds Better Together

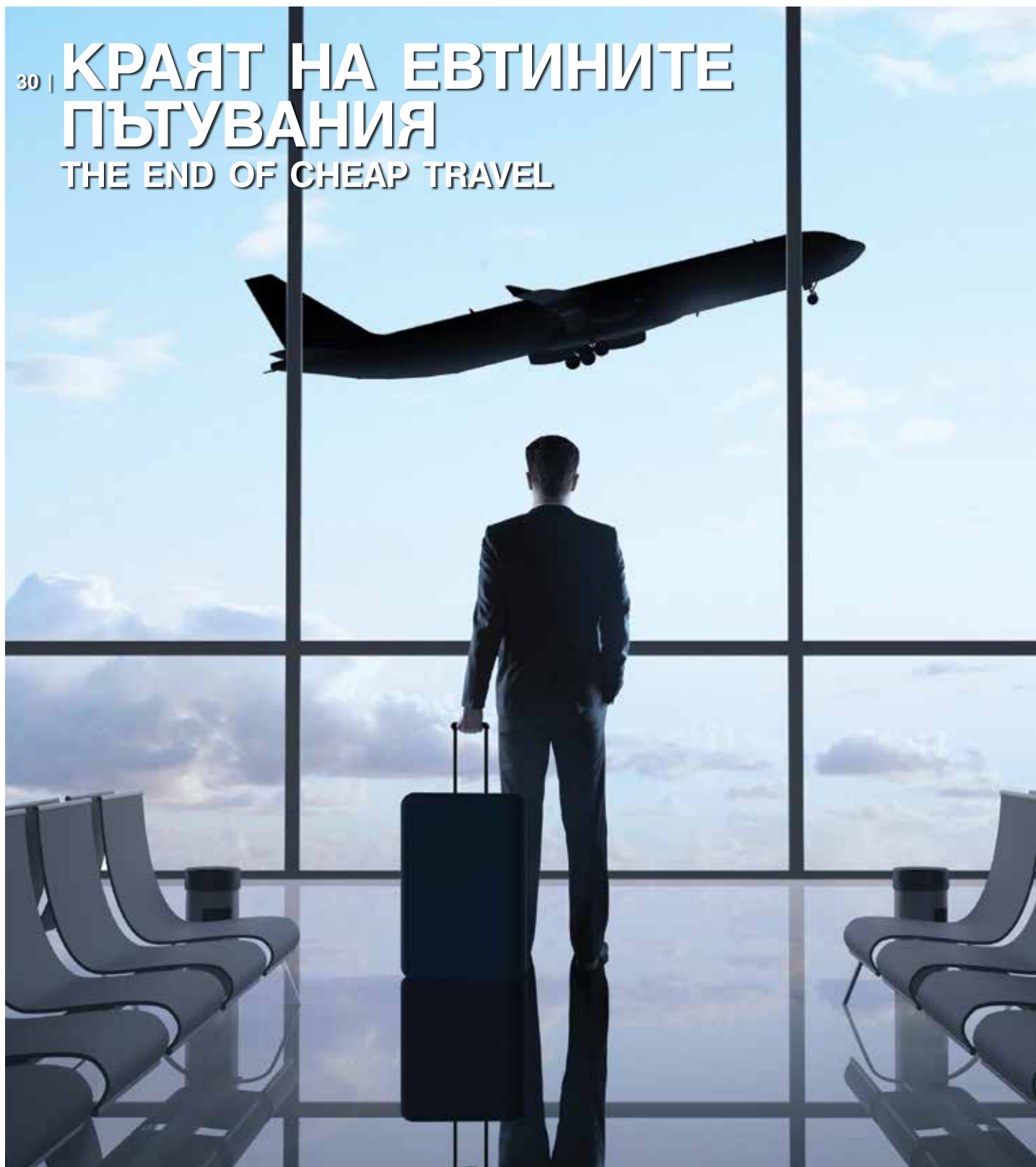

Musical harmony starts here. Connect Beoplay A9 and Beosound Balance together to listen in every room.

30 |

КРАЯТ НА ЕВТИННИТЕ ПЪТУВАНИЯ

THE END OF CHEAP TRAVEL

20 | **ИНТЕРВЮ: СТАНИСЛАВА МАДЖАРОВА**
INTERVIEW: STANISLAVA MADJAROVA

36 | **ПЪРВИТЕ 150 ГОДИНИ**
THE FIRST 150 YEARS

ЧИСЛА И ЛИЦА

FIGURES & FACES

40 000 000

евро е инвестицията за изграждането на нов завод за електрически велосипеди край Пловдив. Предприятието е съвместен проект на българската компания "Максом" и австрийската Pierer Group. Когато бъде завършен, заводът ще отвори около 1000 нови работни места. По данни от 2020 България е сред десетте най-големи производители на велосипеди в света.

EN

euro is the investment for the construction of a new plant for electric bicycles near Plovdiv. The factory is a joint project of the Bulgarian company Maxcom and the Austrian Pierer Group. When completed, the plant will create about 1,000 new jobs. According to data from 2020, Bulgaria is among the ten largest bicycle manufacturers in the world. ■

5 000 000

лева е обемът на достъпните средства по програмата за микрофинансиране на Българска банка за развитие. По нея могат да кандидатстват стартапи, безработни, както и предприемачи на възраст до 29 години. Отпускат се кредити до 50 000 евро с дълъг гратисен период и по-ниски лихви.

EN

BGN are the available funds under the microfinance program of the Bulgarian Development Bank. Startups, the unemployed, as well as entrepreneurs up to the age of 29 can apply for it. Loans of up to EUR 50,000 are granted with a long grace period and lower interest rates. ■

5-6%

инфлация през 2022 година прогнозира вицепремиерът и министър на финансите Асен Василев. Според него най-кризисните месеци, що се отнася до повишаване на цените, ще са март и април, в края на отоплителния сезон. Василев обяснява високата инфлация отчасти с растящите цени на енергоносителите, отчасти и с "голямото печатане на пари в последните 6-7 години".

EN

inflation in 2022 is forecast by Deputy Prime Minister and Minister of Finance Asen Vassilev. According to him, the most critical months in terms of rising prices will be March and April, at the end of the heating season. Vassilev explains the high inflation partly by rising energy prices and partly by "the big money printing in the last 6-7 years". ■

1915

нови автомобили са регистрирани в България през ноември, което е ръст от 24% на годишна база, показват данните на браншовата организация ACEA. Това е всъщност най-големият пазарен ръст в Европейския съюз, където повечето държави отчитат спагове заради кризата с микрочиповете и проблемите с доставките. Като цяло в ЕС през ноември са регистрирани 713 346 нови автомобили - най-слабият показател от 1993, когато ACEA започна да води статистика, и с почти 200 000 автомобили по-малко от ноември 2020.

EN

new cars were registered in Bulgaria in November, an increase of 24% on an annual basis, according to data from the branch organization ACEA. This is in fact the largest market growth in the European Union, where most countries are experiencing declines due to the microchip crisis and supply problems. In total, 713,346 new cars were registered in the EU in November, the weakest figure since 1993, when ACEA began keeping statistics, and almost 200,000 cars fewer than in November 2020. ■

Grand Hotel & SPA Primoretz

WISHING YOU A MERRY CHRISTMAS
AND A HAPPY NEW YEAR!

SEA GARDEN / BURGAS

+359 56 8 12345

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

info@hotelprimoretz.bg

БИЛЕТ ЗА „ТИТАНИК“ ЛИ Е ЕВРОТО?

Новото българско правителство е изненадващо единодушно със старото,
когато става дума за членството в еврозоната

Текст ПЕТЪР ЙОВЧЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Колкото повече нещата се променят, толкова повече си остават същите: няма как да не си припомним афоризма на големия френски журналист Алфонс Кар, докато наблюдаваме странната приемственост между последните български правителства по въпроса за членството на страната в еврозоната. Коалицията, подкрепила правителството на Кирил Петков, бе съшита с един-единствен конец, обединил четирите ѝ съставни партии: обещанието да се скъса с моделите, налагани от предишните кабинети на Бойко Борисов. Партията на Петков нови това обещание в самото си име: „Продължаваме промяната“. Но по темата за еврото - един от най-важните избори, пред които е изправена страната - новата власт е трогателно еднотушна със старата.

В КОАЛИЦИОННОТО СПОРАЗУМЕНИЕ СА ЗАПИСАНИ черно на бяло целите по отношение на еврото:

- „МФ и БНБ да изготвят анализ на ползите и негативите от въвеждането на еврото в България, който да е основа на мащабна разяснителна кампания една година преди влизане в Еврозоната...“;

- „Присъединяване в еврозоната с необратимо фиксиран курс 1,95583 лв. за едно евро без допускане на отклонения от него по никакъв начин“;

- „Влизане в еврозоната възможно най-скоро“. Ако ви се струва, че в мисленето, изложено в тези три цели, има нещо шизофренично, не сте единствени. Коалиционните партньори признават, че до момента анализ за възможните ползи и вреди от еврото не е правен, и се ангажират да поправят пропуската. Дотук добре. Но в същото време се съгласяват за „възможно най-скоро влизане в еврозоната“. Значи анализът няма никакво значение. Независимо дали ползите се окажат повече, или вредите, все тая: гръж се, еврозоно, ние идем! Какво налага това бързане, не е ясно: и новото правителство, по подобие на старото, не е извадило конкретни аргументи.

ЦЕЛЕУСТРЕМЕНОСТТА НА БЪЛГАРИЯ ОБАЧЕ Е В РЯЗЪК КОНТРАСТ с предпазливия подход на Чехия, Унгария и Полша, които на този етап нямат никакво намерение да се доближават до еврозоната (да не говорим за Дания и Швеция, които се отказаха от нея с референдуми). В рязък контраст е дори със съседна Румъния, която през 2018 бе ускорила леко процеса по напредването си към единната валута, но сега рязко го спря. През декември правителството в Букурещ потвърди, че отлага календара си за вли-

зане в еврозоната най-рано за 2029 година. Така единственият друг кандидат за паричния съюз остава Хърватия. Но ако сравним Хърватия и България, двете страни са като огледални противоположности: - Левът, благодарение на валутния борд, е обвързан с еврото и това на практика премахва валутния риск. Докато куната не е и централната банка в Загреб трябваше неведнъж да прибегва до скъпи пазарни интервенции, за да овладява курса;

- В Хърватия дялът на туризма в БВП бе цели 25% през 2019, и то предимно с туристи от ползващи еврото дестинации. В България дялът на туризма от брутния продукт е около 11%, и мнозинството туристи са от нееврови дестинации;

- В Хърватия т. нар. „евроизация“ на икономиката - тоест дялът на кредитите и депозитите, направени в евро - е около два пъти по-висок от този в България;

- И накрая, но не по важност, Хърватия има голям публичен дълг - 87.5% от БВП, докато при България той е едва 24.7% (към края на второто тримесечие на 2021).

Тоест нито един от аргументите, които имат хърватите да искат еврото, не е валиден и за България.

КОЛКОТО ДО ШЕПАТА АРГУМЕНТИ, изтъквани от привържениците на еврото у нас, те напоследък се чуват все по-рядко. Нека ги припомним:

- **Приемането на еврото ще понижи лихвите.** Първо, ефектът от глобално ниските лихви отдавна вече стигна и до българските банки. И второ, твърде спорно е дали прекомерно ниските лихви са плюс. Те стимулират надуването на опасни балони, например в имотния сектор, и освен това изкуствено поддържат живота на т. нар. „зомби“ компании, които иначе конкурентната среда би заличила.

- **Приемането на еврото ще повиши кредитния рейтинг** на страната. Това вероятно е вярно в краткосрочен аспект. Но в дългосрочен рейтингът зависи от провежданата политика, а не от членството в еврозоната. Страни извън нея, като Чехия и Полша, имат чувствително по-висок рейтинг от държави като Италия, Португалия, Гърция, Кипър, които са вътре.

- **Приемането на еврото ще стимулира търговията.** Няма никакви доказателства в подкрепа на такъв ефект. Всъщност професорът от Принстънския университет Ашока Моди твърди обратното: че приемането на еврото е намалило търговията между Германия и Испания, докато обменът между Германия и страни извън еврозоната, като Чехия, Унгария и България расте. ►

BOARDING THE TITANIC?

The new Bulgarian government is surprisingly unanimous with the old one when it comes to eurozone membership

By PETAR YOVCHEV / Photography IVAYLO PETROV

The more things change, the more they stay the same": we can not help but recall the aphorism of the great French journalist Alphonse Karr, as we observe the strange continuity between the last Bulgarian governments on the country's membership in the eurozone.

The coalition, which backed Kiril Petkov's government, was sewn together with a single thread that united its four constituent parties: the promise to break with the models imposed by Boyko Borissov's previous cabinets. Petkov's party holds this promise in its own name: "We continue the change." But on the subject of the euro - one of the country's most important decisions - the new government is touchingly unanimous with the old one.

THE COALITION AGREEMENT LISTS in black and white the goals for the euro:

- "MoF and BNB to prepare an analysis of the benefits and negatives of the introduction of the euro in Bulgaria, which will be the basis of a large-scale awareness campaign one year before joining the eurozone...";

- "Joining the euro area with an irreversibly fixed exchange rate of BGN 1.95583 per euro without allowing deviations from it in any way";

- "Entering the euro area as soon as possible".

If you see something schizophrenic in the thinking set out in these three goals, you are not alone. Coalition partners acknowledge that an analysis of the possible benefits and harms of the euro has not yet been made, and are committed to correct-

ing the gap. So far so good. But at the same time, they agree to "join the eurozone as soon as possible." So the analysis doesn't matter. Whether the benefits are greater or the harms, the course of action is set. What demands such rush, is not entirely clear: the new government, like the old one, has not put forward any concrete arguments.

HOWEVER, BULGARIA'S HASTE IS IN STRONG CONTRAST with the cautious approach of the Czech Republic, Hungary and Poland, which at this stage have no intention of moving closer to the eurozone (not to mention Denmark and Sweden, which abandoned it in referendums). It is in stark contrast even with neighbouring Romania, which in 2018 had slightly accelerated the process of advancing to the single currency, but has now abruptly halted it. In December, the government in Bucharest confirmed that it was postponing its calendar for joining the eurozone until 2029 at the earliest.

Thus, the only other candidate for monetary union remains Croatia. But if we compare Croatia and Bulgaria, the two countries are like mirror opposites:

- The Bulgarian lev, thanks to the currency board, is pegged to the euro and this virtually eliminates currency risk. While the kuna is not, and the central bank in Zagreb has had to resort to costly market interventions more than once to control the exchange rate;

- In Croatia, the share of tourism in GDP was as much as 25% in 2019, mainly with tourists from destinations using the euro. In Bulgaria, the share

of tourism in GDP is about 11%, and the majority of tourists are from non-euro destinations;

- In Croatia, the so-called "euroisation" of the economy - that is, the share of loans and deposits made in euros - is about twice as high as in Bulgaria;

- Finally, but not least, Croatia has a large public debt - 87.5% of GDP, while in Bulgaria it is only 24.7% (at the end of the second quarter of 2021). In other words, none of the arguments that Croats have for wanting the euro is valid for Bulgaria.

THERE ARE A HANDFUL of arguments put forward by the supporters of the euro in our country, of course, but they have been heard less and less lately. Let's remind them:

- **The adoption of the euro will lower interest rates.** First, the effect of globally low interest rates has long since reached Bulgarian banks. And secondly, it is very debatable whether excessively low interest rates are a plus. They stimulate the inflation of dangerous bubbles, for example in the real estate sector, and also artificially support the lives of so-called "zombie" companies, which would otherwise be wiped out by the competitive environment.

- **The adoption of the euro will raise the country's credit rating.** This is probably true in the short term. But in the long run, the rating depends on the policy pursued, not on eurozone membership. Countries outside the euro, such as the Czech Republic and Poland, have a significantly higher rating than countries inside such as Italy, Portugal, Greece and Cyprus.

Ръководената от Кристин Лагард ЕЦБ не дава и да се издума за повишаване на лихвите и настоява, че инфлацията е нещо временно. В същото време най-големият синдикат на служителите в банката заплаши със стачни действия, ако заплатите не бъдат индексирани спрямо инфлацията. The ECB, led by Christine Lagarde, has not given a damn about raising interest rates and insists that inflation is temporary. At the same time, the largest union of bank employees threatened to go on strike if wages are not indexed to inflation.

- The adoption of the euro will stimulate trade.

There is no evidence to support such an effect. In fact, Ashoka Modi, a professor at Princeton University, says the opposite: that the adoption of the euro has reduced trade between Germany and Spain, while trade between Germany and non-eurozone countries such as the Czech Republic, Hungary and Bulgaria is growing.

- The euro will stabilize the banking system.

This is, to put it mildly, ridiculous. The banking system in Bulgaria is conservative, overcapitalized and much more stable than the banking systems in the euro area. The KTB scandal in 2014 was rather politically stimulated, while numerous banking scandals in the eurozone - from the Spanish Santander, through Danske Bank and a whole galaxy of Italian banks to Deutsche Bank - spoke of systemic weaknesses.

- The euro will guarantee the European future of Bulgaria.

Also a hollow argument. Bulgaria made its civilizational choice with its EU and NATO memberships. Whether or not to join the monetary union, is not a geopolitical question. Denmark, Sweden and the Czech Republic are no less European countries because they use their crowns. Nor would anyone question the civilizational choice of Switzerland, which is not even a member of the EU.

ALL THESE "IMAGINARY" PROS from the euro do not sound convincing in today's situation, and probably that is why they are less and less mentioned lately. Instead, Euro-enthusiasts have a new

trump card: that eurozone membership would give Bulgaria access to more serious financial support in crises like the one with Covid-19.

This is an extremely interesting argument. Simply because, if we look at it in detail, it actually works in the opposite direction (as one comedian used to say, "you don't need enemies with friends like that"). There are three inevitable objections to the thesis of greater and safer help.

The first is that the European Stabilization Mechanism (ESM), which is the main instrument for providing such assistance, remains painfully underfunded. In this situation, the main option for support is through a new printing of money - a pro-inflation policy, which is at the root of the current difficulties of the euro area.

The second objection is rather in the form of a question. Even if Bulgaria is a member of the eurozone, who is more likely to need rescue - a country like it, with just about 15 billion euros of public debt (below 25% of GDP), or countries like Italy (2.7 trillion euros of debt, 156 % of GDP), France (2.76 trillion euros, 115%), Spain (1.42 trillion euros, 123%), Portugal (277 billion euros, 135%), Belgium (547 billion euros, 114%), Cyprus (25 billion, 112%)? The total public debt of the euro area countries is 11.6 trillion euros. The total public debt of non-euro area EU members is only about 1 trillion.

BY THE WAY, according to some skeptics, Bulgaria's still low public debt is the main motivation of the local political elite to be greedy for the euro. Currently, the currency board is curbing the natural

desire of politicians to spend. With the eventual entry into the eurozone, this obstacle will disappear. Greece, which had a debt-to-GDP ratio of just over 90% on the eve of the introduction of the euro, and over 160% a decade later, is a good illustration of the risks. It is interesting to note that after another decade of austerity and externally imposed debt management measures, the ratio is already 207% in mid-2021, and Greece's net public debt exceeds 354 billion euros - or 3,421 euros per every man, woman and child in the country.

However, Greece is not the riskiest factor. In the eurozone, as mentioned, there are countries with incomparably higher debt mountains. These are countries that, as the ECB joked at the time, are too big to bail. This probably explains the reluctance of the European Central Bank to even mention the possibility of raising interest rates - a step that the Bank of England has already taken to counter inflation, and which the US Federal Reserve announced as its intention for next year. However, a similar measure from Frankfurt could be the turmoil that would overthrow the dominoes in the eurozone. Should Bulgaria be among its tiles at this very moment? This is the question that the government and the Bulgarian National Bank must analyze before setting "urgent" goals. Because, in fact, there is nothing urgent: membership in the eurozone will not escape us. It is written as a commitment in our accession treaty to the EU. But it would be good to happen when not only Bulgaria is ready for the euro, but the euro is ready for Bulgaria as well. ■

Асен Василев, новият български финансов министър
Asen Vassilev, the new Finance Minister of Bulgaria

► - **Еврото ще стабилизира банковата система.** Това е, меко казано, нелепо. Банковата система в България е консервативна, свръхкапитализирана и доста по-стабилна от банковите системи в еврозоната. Скандалът с КТБ бе по-скоро политически стимулиран, докато множеството банкови скандали в еврозоната - от испанската Santander, през Danske Bank и цяла плеяда италиански банки, та чак до Deutsche Bank - говорят за системни слабости.

- **Еврото ще гарантира европейското бъдеще** на България. Също нищожен аргумент. България направи цивилизационния си избор с членството в ЕС и НАТО. Влизането или не в паричния съюз няма никакъв геополитически ефект. Дания, Швеция и Чехия не са по-малко европейски страни, защото ползват кроните си. Нито пък някой би се усъмнил в цивилизационния избор на Швейцария, която дори не е член на ЕС.

ВСИЧКИ ТЕЗИ „МНИМИ“ ПЛЮСОВЕ от евро-то никак не звучат убедително в днешната ситуация, и вероятно затова все по-рядко се споменават напоследък. Вместо това евроентусиастите имат нов коз: че членството в еврозоната би дало на България достъп до по-сериозна финансова подкрепа при кризи като тази с Covid-19. Това е изключително интересен аргумент. Просто защото, ако го разгледаме детайлно, той всъщност работи в обратна посока (както казваше един комик, „при такива приятели не ти трябва врагове“). Има три неизбежни

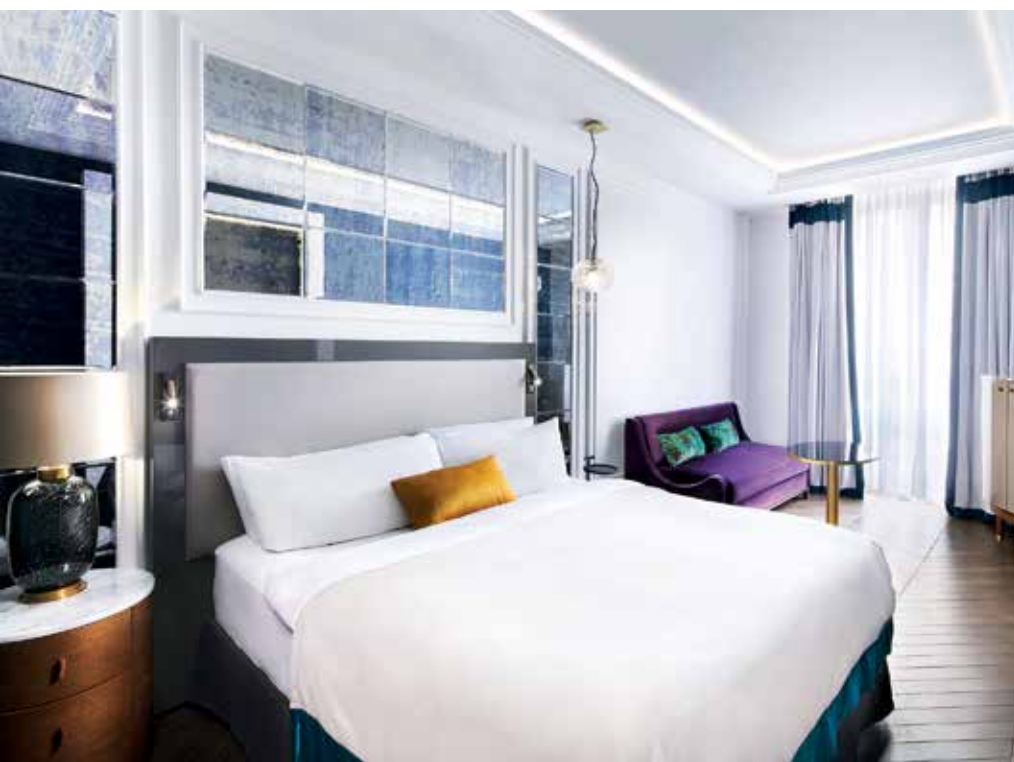
възражения срещу тезата за по-голямата и сигурна помощ.

Първото е, че Европейският стабилизационен механизъм (ESM), който е главният инструмент за оказване на такава помощ, си остава болезнено недофинансиран. При това положение основната опция за оказване на подкрепа е чрез ново печатане на пари - проинфлационна политика, която е в основата на сегашните затруднения на еврозоната.

Второто възражение е по-скоро под формата на въпрос. Дори и България да е член на еврозоната, кой е по-вероятно да се нуждае от спасяване - тя, която има едва около 15 милиарда евро публичен дълг (пог 25% от БВП), или страни като Италия (2.7 трилиона евро дълг, 156% от БВП), Франция (2.76 трилиона евро, 115%), Испания (1.42 трилиона евро, 123%), Португалия (277 млрд. евро, 135%), Белгия (547 млрд. евро, 114%), Кипър (25 млрд. евро, 112%)? Общият публичен дълг на страните от еврозоната е 11.6 трилиона евро. Общият публичен дълг на членките на ЕС, които не са в еврозоната, е само около 1 трилион.

ВПРОЧЕМ ИМЕННО ВСЕ ОЩЕ НИСКИЯТ ПУБЛИЧЕН ДЪЛГ на България според някои скептици е главната мотивация на местния политически елит да ламти за евро-то. В момента валутният борд обуздава естествения копнеж на политиките да харчат. С евентуалното влизане в еврозоната пречката ще отпадне. Гърция, която имаше съотношение дълг/БВП малко над 90% в навечерието на въвеждането на ев-

ро-то, и над 160% десетилетие по-късно, е добра илюстрация за рисковете. Любопитно е да добавим, че след още едно десетилетие на затягане на коланите и наложени откън мерки за овладяване на дълга, съотношението в средата на 2021 година вече е 207%, а нетният публичен дълг на Гърция надхвърля 354 милиарда евро - или по 3421 евро на всеки мъж, жена и дете в страната. И все пак Гърция не е най-рисковият фактор. В еврозоната, както стана дума, има държави с несравнимо по-високи дългови планини. Това са държави, които, както се шегуваха в ЕЦБ навремето, са too big to bail, твърде големи, за да бъдат спасявани. Кое-то вероятно обяснява и нежеланието на Европейската централна банка дори да споменава възможността за увеличаване на лихвите - стъпка, която Bank of England вече предприе, за да противодейства на инфлацията, и която американският Федерален резерв обяви като намерение за догодина. Само че подобна мярка и от Франкфурт би могла да е сътресението, което да катурне доминото в еврозоната. Трябва ли България да се нареди между плочките му точно в този момент? Ето това е въпросът, който правителството и БНБ трябва да анализират, преди да си поставят „спешни“ цели. Защото всъщност няма нищо спешно: членството в еврозоната няма да ни избяга. То е записано като ангажимент в присъединителния ни договор към ЕС. Но би било добре да се случи тогава, когато не само България е готова за евро-то, но и евро-то стане готово за България. ■

AN ICONIC LANDMARK OF SOFIA

In the heart of the Bulgarian capital, within a walking distance from its business and commercial districts and the Government Offices, Sofia Hotel Balkan, a Luxury Collection Hotel, is recognized as the city's grand hotel.

It features 240 beautifully appointed, soundproofed guest rooms, luxurious brand new rooms and magnificent suites with stunning views over the city.

Sofia Hotel Balkan offers emblematic meeting rooms for largescale conferences, majestic weddings, gala dinners and special events. The 1,419 sq. m total banqueting space in the hotel consists of 3 ballrooms and small meeting rooms with a total capacity of 1400 guests. The Royal Ballroom is a glittering space enhanced by natural light and glistening chandeliers. Enjoy the stunning panoramic view over Rotunda St. George, with the biggest capacity up to 650 guests for major conferences and sophisticated gala dinners. The twin ballrooms Sredica and Sredetz are naturally lit venues which add a sense of elegance to meetings and celebrations. Each hall has 230 sq. m. of space, with their high ceilings creating a refined atmosphere. The two ballrooms are complimented by a

stylish pre-function space, where guests can indulge in moments of delight with cocktails and coffee breaks.

The fully renovated ostentatious Restaurant "Labels" offers the best ingredients for an exceptional dining experience, a fine mixture between Continental cuisine and the renowned Bulgarian tradition in hospitality and smart service.

The new Lobby Bar "Basilica" with its art deco elements is an elegant and tempting venue where you can relish your morning coffee, midday lunch, after-work drink or have your business meetings.

Sofia Hotel Balkan is part of Marriott International and it belongs to The Luxury Collection brand, a curated ensemble of the world's most iconic hotels. As such it participates in the Marriott Loyalty Program with which every guest or event organizer, if a member, can earn and redeem points, enjoy elevated Elite benefits and consistent Elite status recognition across all Marriott brands.

Feel the authentic spirit of Bulgaria and create beautiful memories in this emblematic hotel.

5 Sveta Nedelya Square, 1000 Sofia, Bulgaria
T +359 2 937 8787 E reservation@sofiabalkan.net,
www.sofiabalkan.com

ЕДНО БАНКИРАНЕ НА 10

В очакване на половин милионния си потребител, приложението за мобилно банкиране на **УниКредит Булбанк – Булбанк Мобайл**, стана на 10 години. Със сигурност последните две от тези десет са годините, които донесоха най-динамично развитие и нови възможности за потребителите.

Вижте класацията на най-предпочитаните функционалности на Булбанк Мобайл и дали откривате своя фаворит.

1. **Нареждане на преводи, включително и в евро** – най-вероятно това са едни от най-често извършваните операции в банков клон... доскоро. Сега вече превод, дори в евро може да бъде направен за секунди от уюта на собствения дом.
2. **Следене на сметки и функция за бърза справка** – само с няколко клика всеки потребител на Булбанк Мобайл може да получи информация за наличност по сметка, получени суми и направени плащания. Отскоро Булбанк Мобайл разполага и със специална widget функция. Тя дава възможност за бърз достъп без вход в приложението до информация за наличност по 3 сметки или до конкретни функционалности по избор на клиента като: битови сметки, QR плащания и т.н.

3. **Дигитализиране на карти** – можете да избегнете с лекота неприятното чувство да плащате сметката си на касата в супермаркета и трепетно да пребърквате джобовете си за определена сума, докато десетина непознати си чакат реда с нетърпение и потропват с крак, защото се бавите. Решението идва с вградения в приложението Дигитален портфейл, чрез който плащате на ПОС терминал само с телефон. Функционалността е налична, както за мобилни устройства с операционна система Android, така и за устройства с iOS, посредством Apple Pay. Без портфейли, без карти, без броеве на стотинки и чакане на ресто.

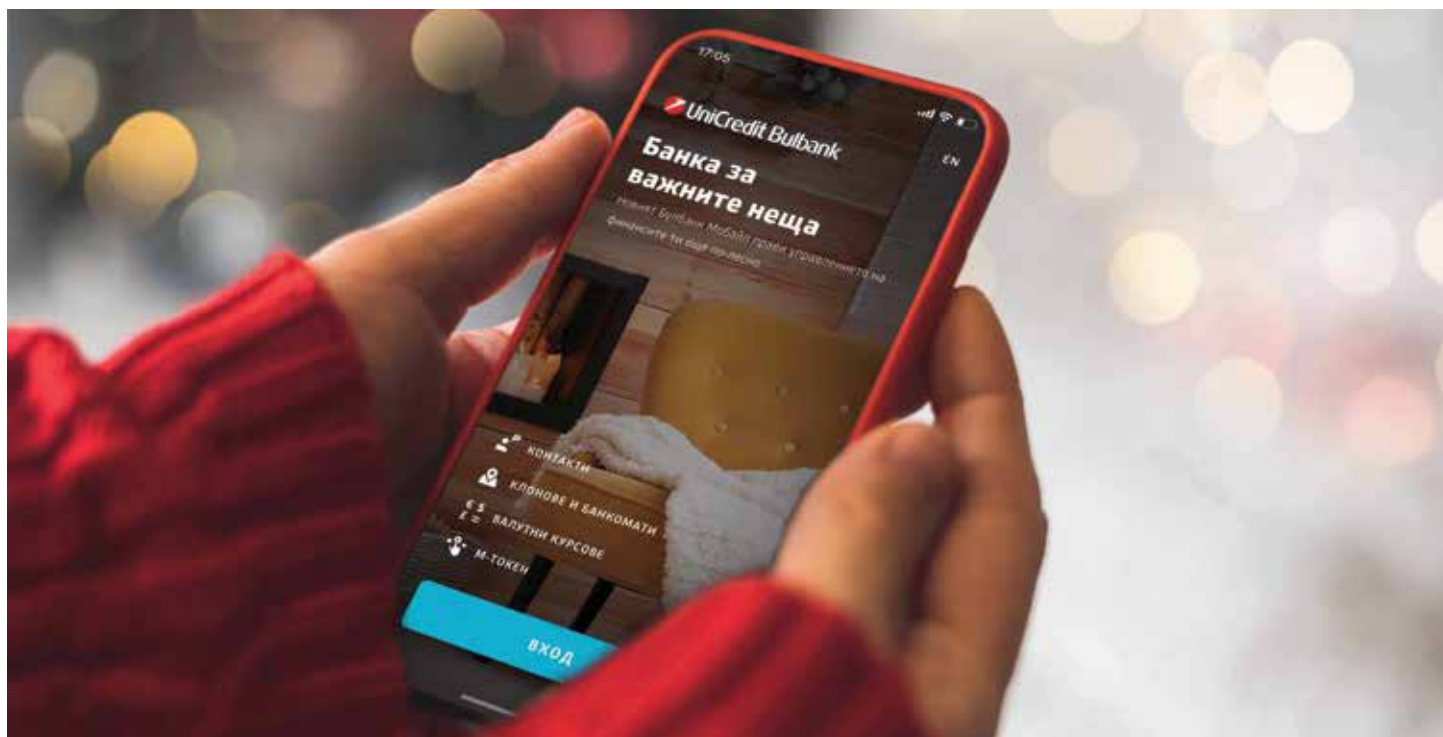
4. **Плащане чрез QR код** – подобна ситуация на примера от предната точка с търсенето на дребни се получава, когато трябва да си разделим сметката в ресторанта с приятели или пък да съберем пари за подарък за рожден ден на колега. Чрез създаването на QR код в Булбанк Мобайл и сканирането му от другите устройства със същото мобилно банкиране, можете да получите точната сума, която сте заложили само за секунди. Бързо, лесно и дигитално!

5. **Връщане на превод** – вече потребите-

лите на Булбанк Мобайл могат много лесно да върнат превод към сметка, от която са получили постъпление. Тази възможност спестява време и намалява риска от неправилно изписване на сметката (IBAN) на получателя. **За отличен: Левов превод по мобилен номер без необходимост от въвеждане на IBAN на получател** – тази функционалност е достъпна за индивидуалните клиенти, които имат активирано банкиране. Предоставя възможността за изключително лесно превеждане на суми, само като се избере телефонния номер от списъка с абонати и се посочи основанието.

Основната цел на Булбанк Мобайл е наистина да пести времето на клиентите и да предоставя услугите от край до край – без да е необходимо посещение на банков клон в нито един момент. Така например клиентите на банката могат да заявят различни продукти, както и изцяло дигитално да подпишат необходимите документи за своята нова дебитна карта, с доставка до адрес, договора за своя нов потребителски кредит, овърдрафт или кредитна карта.

Честит рожден ден, Булбанк Мобайл!

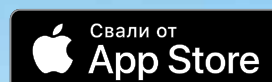
Знаете си номерата.

Булбанк Мобайл

Превод по мобилен номер.

Новият бърз начин да захраниш сметка на приятел.
Получаваш и превеждаш пари само по мобилен номер.

Разбери повече на bulbankmobile.bg

Банка за важните неща. | **UniCredit Bulbank**

ФОКУСЪТ НИ ВЕЧЕ Е ВЪРХУ ВЪНШНИТЕ ПАЗАРИ

Станислава Магжарова, директор продажби и маркетинг
на "Димитър Магжаров-2" ЕООД

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Хаосът, предизвикан от мерките срещу Ковид-19, нанесе тежък удар на някои сектори, и в същото време се оказва дори стимулиращ за други. Къде се нарежда вашият бизнес в това отношение?

В интерес на истината Covid-19 се отрази доста по-малко на хранителната индустрия, отколкото в други сектори. Нямахме грастични промени спрямо други години, дори напротив - имаме месеци с двоен ръст в продажбите, особено в началото на пандемията, когато хората се презапасяваха с продукти.

Другото, което отчетохме в хранителната индустрия след Covid-19, е засилен интерес към магазините с по-малък формат, кварталните магазини. Това е особено видимо в градове като София, Пловдив, Бургас. Ако допреди пандемията се пазаруваха основно промоционални артикули от големите търговски вериги, след това голяма част от потребителите се насочиха и към малкия квартален магазин, който също вече предлага различни промоции и като цяло промени отношението към клиентите. По-голямото търсене води до зареждане на по-богат асортимент в тези магазини. Дори и сега продължаваме да отчитаме от 10 до 15% ръст в големите градове, основно от малките магазини.

Какви резултати очаквате през 2021?

Целта ни беше по време на пандемията да успеем да запазим нива, близки до тези от предишните години. Но всъщност през 2020 отчетохме със 5% по-добри резултати от 2019. През 2021 очакваме ръст над 7% при млечните продукти, особено сирене и кашкавал, и около 5% при колбасите. Такива са резултатите до ноември.

Компанията "Димитър Магжаров" навърши 30 години - солидна възраст за младия все още частен бизнес в България. Какви са плановете ви за следващите 30? Имате ли амбиции да разширите още присъствието си извън България?

На българския пазар сме постигнали около 95% от максимално възможното като присъствие сред ключовите клиенти на пазара и в големите градове. Марката "Магжаров" оперира в средния и висок клас и нейната реализация е предимно в големите градове. Там сме постигнали много добри нива на присъствие. Така че единственият вариант да добавим продажби е да засилим дейността си на външни пазари. От 2013 година сме ориентирани в тази посока чрез участие в международни изложения, контакти с търговски дивизии и различни други начини, по които нашият отдел "Износ" търси клиенти и ключови дистрибутори за отделните държави. ►

A portrait of a woman with long, wavy reddish-brown hair, wearing a bright blue blazer over a dark top. She is standing outdoors with green foliage in the background. Her arms are crossed, and she is looking directly at the camera with a serious expression.

СТАНИСЛАВА МАДЖАРОВА е завършила Аграрна икономика в Пловдивския университет и магистратура по Маркетинг от британския Middlesex University. В основаната от баща ѝ компания "Димитър Маджаров" е заместник-управител и ръководи маркетинга, дистрибуцията и износа.

► **Кои са основните ви външни пазари? Какви са крайните ви клиенти зад граница - представители на българската диаспора, или по-широк кръг от хора?**

Зависи за кой сектор говорим. Кръгът от хора, които консумират бели саламурени сирена и кашкавали, е доста широк. Българските сирена са разпространени в Европейския съюз, САЩ, дори в страни като Ливан, Саудитска Арабия, Обединените арабски емирства, Иран, Ирак, Кувейт, Израел. Ние имаме износ за някои от тях. При млечните продукти е доста по-лесно, защото продуктът ни е познат, има бяло саламурено сирене от Гърция, Турция... Докато при колбасите е много сложно да наложиш местен, традиционен продукт. За европейците е по-трудно да възприемат луканка, суржук, бабек заради доста по-различните подправки. Тук вече нашите клиенти са предимно българи, работещи в чужбина.

Най-големите ни експортни пазари са Великобритания, Германия и Белгия.

Много от глобалните гиганти в хранителния сектор са започнали именно като семейни компании като вашата. Изкушавало ли ви е някога да потърсите подобна експанзия чрез привличане на външни инвеститори?

Разбира се, идвали са най-различни предложения, но на този етап фирмата си остава в семейния формат. Вече 30 години той ни носи успех.

Здравословното хранене придобива все по-голямо значение в наши дни. Въпросът е знаем ли наистина кое е здравословно? Все още помним кампанията срещу яйцата, която почти ни отказа от тях за две десетилетия, и за която после се доказа, че е била финансирана от захарната индустрия. Сега яйцата се смятат за суперхрана. Но пък виждаме подобна кампания срещу червените и обработените меса, и даже напоследък - срещу млечните продукти. Къде е истината и как човек да се опази от манипулации в тази епоха на мъчно проследима информация?

Според мен всеки човек има различно разбиране за това, кое е здравословно за него. Това зависи и от целите, които си поставя, и от здравното му състояние. Има потребители, за които консумирането на млечни продукти може да е противопоказно. За други здравословното хранене може да означава нискомаслени продукти, или пък ниско съдържание на сол. В крайна сметка всеки клиент вече разполага с достатъчно информация - и от етикета, и от многото канали за връзка с производителя. При нас идват все повече запитвания по телефо-

на, по електронна поща, през социалните мрежи. Като цяло клиентите все повече се интересуват какво точно съдържа даден продукт.

Споменахте спецификите на националните вкусове. За тези 30 години промениха ли се вкусовете на българите, които от доста време вече могат да пътуват свободно по света и да опитват нови неща? По-скоро става дума за разнообразяване на вкусовете - не само защото хората пътуват, но и защото търговските вериги вече имат огромен асортимент от различни страни. Няма как това да не се отрази. Българинът обича да пробва нови неща. Но спадове в традиционни продукти като бяло саламурено сирене, кисели млека, кашкавали не се наблюдават. Новите продукти са по-скоро допълнение, отколкото заместител на традиционните ни храни.

Много хора си спомнят с носталгия продуктите от младостта си. Мит ли е високото качество на социалистическата хранителна индустрия?

Всъщност в млечните продукти и сега има държавни стандарти, които са много близки до стандартите от онова време. При колбасите днес има повече свобода по отношение на рецептурите, но и там има компании, които произвеждат по старите

стандарти.

Различно ли е киселото мляко днес в сравнение с едно време? Каква е разликата между изписваните на етикетите *Lactobacillus Bulgaricus* и *Streptococcus thermophilus*?

И двете бактерии участват в съдържанието на закваските за кисело мляко. Разликата е, че българската закваска съдържа само бактерии, изолирани на територията на България, които се намират в естествената среда в нашата природа. В нормалните ѝ параметри броят на полезните бактерии в млякото се запазва до 20-ия ден. Затова и самият срок на годност на киселото мляко по Български държавен стандарт е 20 дни.

Ако едно кисело мляко е произведено по БДС, потребителите могат да бъдат спокойни, че то съответства на същите стандарти, на които и едно време. Има и други стандарти, с различни рецептури. Клиентите могат сами да решат какво предпочитат.

Доколко напреднаха технологиите във вашия сектор? Как изглежда производството днес, сравнено с онова от преди три-четири десетилетия в държавната "Рогона"?

Производството като технологични схе-

ми е аналогично. Ние от години работим по старите рецептури, в които не се го-пускат заместители на месо. Всеки ден получаваме доставки на месо, което се обезкостява в специален цех. Това месо има контрол на входа от специализиран технолог, обучен при какви показатели може да го приеме. Ако месото не отговаря на тези показатели, то се връща. Така че фирма "Маджаров" работи по стандартите от едно време. Нашите луканки и салам "Бургас" се произвеждат по същия начин, по който и тогава. Вярно е, че машините намалиха количеството на ръчния труд. Но като основни технологични принципи производственият процес не се е променил.

Използвате основно българско месо?

Да, над 80% от месото ни е от България. Купуваме месо отвън, когато ни се налага, примерно когато има по-голямо търсене на конкретни продукти - врат, филе. Както е

От производители в други сегменти на хранителната промишленост неведнъж сме чували призови да се въвеждат ограничения за вноса на суровини и изисквания за поне минимално количество български съставки. Възможни ли са такива мерки в животновъдството?

Вероятно е възможно да се въведат подобни ограничения. Но въпросът е доколко българското животновъдство е готово да се възползва от тях. В състояние ли е да задоволи по-голямо вътрешно търсене?

Според мен по-скоро е необходима дългосрочна държавна политика, по която да се мотивират, субсидират и обучават нови фермери. И това трябва да бъдат млади хора, каквито по българските села вече почти няма. По селата живеят пенсионери над 60-, 70-годишна възраст. Те не биха могли да се заемат с бизнес, който изисква ежедневни грижи, седем дни в седмицата, по 12, 14, дори 16 часа. А понякога дори по 24 часа, в зависимост от периода.

част от обяснението е и в доверието, с което се ползват традиционните продукти. Хората вярват, че българските млечни продукти са чисти и здравословни.

Как би могло това доверие да се пренесе и извън България?

България има защитени традиционни месни продукти като филе Елена, врат Тракия, роле Трапезица, Панагюрска луканка, и млечни продукти в процес на защита на наименования за произход като българско кисело мляко и българско бяло саламурено сирене. Самата държава и браншовите организации трябва да помогнат за популяризиране и рекламиране на тези български продукти и зад граница. Важно е българските фирми все по-често да бъдат виждани по изложения, специализирани форуми, панаири. Тъкмо по такъв начин е изградена репутацията на италиански, гръцки, испански, бразилски, аржентински производители, които днес са популярни по цял свят.

"След Covid-19 отчитаме засилен интерес към магазините с по-малък формат, кварталните магазини. Това е особено видимо в градове като София, Пловдив, Бургас"

обикновено по Коледа. Ако за един продукт ни трябва контрафиле, да речем, и в момента не можем да го набавим само от местните ни доставчици, тогава се налага да го внесем отвън. Но предимно работим с български производители, най-вече от Пловдивска област.

В дългата си история България винаги се е крепяла на животновъдството, и особено на овцевъдството. В същото време данните на ООН показват към 12 милиона глави овце в страната през 1989 година, и едва 1.3 милиона през 2018. Как изглежда българското животновъдство днес?

Компаниите, които са решили да работят с български суровини, си имат надеждни доставчици, гарантирани с годишни договори. Така че снабдяването не е проблем. Що се отнася до овцевъдството, действително нещата са се променили значително. България винаги е била един от големите производители на агнешко месо и на млечни продукти от овче мляко. Но в последните десетилетия е загубила голяма част от пазарите си в арабския свят и Европа. За съжаление тези пазари сега са заети от други производители, където овцевъдството е на нивата, на които навремето беше у нас. Едва ли скоро бихме могли да достигнем отново тези нива.

Споменахме за възрождения интерес към по-малките магазини. Това положителен факт ли е? Големите търговски вериги неведнъж са били упреквани в оказване на ценови натиск върху производителите, в изискване на прекалено големи количества...

Не мога да кажа нещо лошо за търговските вериги. Ценовият натиск е факт, разбира се. Но, от друга страна, те осигуряват обеми, които са ни нужни, за да можем да намалим производствените си разходи. Освен това предлагат голяма търговска площ, на която продуктите и марката да бъдат изложени пълноценно, което не е възможно в малките магазини. По-скоро всеки производител трябва да прецени каква част от оборота му да минава през веригите и каква - през други канали. Това е въпрос на ежемесечен анализ.

Имате ли интерес към разширяване и в други сектори?

Не. На този етап се придържаме към месните и млечните продукти. Добавяме пробиотични продукти, нискокалорични продукти, чисти продукти без Е-номера... Интересът към тях расте, но все още си остава сравнително скромен. Около 2% от оборота ни се пада на здравословните продукти. Това е доста под нивата в Западна Европа, но и у нас все още малко хора могат да си позволят цената за храна. Друга

Достатъчно единни ли са в това отношение браншовите организации?

Браншовите организации правят това, което е възможно, защото в тях има различни фирми, които са с различни интереси, цели и финансови възможности. Да, има каузи, по които успяваме да направим споразумения. Но има и много други, които отпадат с течение на времето.

Агенцията за малки и средни предприятия в партньорство с асоциациите всяка година подкрепя български компании, за да участват на големи изложения в Германия, Франция, Дубай... Но големите компании не се класират, защото има изисквания за максимален оборот и брой на персонала. Компания с над 250 служители трябва сама да финансира участието си, докато малките са подкрепени от държавата. Може би трябва да се помисли върху единна политика за всички производители.

Още преди Covid-19 се спореше имат ли бъдеще големите изложения в един все по-дигитален свят. Как изглеждат нещата сега?

Вярно е, че Covid промени госта неща при събиранията на хора. Но никога една онлайн среща не може да замени контакта лице в лице. Трудно е да спечелиш клиент от чужбина онлайн. На изложенията е съвсем различно - клиентите виждат продукта, могат да гегустират, да видят цялото портфолио, да опознаят екипа, който стои зад компанията... Изложенията като цяло започнаха да се възстановяват. Може би броят на посетителите е по-малък. Но като контакти между търговци и производители те си остават водещ фактор. ■

OUR FOCUS NOW IS ON FOREIGN MARKETS

Stanislava Madjarova, Sales and Marketing Director of Dimitar Madjarov-2 EOOD

By KONSTANTIN TOMOV / Photography IVAYLO PETROV

The chaos caused by the measures against Covid-19 dealt a severe blow to some sectors, and at the same time proved to be even stimulating for others. Where is your business in this regard?

In fact, Covid-19 has affected the food industry much less than other sectors. We did not have drastic changes compared to other years, on the contrary - we had months with double growth in sales, especially at the beginning of the pandemic, when people were stockpiling products.

The other thing we saw in the food industry after Covid-19 was the increased interest in smaller format stores, in neighbourhood stores. This is especially visible in cities such as Sofia, Plovdiv, Burgas. If before the pandemic people bought mainly promotional items from the big retail chains, now a large part of consumers has turned to the small neighbourhood store, which also starts to offer various promotions and generally chang-

es the attitude towards customers. Higher demand leads to a wider range of products in these stores. Even now, we continue to see 10 to 15% growth in large cities, mainly in small shops.

What results do you expect in 2021?

Our goal during the pandemic was to maintain levels close to those of previous years. But in fact, in 2020 we reported 5% better results than in 2019. In 2021 we expect growth of over 7% in dairy products, especially cheese and yellow cheese, and about 5% in meat products. These are the results until November.

The company Dimitar Madjarov is 30 years old now. What are your plans for the next 30? Do you have ambitions to expand your presence outside Bulgaria?

On the Bulgarian market we have achieved about 95% of the maximum possible presence among key customers and in major cit-

ies. The Madjarov brand operates in the middle and high price class and its realization is mainly in the big cities. We have achieved very good levels of presence there. So the only option to add sales is to increase our activity in foreign markets. Since 2013, we have been oriented in this direction through participation in international exhibitions, contacts with trade divisions and various other ways in which our Export Department is looking for customers and key distributors for individual countries.

What are your main foreign markets? What are your end customers abroad - representatives of the Bulgarian diaspora, or a wider range of people?

It depends on which sector we are talking about. The range of people who consume white brined cheeses and yellow cheeses is quite wide. Bulgarian cheeses are distributed in the European Union, the United States, even in countries such as Lebanon, Saudi ►

A full-page portrait of Stanislava Madjarova, a woman with long, wavy reddish-brown hair, looking slightly upwards and to the right. She is wearing a bright teal double-breasted blazer over a dark navy blue top and skirt. Her hands are clasped in front of her. The background is a soft-focus indoor setting with a large green plant on the left and light-colored curtains on the right.

STANISLAVA MAJAROVA holds a degree in Agricultural Economics from the University of Plovdiv and a Master's degree in Global Marketing from the Middlesex University in the UK. In the company "Dimitar Madjarov", founded by her father, she is a deputy manager and heads marketing, distribution and export.

► Arabia, the United Arab Emirates, Iran, Iraq, Kuwait, Israel. We have exports for some of those. It is much easier with dairy products because our product is familiar, there is similar white brined cheese from Greece, Turkey ... While with salami it is very difficult to impose a local, traditional product. It is more difficult for Europeans to perceive our lukanka, sujuk, babek because of the very different spices. Here our clients are mostly Bulgarians working abroad. Our largest export markets are the United Kingdom, Germany and Belgium.

Many of the global food giants have started as family companies like yours. Have you ever been tempted to look for such an expansion by attracting foreign investors?

Of course, various proposals have come, but at this stage, the company remains in the family format. It has been a success for 30 years.

Healthy eating is becoming increasingly important these days. The question is do we really know what is healthy? We still remember the campaign against eggs, which later proved to be funded by the sugar industry. Eggs that were despised until recently, are now considered a superfood. But we are seeing a similar campaign against red and processed meats, and even against dairy products. Where is the truth and how can one protect oneself from manipulation in this age of hard-to-trace information?

In my opinion, everyone has a different understanding of what is healthy for him. It depends on the goals he sets and his health status. There are consumers for whom the consumption of dairy products may be harmful. For others, a healthy diet can mean low-fat or low-salt foods. After all, every customer already has enough information - both from the label and from the many channels of contact with the manufacturer. We receive more and more inquiries by phone, e-mail, through social networks. In general, customers are increasingly interested in what exactly a product contains.

You mentioned the specifics of national tastes. During these 30 years, have the tastes of Bulgarians changed, with most people being able to travel freely abroad?

It's more about diversifying tastes - not only because people travel, but also because retail chains already have a huge assortment from different countries. This inevitably affects people's tastes. Bulgarians like to try new things. At the same time, however, we are not observing declines in traditional products such as white brined cheese, yoghurt, yellow cheese. New products are a supple-

ment rather than a substitute for our traditional foods of Bulgaria.

Many people are nostalgic about the foods of their youth. Is the high quality of the socialist-era food industry a myth?

In fact, in dairy products and now there are state standards that are very close to the standards of that time. Salami-makers today have more freedom in terms of recipes, but there are also companies that produce according to old standards.

Is the yoghurt different today than it used to be? What is the difference between *Lactobacillus Bulgaricus* and *Streptococcus thermophilus* that we read on labels?

Both bacteria are involved in the content of yoghurt yeast. The difference is that the Bulgarian yeast contains only bacteria isolated on the territory of Bulgaria, which are found in our natural environment. In its normal parameters, the number of beneficial bacteria in sour milk is maintained until the 20th day. Therefore, the shelf life of yoghurt according

to Bulgarian state standard is 20 days. If a yoghurt is produced according to BDS, consumers can rest assured that it meets the same standards as 30 years ago. There are other standards with different recipes. Customers can decide for themselves what they prefer.

How advanced are the technologies in your sector? What does the production look like today, compared to three or four decades ago in the state-owned "Rhodope"?

Production as technological schemes is similar. We have been working for years on old recipes that do not allow meat substitutes. Every day we receive deliveries of meat that is deboned in a special workshop. This meat has an entrance control by a specialized technologist, trained in what indicators are acceptable. If the meat does not meet these parameters, we turn it back. So 'Madjarov' has been working by the good old standards for some time. Our lukanka and "Burgas" salami are produced in the same way as back then. It is true that machines have reduced the amount of manual labour. But as basic technological principles, the production process has not changed.

Do you use mainly Bulgarian meat?

Yes, over 80% of our meat is from Bulgaria. We buy meat from outside when we need it, for example when there is a greater demand for specific products - neck, fillet. As usual at Christmas. If we need a sirloin, and at the moment we can't get it only from our local suppliers, then we have to import it from abroad. But mostly we work with Bulgarian producers, from the Plovdiv region.

In its long history, Bulgaria has always relied on livestock, and especially on sheep breeding. At the same time, UN data show about 12 million sheep in the country in 1989, and only 1.3 million in 2018. What does the Bulgarian livestock sector look like today?

The companies that have decided to work with Bulgarian meat and milk have reliable supplies guaranteed by annual contracts. So supply is not an issue. As far as sheep farming is concerned, things have changed significantly. Bulgaria has always been one of the largest producers of lamb and sheep's milk products. But in recent decades, it has lost much of its markets in the Arab world and Europe. Unfortunately, these markets are now occupied by other producers where sheep breeding is at the levels at which it used to be in our country. We can hardly reach these levels again soon.

We have repeatedly heard from producers in other segments of the food industry calls for the introduction of restrictions on

"A long-term state policy is needed to motivate, subsidize and train new farmers. And these must be young people, which are almost non-existent in Bulgarian villages"

the import of raw materials and requirements for at least a minimum amount of Bulgarian ingredients. Are such measures possible in the livestock sector?

It is probably possible to introduce such restrictions. But the question is to what extent Bulgarian livestock is ready to take advantage of them. Is it able to meet greater domestic demand?

In my opinion, a long-term state policy is needed to motivate, subsidize and train new farmers. And these must be young people, which are almost non-existent in Bulgarian villages. Currently, village population consists of retired people, over 70-years old. They could not engage in a business that requires daily care, seven days a week, at 12, 14, even 16 hours. And sometimes even 24 hours, depending on the period.

We mentioned the revived interest in smaller stores. Is this a positive fact? Large retail chains have repeatedly been accused of exerting price pressure on producers, demanding excessive quantities ...

I can not say anything bad about retail chains. Price pressure is a fact, of course. But, on the other hand, they provide the volumes we need to be able to reduce our production costs. In addition, they offer a large retail space where the products and the brand can be fully displayed, which is not possible in small shops. Rather, each manufacturer must decide what part of its turnover should pass through the chains and what - through other channels. This is a matter of monthly analysis.

Are you interested in expanding to other sectors?

No. At this stage, we stick to meat and dairy products. We add probiotic products, low-calorie products, pure products without E-numbers ... Interest in them is growing, but still remains relatively modest. About 2% of our

turnover is accounted for by healthy products. This is well below the levels in Western Europe, but the truth is in our country too few people can afford the higher price of these foods. Another part of the explanation is the trust that traditional products enjoy. People believe that Bulgarian dairy products are clean and healthy.

How could this trust be transferred outside Bulgaria?

Bulgaria has protected traditional meat products such as Elena fillet, Trakia neck, Trapezitsa roll, Panagyurishte lukanka, and dairy products in the process of being protected, such as Bulgarian yoghurt and Bulgarian white brined cheese. The state itself and the branch organizations must help to promote and advertise these Bulgarian products abroad. It is important that Bulgarian companies are increasingly seen at exhibitions, specialized forums, fairs. This is how the reputation of Italian, Greek, Spanish, Brazilian and Argentine producers, which are popular all over the world today, was built.

Are the branch organizations united enough in this respect?

The branch organizations do what is possible because there are different companies in them that have different interests, goals and financial opportunities. Yes, there are causes on which we manage to make agreements. But there are many others that fall away over time.

The Agency for Small and Medium Enterprises in partnership with the associations every year supports Bulgarian companies to participate in major exhibitions in Germany, France, Dubai ... But large companies do not qualify because there are requirements for maximum turnover and number of staff. A company with more than 250 employees has to finance its own participation, while the small ones are supported by the state. Perhaps a single policy for all producers should be considered.

Even before Covid-19, it was debated whether big shows had a future in an increasingly digital world. How do things look now?

It is true that Covid has changed a lot in terms of people gatherings. But an online meeting can never replace face-to-face contact. It is difficult to win a client from abroad online. The exhibitions are completely different - customers see the product, can taste it, see the whole portfolio, get to know the team behind the company ... Exhibitions, in general, have begun to recover. Maybe the number of visitors is smaller. But as contacts between traders and producers, they remain a leading factor. ■

6 ГОДИНИ
**Bloomberg
TV Bulgaria**

НАМИРАМЕ БИЗНЕСА ЗА ВАЖЕН

SPOTIFINANCE.COM: МЯСТО ЗА ИНВЕСТИЦИИ В НЕДВИЖИМИ ИМОТИ, ПОДХОДЯЩО ЗА ВСЕКИ

Spotifinance е различен тип P2P платформа, чрез която може да инвестирате както в строителни проекти, така и в недвижими имоти.

Spotifinance е една от малкото платформи в Европа, която Ви дава възможност:

1. Да се възползвате от големият марж на печалбата в строителството, без да е необходимо да разполагате с големи парични средства;
2. Да инвестирате в недвижими имоти без да се притеснявате дали цената им на пазара се понижава, защото проектите са структурирани така, че да извличат добавена стойност или от строителството им, т. е. да печелите от там, където се правят най-големите печалби или са структурирани така, че при завършването им са много атрактивни за строителни компании, които са склонни да платят повече от вложените средства в тях;
3. Не само се предпазвате от инфлацията, но и се възползвате от нея;
4. Инвестирате в сектор, котва на стабилност, необходима във всяко портфолио;
5. Изключително високата доходност, която е резултат от високата добавена стойност в строителството или професионалното структуриране на проектите. Доходност надвишаваща тази предлагана от другите платформи;
6. Да диверсифицирате инвестициите;

7. Да се възползвате от предимствата на пасивните инвестиции в най-стабилния сектор;
8. Да постигнете финансова независимост;
9. Инвестиции без такси и комисионни.

Инженерно-финансовия екип на Спотифайнс АД подбира най-атрактивните проекти за своите клиенти. Проекти, които се характеризират с висока доходност, малък риск, бързо изпълнение и са в атрактивен район. Всеки един проект, предложен за финансиране в платформата е преминал през тежък мониторинг и стрес тест.

SPOTIFINANCE

Spotifinance.com премахва всички бариери за инвестиции в сектора за недвижими имоти, давайки възможност на всеки да инвестира в тях.

Вече може да инвестирате в недвижими имоти с малки суми, без да е необходимо да ги замразявате за дълго време или да поемате рискове при спад в цените на имотите, купувайки апартамент или друг инвестиционен имот.

Минимална сума за инвестиране € 2000.

Компанията Spotifinance е основана от екип експерти в областта на недвижимите имоти, финансите и информационните технологии.

Екипът на платформата има зад себе си десетки реализирани проекти в сферата на недвижимите имоти и инвестициите и над 15 години опит.

За десет месеца през 2021 година в платформата има 4 успешно финансирани проекта и 3 в процес на финансиране, което подчертава лидерството ѝ на пазара в България и потенциала на сегмента в който оперира.

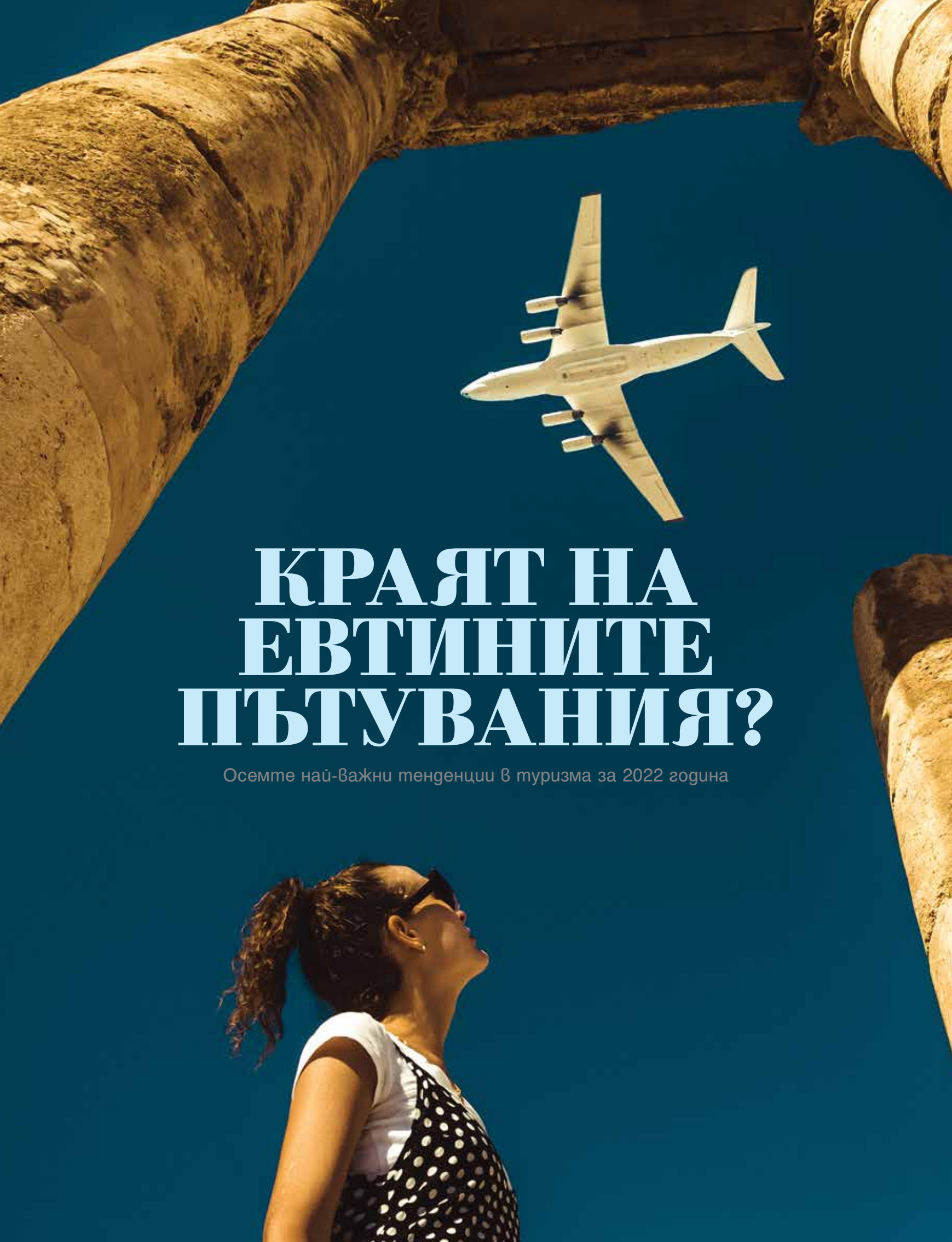
Обща сума на публикуваните проекти за 2021 година: 2 201 160 €

Максимална доходност на един проект за 2021 г: 30%

Средногодишна доходност: 20%

Общо инвестирани средства до края на октомври 2021 година: € 2 102 000.

A low-angle photograph of a woman with dark curly hair in a ponytail, wearing sunglasses and a white shirt with a black polka-dot vest. She is looking up towards a large white airplane with four engines flying in a clear blue sky. The scene is framed by ancient, weathered stone columns on the left and right sides.

КРАЯТ НА ЕВТИННИТЕ ПЪТУВАНИЯ?

Осемте най-важни тенденции в туризма за 2022 година

Текст ВЕРОНИКА ДЕНИЗОВА / Фотография SHUTTERSTOCK

Едва ли има друг сектор на икономиката, който да е бил дотолкова растърсен от Covid-19, колкото беше туризмът. 2021 гонесе известно подобрене, но несигурността все още е висока. Оптимизъм вдъхват единствено нагласите на хората: след близо две години ограничения, затворени граници и карантинни изисквания, туристите нямат търпение да посетят желаните дестинации. Трудно е да се правят точни прогнози за новата година, но има някои тенденции, за които повечето експерти са единодушни.

ТРУДНО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ. През 2019 туристическият сектор допринесе с близо 9.2 трлн. долара за глобалната икономика, но през 2020 този принос се срина наполовина. Според прогнози на Световния съвет за пътувания и туризъм (WTTC) през 2021 секторът е постигнал растеж от около 31% на годишна база. Очакванията са през 2022 растежът да е подобен, а това няма да е достатъчно, за да бъдат достигнати предкризисните нива. Изгледите за българския туризъм през 2022 също не са оптимистични. Представителите на хотелиерския бранш споделиха по време на „Хотелски форум 2021“, че очакват предизвикателен летен сезон и прогнозираят, че България ще остане трайно в червената зона заради бавните темпове на ваксинация. Бизнесът очаква трудности и през текущия зимен сезон заради заявените по-малко туристи и по-високите енергийни цени. Основният пазар през 2022 отново ще бъде вътрешният, както беше в преходния сезон. Ще се разчита и на туристи от съседните страни.

ГОЛЕМИ РЕГИОНАЛНИ РАЗЛИЧИЯ. Въпреки наблюдаваното съживяване на туризма, темповете на възстановяване остават неравномерни в отделните региони. В Европа дигиталният ваксинационен сертификат улесни свободното движение и вдъхна увереност на туристите.

Американският пазар също показва по-ясни признаци на активизиране. По данни на Световната туристическа организация към края на октомври 2021 международните пристигания в Европа са с 53% по-нивата от 2019, тези в Северна и Южна Америка – с 60% под предпандемичните нива, а в Азиатско-тихоокеанския регион пристиганията са с цели 95% по-малко. Очакванията за 2022 за Азия обаче са добри, като 73% от туристите в проучване на Skyscanner посочват, че виждат подобрене на ситуацията с Covid-19. За Америките този процент е 83, а за Европа и Близкия Изток – 42. Тези нагласи показват, че в първите месеци на годината туристите от Азия и Америка може да движат пазара на пътуванията на дълги разстояния.

НАДПРЕВАРА ЗА АМЕРИКАНЦИТЕ. В началото на ноември САЩ отвориха границите си за ваксинирани туристи, а много страни от Европа и Азия също започнаха да посрещат американци. Тези облекчения могат да доведат до ръст от 228% в разходите за международни пътувания на американските туристи през 2022, сочи анализ на WTTC. Около 37% от американците планират да почиват както в страната, така и в чужбина през идната година, става ясно от данни на Expedia. След две години у дома американските туристи са склонни да похарчат по-големи суми - било за мечтаната екзотична дестинация, или за по-люксово настаняване. Туроператорът G Adventures съобщава за скок на резервациите с 35% към края на ноември в сравнение със същия период на 2019. Компанията наблюдава голям интерес за пътувания до Перу, Коста Рика и Мароко. България също има добър потенциал да привлече туристи от американския пазар, смята Константин Занков - експерт в Института за анализи и оценки в туризма. „Американските туристи определено харесват възможностите на българския туризъм. Трябва да ги привличаме основно с култура, природа, ▶

► история, любопитство и многобройните възможности за целогодишен туризъм", отбелязва той.

БИЗНЕС ПЪТУВАНИЯТА СЕ ЗАВРЪЩАТ.

Бизнесите планират да се върнат към служебните пътувания през 2022. Според Amadeus 72% от пътуващите с цел бизнес очакват да възстановят тази практика през новата година. Разликата този път е, че бизнес туристите могат да работят от всякъде и хотелите ще срещнат по-голяма конкуренция. Преди пандемията 86% от пътуващите по работа биха нощували в хотел, но сега 43% от анкетираните казват, че биха проучили алтернативни възможности за настаняване, сочат данни на PwC Research. В такава среда хотелите ще трябва да промотират предимствата си, като разчитат на местоположението, пространствата за срещи и бързата интернет връзка.

СБЪДВАНЕ НА СТАРИ МЕЧТИ. Хората, които са успели да спестят пари от проваления по-кратки пътувания в последните две години, вероятно ще предпочетат да ги похарчат за мечтаната по-дълга и по-далечна почивка. Независимо дали е обиколката на света, която са отлагали през годините, или посещение на близки на друг континент, 2022 г. ще насърчи туристите да осъществят смелите си планове. Amadeus регистрира значителен ръст в търсенията на пътувания до екзотични и приключенски дестинации. Интересът към Танзания се е увеличил с 36%. Резервациите за Перу са скочили с 50%, а тези за Йордания – с 22%. Очакванията са тази тенденция да продължи, като островите в Индийския океан и дори Антарктида стават все по-популярни. Българите също вече са нетърпеливи да пътуват, казва Константин Занков. „Ако говорим за екзотика предвид Covid ситуацията атрактивни дестинации са Занзибар, Доминиканската република, Малдиви, Шри Ланка“. Традиционно българите ще се насочат и към Тайланд, Мавриций, Кения, Куба, Мексико, а от по-достъпните дестинации лидер е Египет, следван от Тунис и Мароко.

КРАЙ НА ЕВТИНИТЕ ПЪТУВАНИЯ. През 2021 имаше голям избор от полети и настаняване на ниски цени за хората, които бяха склонни да пътуват. Данни на Expedia показват, че средната цена за гвупосочен международен полет е била с 35% по-ниска, отколкото през 2019. Това обаче може скоро да се промени. Вицепрезидентът на Internova Travel Group Питър Влитас прогнозира, че самолетните би-

лети ще поскъпнат през 2022 г. „Имайки предвид ръста при горивата и факта, че цените на билетите бяха изключително ниски през 2020 и 2021, очаквам скоро да има значително увеличение“, коментира той за TravelAgeWest. Хотелското настаняване ще поскъпне с 13% в глобален мащаб през 2022 и с още 10% през 2023, се казва в доклада Global Business Travel Forecast. Константин Занков също смята, че самолетните пътувания и хотелското настаняване могат да поскъпнат, но върху цените в хотелиерството ще оказват влияние и други фактори като намалената продължителност на престоя, дигитализацията и обслужването от роботи.

ОЩЕ ДИГИТАЛИЗАЦИЯ. Пандемията ускори значително навлизането на новите технологии в туристическата индустрия и очакванията са тенденцията да продължи и през 2022. В някои хотели вече можете да изберете стаята си онлайн още преди пристигането и така да избегнете посещението на рецепцията. Вратите се отключват безконтактно, понякога с QR код на телефона, стаите са по-умни и удобствата в тях се контролират през мобилни приложения, общуването с персонала може да става в чат стаи или с видео връзка. „Дигитализацията се оказва особено важна за компаниите, които се борят с недостиг на персонал като хотелите и ресторантите“, се казва в

анализ на Maza Travel. Според експертите 2022. ще бъде поредната интересна и вълнуваща година за иновациите в сферата на пътуванията и настаняването.

ИНТЕРЕС КЪМ "УСТОЙЧИВОТО" ПЪТУ-

ВАНЕ. Туристите са все по-осъзнати по отношение на влиянието върху околната среда и местните общества. „Очаква се пътуващите да са по-загрижени за устойчивото развитие и общностните проблеми и вероятно ще останат лоялни към марки и компании, които отговарят на тези ценности“, казва Ерика Гордън – вицепрезидент на хотелската верига Hilton. Според нея туристическите бизнеси носят отговорност за защита на местните жители и планетата, така че дестинациите да останат непокътнати и за бъдещите поколения. Проучване на Amadeus показва, че 2/3 от потребителите смятат устойчивото пътуване за приоритет, а 37% искат да се включат в защитата на дестинациите. Според анализ на Booking.com пандемията е подтикнала 61% от потребителите да обмислят устойчиви форми на пътуване в бъдеще. Уважението към местните общности също е важен фактор, като 73% от туристите търсят автентични преживявания, които са съобразени с местната култура. 76% от анкетираните смятат, че икономическите ползи за дестинациите трябва да са справедливо разпределени между всички обществени групи. ■

THE END OF THE CHEAP TRAVEL?

The eight most important tourism trends for 2022

By VERONICA DENIZOVA / Photography SHUTTERSTOCK

Hardly there is any other sector that has been more shaken of Covid-19 than it was the tourism. The year of 2021 came with certain improvement but the insecurity is still high. People's attitude is the only thing that inspires optimism: After nearly two years of restrictions, closed borders and quarantine requirements, the tourists cannot wait to visit the desired destinations. It is hard to make accurate prognoses for the new year, but there are some trends for which most of the experts are unanimous.

DIFFICULT RECOVERY. During 2019 the tourist sector contributed with nearly 9,2 trillion USD for the global economy but in 2020 this contribution collapsed in half. According to prognoses of the World Travel and Tourism Council (WTTC) in 2021 the

sector has achieved growth of around 31% on an annual basis. The growth is expected to be similar in 2022 but this will not be enough to reach the pre-crisis levels. The prospects for the Bulgarian tourism in 2022 aren't optimistic neither. During the 'Hotel forum 2021' the hotel industry's representatives shared that they expect a challenging summer season and predict that Bulgaria will remain permanently in the red zone due to the slow pace of vaccination. The business expects difficulties also during the current season due to fewer tourists and higher energy prices. The domestic market will be the main market during 2022, as it was during the previous season. It will also be relied on tourists from neighbouring countries.

GREAT REGION DIFFERENCES. In spite

of the observed revival of the tourism, the pace of recovery remains uneven in certain regions. In Europe the digital vaccination certificate eases the free movement and instils confidence of the tourists. The American market also has shown more clear signs of activation. According to the World Travel Organization up to the end of October 2021 the international arrivals in Europe are by 53% below the levels of 2019, these in North and South America are by 60% below the pre-pandemic levels, and in The Asia-Pacific region the arrivals are by 95% lower.

However the expectations for 2022 for Asia are good, as 73% of the tourists participated in a study of Skyscanner say that they see improvement in the Covid-19 situation. For both of the Americas this percentage ►

МОБИЛЕН ПОРТФЕЙЛ

ПРЕЦИЗЕН КОНТРОЛ НА ПЛАЩАНИЯТА С КАРТИ

*Открий Вдъхновяващите Възможности на мобилния
портфейл от Пощенска банка*

ONE WALLET

— by —
Postbank

Сканирай и сваля ONE wallet

Услугата е достъпна за всички клиенти на Пощенска банка и позволява дигитализация на платежни карти, издадени от банката.

► is 83, and for Europe and the Middle East is 42. This attitude shows that in the first months of the year the tourists from Asia and America might move the market of the long distance travels.

RACE FOR THE AMERICANS. In the beginning of November USA opened its borders for vaccinated tourists, and many European and Asian countries also began to welcome Americans. Analysis of WTTC shows that these alleviations might lead to growth of 228% at the expenses of international travelling of the American tourists in 2022. About 37% of the Americans plan to go on holiday in the country as and abroad during the upcoming year, this becomes clear from the data of Expedia. After two years at home the American tourists tend to spend bigger amount of money – either for dreamt exotic destination or for more luxurious accommodation.

The tour operator G Adventures reports for a 35% jump of the reservations at the end of November compared to the same period of 2019. The company observes big interest towards travelling to Peru, Costa Rica and Morocco. Konstantin Zankov, expert in the Institute for Analysis and Evaluation in Tourism, considers that Bulgaria also has the good potential to attract tourists from the American market. 'The American tourists definitely like the opportunities of the Bulgarian tourism. We need to attract them mainly with our culture, nature, history, curiosity and the numerous opportunities for year-round tourism' he marked.

BUSINESS TRAVELS ARE BACK. The business plans to go back to business travels in 2022. According to the Amadeus 72% of the business travellers expect to resume this practice in the new year. This time the difference is that the business tourists can work from anywhere and the hotels will meet bigger competition. While before the pandemic 86% of the business travellers would stay in a hotel, now 43% percent of respondents say that they would explore alternative accommodation options, according to PwC Research. In such an environment the hotels would have to promote their advantages as they rely on location, meeting spaces and fast internet connection.

MAKING OLD DREAMS COME TRUE. People who have managed to save money from the failed shorter trips in the last two years will probably prefer to spend them for their dreamt longer and more distant vacation. Whether it's touring the world that they have delayed through the years, or visiting close people on other continent, 2022 will

72% of the business travellers expect to resume this practice in 2020. But now they can work from anywhere and the hotels will meet bigger competition. While before the pandemic 86% of the business travellers would stay in a hotel, now 43% percent say that they would explore alternative accommodation options

encourage the tourists to make their bold plans come true. Amadeus has registered significant growth of the travel seek to exotic and adventurous destinations. The interest to Tanzania has raised with 36%. Reservations to Peru are up by 50%, and those to Jordan – by 22%. The expectations are for this trend to continue, as the islands in the Indian Ocean and even Antarctica are becoming more and more popular. Bulgarians are also impatient to travel, says Konstantin Zankov. 'If we talk about exotic destination bearing in mind the Covid situation, attractive destinations are Zanzibar, Dominican Republic, Maldives, Sri Lanka'. As it is traditional, Bulgarians will head also to Thailand, Mauritius, Kenya, Cuba, Mexico, and from the more accessible destinations Egypt, followed by Tunisia and Morocco.

THE END OF THE CHEAP TRAVELS. In 2021 there was great choice of flights and accommodations at low prices for the people who were inclined to travel. Data of Expedia shows that the average price of two-way ticket for an international flight was 35% lower than in 2019. However this may change soon. The vice-president of Internova Travel Group, Peter Vlitaz, predicts that the airline tickets will become more expensive in 2022. 'Having in mind

the price growth of fuels and the fact that the ticket prices were extremely low in 2020 and 2021, I expect a significant raise soon' he comment for TravelAgeWest. The report Global Business Travel Forecast says that the hotel accommodation will rise by 13% on a global scale in 2022 and by 10% more in 2023. Konstantin Zankov also thinks that the airline travels and hotel accommodation might become more expensive, but over the prices in the hotel industry will impact also other factors as reduced downtime, digitalisation and robot service.

MORE DIGITALISATION. The pandemic has significantly accelerated the penetration of new technologies in the tourism industry and this is expected to continue in 2022. In some hotels you can already choose your room online even before arrival and this way you can escape the visit to the reception. The doors are unlocked contactless, and sometimes with QR code on the phone, the rooms are smarter and the amenities in them are controlled through mobile applications, the communication with the staff might be through chat rooms or video connection. In analysis of Maza Travel is said that 'The digitalisation turns out to be extremely important for the companies which are struggling with staff shortages as hotels and restaurants'. According to the experts 2022 will be the another interesting and exciting year for innovations in the sphere of travelling and accommodation.

INTEREST TOWARDS 'SUSTAINABLE' TRAVEL. The tourists become more and more aware in regard to the impact on the environment and local communities. 'It is expected the travellers to be more mindful for the sustainable development and the community problems and probably will remain loyal towards brands and companies that meet these values', says Erica Gordon – vice-president of the hotel chain Hilton. According to her the tourism businesses bear responsibility for protection of the local people and the planet, so the destinations to remain untouched for future generations. The Amadeus research shows that 2/3 of the consumers assume the sustainable travelling as a priority, and 37% want to be included in destination protection. According to Booking.com analysis the pandemic has prompted 61% of the consumers to consider sustainable forms of travel in the future. Respect towards the local communities is also an important factor, as 73% of the tourists are seeking for authentic experiences consistent with the local culture. 76% of respondents believe that the benefits for the destinations need to be fairly distributed among all social groups. ■

ПЪРВИТЕ 150 ГОДИНИ

Повечето хора познават Continental най-вече като производител на автомобилни гуми. Но гигантът от Хановер, основан през 1871, е много повече от това

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография CONTINENTAL

Имената на автомобилните производители са сред най-разпознаваемите в света. Даже и там, където няма пътища, хората знаят какво е Volkswagen, BMW или Toyota. Но не така стоят нещата с доставчиците на компоненти. Без тях съвременните автомобили биха били немислими, и повечето технологии в тях дори нямаше да съществуват. Но въпреки това те остават сравнително непознати за широката публика, или, какъвто е случаят с Continental, хората познават главно една страна от разнообразната им дейност - в случая производството на гуми. Но базираната в Хановер компания, която тази есен навърши внушителните 150 години, е много повече от това. В три от всеки четири автомобил по пътищата на Европа днес има нейни компоненти. А в лабораториите ѝ вече се тестват системите, които да промене

ният коренно ежедневно ни придвижване в съвсем обозримо бъдеще.

В НАЧАЛОТО БЕ ФАЛИТЪТ. Днешният глобален гигант Continental е създаден въсъщност върху руините на едно още по-старо начинание: малка фабрика за тъкмо излизащите на мода каучукови изделия, наречена Neue Hannoversche Gummi-Warenfabrik. През 1869 тази работилница банкрутира и е откупена от банкера Мориц Магнус за сравнително скромната сума от 18 500 талера. Дотук нищо необичайно. Но от продължението на историята поука би могъл да си вземе всеки съвременен банкер. Вместо просто да разпродаде активите, Магнус вижда потенциала на предприятието и се заема да събере още девет инвеститори за създаването на ново дружество. Някои от тях са поканени да осигурят солиден финансов гръб; други са натрупали вече

опит в деликатния каучуков бизнес. На 8 октомври 1871 е основана "Continental-Caoutchouc- und Gutta-Percha Compagnie".

ПОЛЕТЪТ НА БЛЕРИО И ПЪРВИЯТ MERCEDES. Компанията започва производство през 1874 с 246 работници. Отначало прави всевъзможни дреболии - гумени топки, вложки за конски подкови, маркучи. Постепенно асортиментът се разширява. С гумирана тъкан, произведена от Conti, е облизан самолетът, с който през 1909 Луи Блерио осъществява историческия първи полет над Ламанша.

От 90-те години на XIX век компанията прави велосипедни гуми, а в зората на новия век добавя и автомобилни. През 1901 първият автомобил с името Mercedes, оборудван с гуми от Continental, сензационно печели пробег на Ница - Салон - Ница, изминавайки без проблеми 414 километра. А през 1904 е направен

големият пробив: Continental представя първата автомобилна гума с шарка на протектора. Това е началото на един стремеж за подобряване на безопасността на пътуването, който е жив и до днес. През 1908 е регистриран нов ключов патент: за първата в историята гума, която може да се демонтира от джантата. В навечерието на Първата световна война за фирмата работят вече близо 8000 души. Войната прекъсва растежа на Continental, защото доставките на каучук и памук за Германия са блокирани.

СЯНКТА НА НАЦИЗМА. След войната компанията постепенно си стъпва на краката, въпреки проблемите на изтощената германска икономика и хиперинфлацията. Но после идва Втората световна. Голяма част от работниците - над 4000 души - са мобилизирани на фронта. За да компенсират това, нацистките власти осигуряват

на Continental концлагеристи за принудителен труд. Днес компанията поддържа специална експозиция в централата си, за да напомня за тези мрачни дни. В края на войната, през февруари 1945, главната фабрика на Фаренвалдгер щрасе в Хановер е почти унищожена при бомбардировките, а след войната оборудването е разграбено.

ПОГЛЕД КЪМ АМЕРИКА. Възстановяването от опустошенията е трудно, но удивително бързо. Continental подновява работа, като първоначално произвежда предимно медицински материали, но после се връща към гумите и се насочва към незасегнатия от войната американски пазар. През 1949 германците сключват партньорство с американския гигант General Tire - когото няколко десетилетия по-късно ще откупят изцяло. В края на 50-те компанията вече доминира на германския пазар с годишно

производство от около 12 милиона гуми (40% пазарен дял, пред Dunlop с 18%).

ПЪРВАТА БЕЗПИЛОТНА КОЛА. Самоуправляващите се автомобили са тенденцията, която предизвиква най-голяма възбуда и очакване в сектора днес. Но всъщност първият безпилотен автомобил в света е създаден от Continental... преди повече от половин век. През 1968 компанията демонстрира модифициран от нея Mercedes, която е в състояние абсолютно сам да се движи по тестовата писта Contidrom. Разбира се, технологията е относително примитивна от днешна гледна точка. Но от нея тръгват всички изследвания в тази област. Днес германците работят над продукти като CUE - пътнически модул за градски транспорт, който се управлява сам, отчитайки трафика и адаптирайки се към промените в средата. ►

THE FIRST 150 YEARS

Most people know Continental mostly as a tire manufacturer. But the Hanover giant, founded in 1871, is so much more than that

By KALIN ANGELOV / Photography CONTINENTAL

The names of car manufacturers are among the most recognizable brands in the world. Even where there are no roads, people know what a Volkswagen, BMW or Toyota is. But that's not the case with automotive parts suppliers. Without them, modern cars would be unthinkable, and most of the technology in them would not even exist. However, they remain relatively unknown to the general public, or, as is the case with Continental, people know mainly one side of their diverse business - in this case, tire production. But the Hanover-based company, which turned an impressive 150 years this fall, is much more than that. Three out of four cars on Europe's roads today have components made by it. And in its laboratories, systems are already being tested that will radically change our daily movement in the foreseeable future.

IN THE BEGINNING WAS THE BANKRUPTCY. Today's global giant Continental is actually built on the ruins of an even older endeavor: a small factory for rubber products called the Neue Hannoversche Gummi-Warenfabrik. In 1869, this workshop went bankrupt and was bought

out by banker Moritz Magnus for a relatively modest sum of 18,500 thalers. Nothing unusual, so far. But from the sequel to the story, any modern banker could learn a lesson. Instead of simply selling off the assets, Magnus saw the business's potential and gathered nine more investors to start a new company. Some of them were invited to provide a solid financial backing; others have already gained experience in the delicate rubber business. The "Continental-Caoutchouc- und Gutta-Percha Compagnie" was founded on October 8, 1871.

THE FLIGHT OF BLERIOT AND THE FIRST MERCEDES. The company began production in 1874 with 246 workers. At first, it made all sorts of little things - rubber balls, inserts for horseshoes, hoses. Gradually the range expanded. The plane with which Louis Bleriot made the historic first flight over the English Channel in 1909 was constructed with a rubber fabric made by Conti.

The company has been making bicycle tires since the 1890s, and at the dawn of the XXth century it also added car tires. In 1901, the first car named Mercedes, equipped with Continental

tires, sensationally won the Nice-Salon-Nice run, covering 414 kilometers without any problems. And in 1904 the big breakthrough was made: Continental introduced the first car tire with a tread pattern. This was the beginning of a quest to improve travel safety that is still alive today. In 1908, a new key patent was registered: for the first tire in history that could be removed from the rim. On the eve of the First World War, the company already employed nearly 8,000 people. The war interrupted Continental's growth because supplies of rubber and cotton to Germany were blocked.

THE SHADOW OF NAZISM. After the war, the company gradually got back on its feet, despite the problems of the exhausted German economy and hyperinflation. But then World War II came. Many of the workers - more than 4,000 - have been mobilized at the front. To compensate for this, the Nazi authorities provided Continental with concentration camp workers for forced labour. Today, the company maintains a special exhibit at its headquarters to commemorate those dark days. At the end of the war, in February 1945, the main Vahrenwalder Strasse factory in Hanover was almost destroyed by bombing, and after the war the equipment was looted.

A LOOK AT AMERICA. Recovery from post-war devastation was difficult, but surprisingly fast. Continental resumed operations, initially producing mostly medical supplies, but then returning to tires and moving focus to the US market that was not affected by the war. In 1949, the Germans partnered with the American giant General Tire, which they would buy out in full a few decades later. By the end of the 1950s, the company already dominated the German market with an annual production of about 12 million tires (40% market share, ahead of Dunlop with 18%).

THE FIRST UNMANNED CAR. Self-driving cars are the trend that is causing the most excitement and anticipation in the sector today. But in fact, the world's first unmanned vehicle was created by Continental ... more than half a century ago. In 1968, the company demonstrated a modified Mercedes, which was able to drive completely alone on the Contidrom test track. Of course, the technology used was relatively primitive from today's point of view. But all the research in this field started from it. Today, Germans are working on products such as the CUBE, a self-driving passenger transport module that takes traffic into account and adapts to changes in the environment.

OVERWHELMED BY THE FRENCH. In the 1960s, Continental flourished. But at the end of the decade, a revolution took place in the car tire sector: Michelin introduced the steel-

belt tires, which had twice the life of traditional textile-belt tires. The French company's market share in Germany, which barely exceeded 1% at the beginning of the decade, jumped to 15%, and then to over 30%. Continental's share collapsed. It would take the Germans more than 10 years to completely restructure their business and start regaining their lost ground.

THE ATTACK OF PIRELLI. In the 1980s, the partnership with the US General Tire deepened, and in 1987 the Germans finally acquired 100% of its capital. But then a new threat loomed on the horizon: the Italian Pirelli, which planned a hostile takeover. The case quickly took on a political character. Until then, it was almost impossible for a large German company to be taken over by a foreign competitor. Finally, with the participation of Chancellor Helmut Kohl, a protective group led by Deutsche Bank was formed to acquire a blocking share. In the end, Pirelli's liquidity proved insufficient and takeover failed.

THE FASTEST TIRE. In the modern era, Continental's tire division boasts two more historical achievements. In 1991, the company created

the world's first "eco" tire - ContiEcoContact, designed to provide less rolling resistance, save fuel and leave less fine rubber waste on tarmac (one of the main sources of fine dust pollution in cities). And in 2003, the Germans introduced the ContiSportContact 2 Vmax - the first tire in history to be approved for speeds of up to 360 kilometers per hour. The achievement was also recognized by the Guinness Book of Records.

Today the company is working on the systems of the future - ContiSense and ContiAdapt. One constantly monitors the condition of the tire. The other is even able to change its profile depending on the terrain and speed.

THE AGE OF CONQUESTS. After the rescue from Pirelli, it was Continental's turn to take on the role of the hunter. Within ten years, the company acquired many competitors. Those included Temic (formerly Daimler's electronic components division, which still makes hybrid systems for Mercedes and some General Motors brands), rubber and plastics manufacturer Phoenix AG, Motorola's automotive division and, last but not least, Siemens VDO, one of the largest suppliers of electronics and mechatronics for the automotive industry. In the

tire sector, brands such as Viking, Gislaved, Semperit, Barum, Uniroyal Europe, Matador become part of the conglomerate.

The massive expansion, and especially the € 11.4 billion acquisition of VDO, weakened Continental's financial position and the company eventually was taken over itself - only this time not by Pirelli but by German rival Schaeffler.

DANDELION TIRES. Rubber is a relatively expensive raw material, the cultivation of which threatens the countries of Southeast Asia with environmental disasters, and which is likely to become increasingly scarce in the next few years. But Continental has long been prepared for such a development. For over a decade, the company has been exploring the possibility of making tires from ... dandelions. From 2018 there is a special laboratory - "Taraxagum Lab Anklam" - which will bring this alternative raw material to mass production.

At the same time, the company is developing electric propulsion systems, as well as intelligent driver assistance systems to connect the car to the environment ... All this is subordinated to the Vision Zero mission: a vision for the near future without any accidents. A worthy goal for the next 150 years. ■

PARK AND FLY

Park on our outside and underground parking
and get FREE TRANSFERS
from and to airport!

Call us at +359 894 49 27 25
and book your place!

Daily parking rate starting from 4.00 BGN!

ibis Sofia Airport

132, Mimi Balkanska Str, 1540 Sofia

► **НАДХИТРЕНИ ОТ ФРАНЦУЗИТЕ.** През 60-те Continental процъфтява. Но в края на десетилетието обаче в сектора на автомобилните гуми се случва революция: Michelin въвежда гумите с корпус от стоманени нишки, които имат двойно по-дълъг живот от традиционните с текстилен корпус. Пазарният дял на французите в Германия, който едва е надхвърлял 1% в началото на десетилетието, скача до 15 и после над 30%. Делът на Continental се срива. На германците ще им трябват повече от 10 години, за да преустроят изцяло бизнеса си и да започнат да си връщат изгубените позиции.

АТАКАТА НА PIRELLI. През 80-те години партньорството с щатската General Tire се задълбочава и през 1987 германците окончателно придобиват 100% от капитала ѝ. Но после на хоризонта се задава нова заплаха: италианската Pirelli, която е замислила враждебно поглъщане. Случаят бързо придобива политическа окраска. Дотогава почти не се е случвало голяма германска компания да бъде погълната от чуждестранен конкурент. Накрая, с участието на Хелмут Кол, се формира защитна група под лидерството на Deutsche Bank, която да придобие блокираща квота от акциите. В крайна сметка свободният капитал на Pirelli се оказва недостатъчен и поглъщането пропада.

НАЙ-БЪРЗАТА ГУМА. В по-съвременната епоха погрозелението за гуми на Continental може да се похвали с още две постижения за историята. През 1991 тя създаде първата в света "еко" гума - ContiEcoContact, създадена така, че да оказва по-малко съпротивление при търкаляне, да пести гориво и да оставя по-малко фини каучукови отпадъци по асфалта (един от основните източници на фино прахово замърсяване в градовете). А през 2003 германците представиха и ContiSportContact 2 Utrac - първата в историята гума, одобрена за скорости до 360 километра в час. Постигнението бе признато и от Книгата за Рекорди на Guinness.

Днес компанията работи по системите на бъдещето - ContiSense и ContiAdapt. Едната постоянно следи състоянието на гумата. Другата е способна дори да променя профила ѝ в зависимост от терена и от скоростта.

ЕРАТА НА ЗАВОЕВАНИЯТА. След спасението от Pirelli, идва ред на Continental да влезе в ролята на ловеца. В рамките на десетина години компанията придобива множество конкуренти. След тях е Temic (тогавашното поделение на Daimler за електронни компоненти, което и днес изработва хибридни системи за Mercedes и някои марки

на General Motors), производителят на гума и пластмаси Phoenix AG, автомобилното поделение на Motorola и, не на последно място Siemens VDO, един от най-големите доставчици на електроника и мехатроника за автомобилната индустрия. В сектора на гумите част от конгломерата стават Viking, Gislaved, Semperit, Varum, Uniroyal Europe, Matador... Машабната експанзия, и най-вече струвалото над 11 млрд. евро придобиване на VDO, отслабват финансовите позиции на Continental и компанията в крайна сметка става обект на поглъщане - само че вече не от Pirelli, а от германския си конкурент Schaeffler.

ГУМИ ОТ ГЛУХАРЧЕТА. Каучукът е относително скъпа суровина, чието отглеждане

заплашва страните от Югоизточна Азия с екологични беги, и която вероятно ще става все по-дефицитна в близките няколко години. Но в Continental отгавна са подготвени за такова развитие. Над десетилетие компанията изследва възможностите да се правят гуми от... глухарета. От 2018 функционира и специална лаборатория - "Taraxagum Lab Anklam" - която да докара тази алтернативна суровина до серийно производство.

Успоредно с това компанията разработва системи за електрическо задвижване, а също и интелигентни системи за подпомагане на водача, за връзка на автомобила с околната среда... Всичко това е подчинено на мисията Vision Zero: визия за едно близко бъдеще без никакви пътни злополуки. Достойна цел за следващите 150 години. ■

50 | НОВИТЕ ЗВЕЗДНИ ВОЙНИ

THE NEW STAR WARS

44 | **В ТЪРСЕНЕ НА ШЕФА**
SEARCHING FOR THE BOSS

60 | **УТРЕШНИТЕ ОРЪЖИЯ**
THE WEAPONS OF TOMORROW

НАЙ-ЕВТИНАТА ЗЕМЯ В ЕВРОПА Е В БЪЛГАРСКИЯ ЮГОЗАПАД

"Най-бедната страна в Европейския съюз" е определение, което някои глобални медии никога не спестяват, когато става дума за България. Но все повече статистически показатели показват малко по-различна картина. Един от тях е например актуалната средна цена на земеделската земя.

Като цена на орната земя България не само не е най-евтината страна в ЕС, но дори не попада в Топ 5, ако се вярва по последните данни на Eurostat.

Най-достъпна е земеделската земя в Хърватия - средно 3440 евро за хектар, по данни за 2020 година. По-нататък се нареждат Естония, Словакия, Литва и Латвия. Дори и в Унгария обработваемите площи са осезаемо по-евтини (4 893 евро за хектар), отколкото у нас (5 328 евро). Останалите ни съседи от ЕС обаче вдигат летвата по-високо - в Румъния хектар стопанска земя е вече 7163 евро - подскъпване с над 2000 евро спрямо 2019 година. В Гърция средната цена е 12 604 евро, като се запазва без съществени изменения в последните пет години.

Разбираемо земеделската земя е най-скъпа в страни с голяма гъстота на населението и висок стандарт - начело по този показател е Нидерландия, където хектар земя струва цели 69 632 евро, на второ място е Люксембург, а Топ 5 се допълва от Италия, Ейре и Словения.

Все пак България заслужава и едно първо място в сравнението на цените по отделни региони. Нейният Югозападен регион предлага най-евтината земеделска земя в целия ЕС: едва 2051 евро средно за хектар. Най-скъпата земя е в испанския регион Канарски острови, където оскъдните земеделски площи се търкуват срещу умопомрачителните 120 477 евро за хектар. ■

THE CHEAPEST LAND IN EUROPE IS IN THE BULGARIAN SOUTHWEST

"The poorest country in the European Union" is a definition that some global media never spare when it comes to Bulgaria. But more and more statistics show a slightly different picture. One of them is, for example, the current average price of agricultural land. As a price of arable land, Bulgaria not only isn't the cheapest country in the EU, but does not even fall into the Top 5, according to the latest Eurostat data.

The most accessible is agricultural land in Croatia - an average of 3,440 euros per hectare, according to 2020 data. Next are Estonia, Slovakia, Lithuania and Latvia. Even in Hungary, arable land is significantly cheaper (EUR 4,893 per hectare) than in our country (EUR 5,328). However, the rest of our EU neighbors are raising the bar higher - in Romania, a hectare of farmland is already 7,163 euros - an increase of more than 2,000 euros compared to 2019. In Greece, the average price is 12,604 euros, remaining mostly unchanged in the last five years.

Understandably, agricultural land is most expensive in countries with high population density and high standard of living - led by the Netherlands, where a hectare of land costs as much as 69,632 euros. The second place goes to Luxembourg, and the Top 5 is fulfilled by Italy, Ireland and Slovenia.

Bulgaria, however, gains the top spot in the comparison of prices by region. Its South-western region offers the cheapest agricultural land in the entire EU: just 2,051 euros on average per hectare. The most expensive land is in the Spanish region of the Canary Islands, where scarce agricultural land is traded for a staggering 120,477 euros per hectare. ■

С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ.

1303 София, бул. Тодор Александров 117, тел.: 02/816 45 65, факс: 02/816 45 66, www.saglasie.bg

В ТЪРСЕНЕ НА ШЕФА

През 2022 светът все повече ще се нуждае от решителни лидери - а те сякаш стават все по-малко

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

По съвета на безсмъртния Йоги Бера, никога не правя прогнози, особено за бъдещето. Не можем да кажем какво ще донесе то и какви отговори ще даде съдбата. Затова трябва да се задоволим с това да предвидим въпросите.

СТРУВА МИ СЕ, ЧЕ ЕДИН ОТ ТЯХ ще прониже 2022 като кинжал: Кой е шефът? През 40-те и 50-те Йоги Бера (1925 – 2015) беше бейзболна легенда, феноменален кечър и след това треньор на "Янките" от Ню Йорк. Кариерата му напомня на успехите на българския футболист и мениджър Димитър Пенеф. Но двамата имат още нещо общо: прочутите парадоксални изречения, известни като "малапропизми". Уж думата е употребена неправилно, уж предизвиква смях, а като помислиш, едва ли можеш да я сложиш по-намясто.

БЕРА БЕШЕ ОТЛИЧЕН ШЕФ. Една от знаменитите му инструкции гласи: "Като видиш разклонението на пътя, тръгни по него". Можете да се смеете колкото искате, но по-добра мениджърска инструкция не съм чувал. Който и път да вземеш, вземи го решително. Така правят добрите шефове. И затова са нужни те, в края на краищата: да снабдят неизбежните решения с успокоителна доза решителност.

Като неформален шеф на Европа германският канцлер Ангела Меркел правеше точно това. Действаше под натиска на неизбежните обстоятелства и в крайна сметка играеше така, както искаха от нея рейтингите, т.е. подготвяше компромиси. Но европейците бяха спокойни, защото ги украсяваше с необходимата жестикуляция, увереност и решителност.

НО МЕРКЕЛ ВЕЧЕ Я НЯМА. Френският президент Еманюел Макрон ще се явява на избори на 10 април 2022. Успешният италиански премиер - технократ Марио Драги обмисля дали да не стане президент, т.е. да излезе от преките политически действия. С други думи, потенциалните лидери са заети с други неща, а Европа няма шеф и телефонен номер, по стария израз на още по-стария Кисинджър. А това никак не е добре. Както казваше Бера, "гежа-вю отново и отново".

Разбира се, нещата могат да се оправят. Новият канцлер Олаф Шолц може да поеме кормилото, заедно с френския президент и италианския премиер. Но могат да станат и по-лоши. Макрон може да загуби изборите, а Германия да се затвори в себе си. Тогава Европейският съюз ще се люшка като малка гемия в бурно море и ще загуби способността да решава сама заплетени спорове,

Новият български премиер Кирил Петков с гръцкия си колега Кирякос Мицотакис
The new Bulgarian Prime Minister Kiril Petkov with his Greek counterpart Kyriakos Mitsotakis

като този между България и Северна Македония.

ПО-ТРУДНИЯТ ВЪПРОС Е: има ли шеф светът? Дали заради възрастта, дали заради разделения на две половини Конгрес, където демократичното мнозинство се крепи на тънка нишка и май ще се скъса на идващите избори, Джо Байдън не прилича на шериф от уестърн. Затова нервите му ще бъдат тествани най-малко на два фронта – от Путин в Украйна и от Си Дзинпин в Тайван. Ако това стане едновременно, ще дойде перфектната буря.

Ще се справи ли Байдън в тази сложна игра? Тя е като бейзбола, който, според Бера, е “90% ментална, а другата половина – физическа”. Играчите блъфират, заплашват, докосват червените си линии и танцуват на ръба на войната. САЩ и техните съюзници не обещаваха, че ще защитят

Украйна и Тайван с военна сила, защото не могат да рискуват да се изправят срещу Русия и Китай. Но и не обещаваха, че няма да ги защитят. Бера и Пенев знаеха, че победата идва от добрата защита. Тя обаче е най-трудната част от играта.

ДРОНОВЕ, КОРАБИ И ТАНКОВЕ СЕ ПРЕГРУПИРАТ, а светът тръпне в страх и трепет. Ако питате мен, война няма да има. Но ако четете този текст и говорят тежките оръжия, да знаете, че си посипвам главата с пепел.

Лекарите също няма да бъдат шефове на общественото мнение. Омикрон ще удари и малцина ще искат да спазват ограниченията. Началото на 2020 (локдауните) и на 2021 (ударната ваксинация) вече не могат да бъдат повторени, а може би и не трябва. Новият вирусен вариант ще изисква нови подходи. Подражанието на старите успехи не стигат, особено когато ги няма. Съвет от Йоги Бера? “Ако не можеш да го имитираш, не го копирай!”

БЪЛГАРИЯ СЪЩО ЩЕ СЕ ПИТА КОЙ Е ШЕФЪТ – премиерът Кирил Петков, президентът Румен Радев, партийните шефове от коалицията, или всички заедно, т.е. никои поотделно. Хоризонталната координация и непрекъснатите консултации са хубаво нещо, но държавата се управлява с ясна и твърда воля. Ще я има ли новата власт? Ще научим догодина.

Едно обаче е ясно. Българинът, а всеки друг човек по света, не обича особено шефа. Само че системите трудно функционират сами по себе си. Даже последната анти-иерархична утопия, интернет, създаде своите Гейтсове, Джобсове и Зукърбързи. Едва ли мета-вселената ще направи изключение.

ВСЪЩНОСТ, ДА СИ ШЕФ Е ТЪЖНА РАБОТА. Мразят те, пречат ти, гразят те, накрая ти духват под опашката. Признанието идва късно, най-често postmortem. Затова “винаги ходи на погребенията на другите, защото иначе те няма да дойдат на твоеето”.

Изразът, разбира се, е на Йоги Бера, който показва, че успешното лидерство винаги се консумира с щипка хумор на вкус. А може би не е. Самият Бера обичал да казва “Всъщност не съм казвал повечето от нещата, които съм казал.”

Аз пък съм спокоен по друга причина: никой не чете старите прогнози година по-късно. Така че все едно не съм казал нещата, които съм казал. Забравете ги веднага и си сипете по едно за здраве. ■

Надеждни куриерски услуги за страната и чужбина

Доставяме пратки навсякъде
в България на следващия
работен ден, за по-малките
населени места - по график.

Заедно с **GLS** доставяме колетни
пратки навсякъде в Европа.

SEARCHING FOR THE BOSS

In 2022, the world will increasingly need resolute leaders - and there seems to be less and less of them around

By BOYKO VASSILEV / Photography SHUTTERSTOCK

On the advice of the immortal Yogi Berra, I never make predictions, especially about the future. We cannot say what it will bring and what answers fate will give. That is why we must be content to anticipate the issues.

IT SEEMS TO ME THAT ONE OF THEM WILL PUNCH 2022

like a dagger: Who's the Boss? In the 1940s and 1950s, Yogi Berra (1925 - 2015) was a baseball legend, a phenomenal catcher and then a coach of the Yankees of New York. His career reminds of the successes of the Bulgarian football player and manager Dimitar Penev. But the two have something else in common: the famous paradoxical sentences known as "malapropisms." The word is seemingly used incorrectly, it provokes laughter, but when you think about it, you can hardly put it better.

BERRA WAS AN EXCELLENT BOSS. One of his famous instructions reads: "When you see a fork in the road, follow it." You can laugh as much as you want, but I've never heard a better management instruction. Whichever way you take, take it firmly. That's what good bosses do. And that is why they are needed, after all: to provide the inevitable decisions with a reassuring dose of determination.

As the informal head of Europe, German Chancellor Angela Merkel did just that. She acted under the pressure of inevitable circumstances and in the end she played the way the ratings wanted her to - she prepared compromises. But the Europeans were calm because she adorned them with the necessary gestures, confidence and determination.

BUT MERKEL IS NO LONGER THERE. French President Emmanuel Macron will run in the elections on April 10, 2022. The successful Italian Prime Minister - technocrat Mario Draghi is considering becoming president, which means withdrawing from direct political action. In other words, potential leaders are busy with other things, and Europe does not have a boss and a phone number, in the old words of the even older Kissinger. And that's not good at all. As Berra used to say, "déjà vu over and over again."

Of course, things can be fixed. The new Chancellor Olaf Scholz can take the helm, along with the French president and Italian prime minister. But the things can also get worse. Macron could lose the election and Germany could focus on its internal matters. Then the European Union will sway like a small ship in a stormy sea and will lose the ability to resolve complex disputes on its own, such as the one between Bulgaria and Northern Macedonia.

THE MORE DIFFICULT QUESTION IS: Is there a boss in the world? Whether it's because of age, or because of the split in two Congress (where the Democratic majority is tied to a thin thread and seems likely to break up in the upcoming election), Joe Biden doesn't look like a Wild West sheriff. Therefore, his nerves will be tested on at least two fronts - by Putin in Ukraine and by Xi Jinping in Taiwan. If this happens at the same time, the perfect storm will come.

Will Biden handle this complex game? It's like baseball, which, according to Berra, is "90% mental and the other half physical." Players bluff, threaten, touch their red lines and dance on the brink of war. The United States and its allies have not promised to defend Ukraine and Taiwan militarily because they cannot risk fac-

ing Russia and China. But they do not promise that they will not be protected. Berra and Penev knew that victory came from good defence. However, it is the most difficult part of the game. Drones, ships and tanks are regrouping, and the world trembles in fear. If you ask me, there will be no war. But if you read this text while the heavy weapons speak, know that I sprinkle my head with ashes.

Doctors will also not be heads of public opinion. Omicron will strike and few will want to abide by the restrictions. The onset of 2020 (lockdown) and 2021 (shock vaccination) can no longer be repeated, and perhaps should not be. The new virus variant will require new approaches. Imitations of old successes are not enough, especially when they do not exist. Yogi Berra advice? "If you can't imitate it, don't copy it!"

BULGARIA WILL ALSO WONDER WHO IS THE BOSS

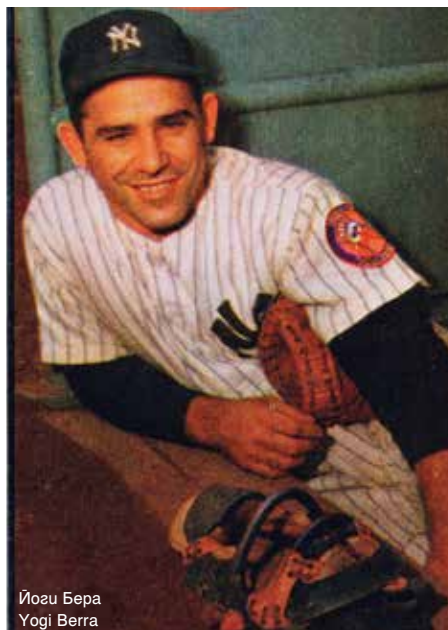
- Prime Minister Kiril Petkov, President Rumen Radev, the party leaders from the coalition, or all together, ie. no one individually. Horizontal coordination and ongoing consultations are a good thing, but a country is governed with a clear and firm will. Will the new government have it? We will learn next year.

However, one thing is clear. The Bulgarian, and every other person in the world, does not particularly like his boss. However, the systems are difficult to operate on their own. Even the latest anti-hierarchical utopia, the Internet, has created its Gateses, Jobses and Zuckerburgs. The meta universe is unlikely to be an exception.

IN FACT, BEING A BOSS IS A SAD JOB. They hate you, they hinder you, they irritate you, they finally blow under your tail. Recognition comes late, most often postmortem. Therefore, "always go to the funerals of others, because otherwise, they will not come to yours."

The expression, of course, is that of Yogi Berra, who has shown that successful leadership is always consumed with a pinch of humour to taste. Or maybe not. Berra himself used to say, "I didn't really say most of the things I said."

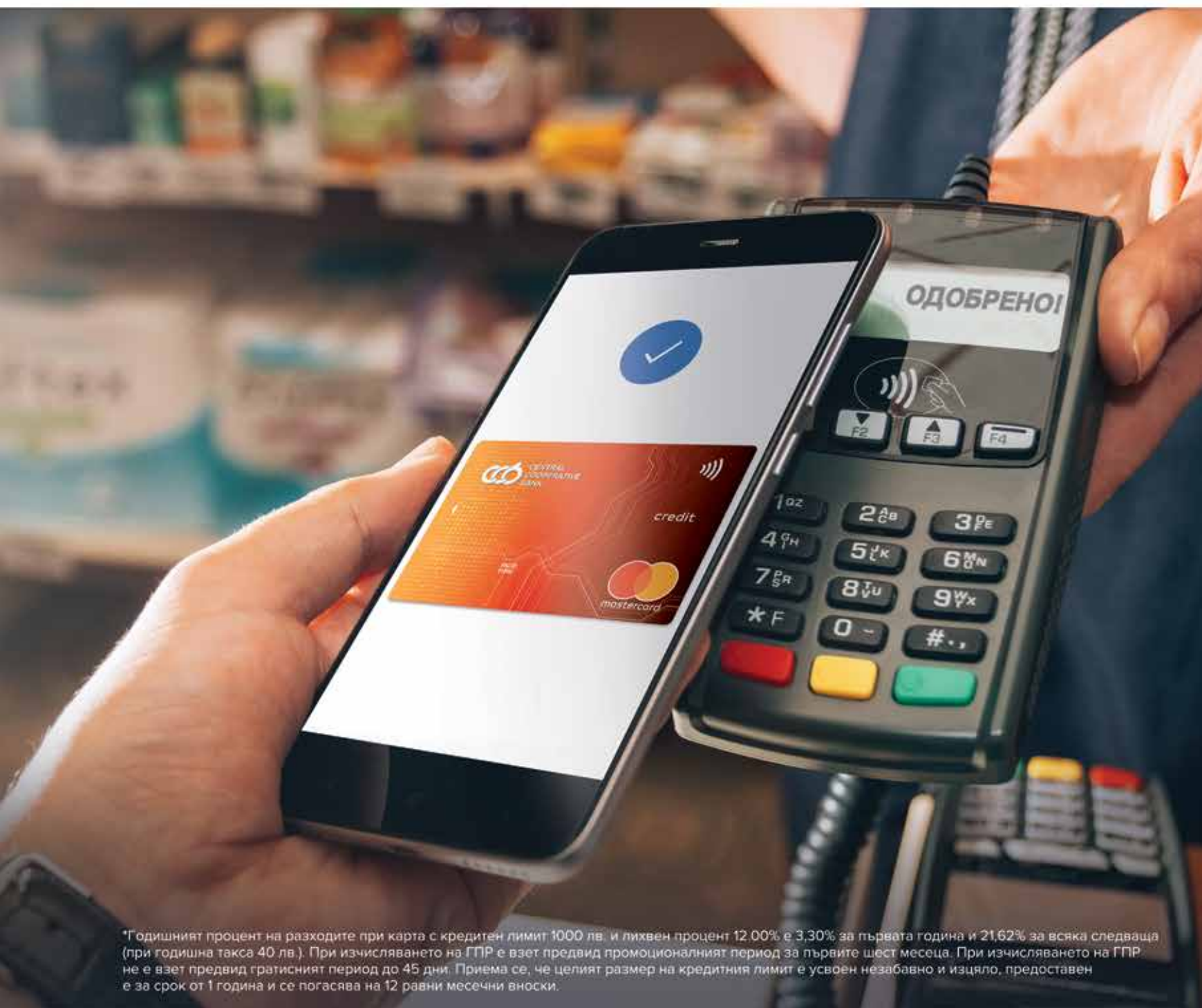
And I'm calm for another reason: no one reads the old predictions a year later. So it's as if I didn't say the things I said. Forget them right away and pour yourself one for good health. ■

Йозу Бера
Yogi Berra

Вземете кредитна карта **MASTERCARD®** ОТ ЦКБ

без годишна такса за първата година
и я ползвайте без да плащате лихви*
за първите 6 месеца.

*Годишният процент на разходите при карта с кредитен лимит 1000 лв. и лихвен процент 12.00% е 3,30% за първата година и 21,62% за всяка следваща (при годишна такса 40 лв.). При изчисляването на ГПР е взет предвид промоционалният период за първите шест месеца. При изчисляването на ГПР не е взет предвид gratuitният период до 45 дни. Приема се, че целият размер на кредитния лимит е усвоен незабавно и изцяло, предоставен е за срок от 1 година и се погасява на 12 равни месечни вноски.

Централна
Кооперативна
Банка
Важният си ти.

ЗАСТРАХОВКА ЗАЩИТЕНА ФАМИЛИЯ

Погрижи се за дома си с **20% отстъпка**
до края на февруари

За допълнителна информация посетете www.armeec.bg

Винаги с вас!

ЗАСТРАХОВАЙТЕ СВОЯ ДОМ НА ПРОМОЦИОНАЛНА ПРАЗНИЧНА ЦЕНА. ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА СПОКОЙСТВИЕТО И СИГУРНОСТТА НА ВАШИЯ ДОМ И ИМУЩЕСТВО СЪС ЗАСТРАХОВКА „ЗАЩИТЕНА ФАМИЛИЯ“.

Какви са предимствата, предлагани от ЗАД „АРМЕЕЦ“:

- Защита на дома срещу минимална премия от 10 лв.;
- 20% отстъпка от застрахователната премия;
- Застрахователно покритие, изцяло съобразено с Вашето жилище и имуществото Ви;
- Бърза процедура и експертна консултация при сключване на застраховката;
- Възможност за избор на застрахователните рискове;
- Покритие срещу кражба чрез взлом и кражба с техническо средство до 14 000 лева без опис на имуществото;
- Навременно изплащане на щетите в случай на застрахователно събитие;
- Осигурен денонощен Асистанс център с телефони: **0 700 139 39 и 0887 922 444.**

Къде можете да сключите застраховка „ЗАЩИТЕНА ФАМИЛИЯ“?

- В офисите на ЗАД „Армеец“;
- При застрахователните брокери и агенти, които са партньори на компанията.

**ПРОМОЦИЯТА Е ВАЛИДНА ДО
28.02.2022 г.**

ИНФИНИТИ ГРИЙН – КЪТЧЕ ЛУКС В НАЙ-ЕЛИТНАТА ЛОКАЦИЯ В ГРАД ВАРНА

Сграда **ИНФИНИТИ ГРИЙН** е един от най-атрактивните проекти в Морската ни столица, ситуирана в най-елитната част на града – квартал „Чайка“. Само на метри от Морската градина, тя ще бъде като истинско бижу за ценителите на лукса и комфорта. Съчетанието между стилното излъчване на естествените камъни зелен мрамор, гранит и травертин и изщещството на метала и стъклото внасят неповторима естетика в силуета на сградата.

Позиционирането на сградата в имота е съобразено с това, всички помещения да са естествено осветени. Гледката от високите етажи е зашеметяваща. Обектите в **ИНФИНИТИ ГРИЙН** са жилищни и нежилищни - двустайни, тристайни и четиристайни, с насоченост към комфорта на обитаване и създадени с индивидуален подход към всеки детайл, без компромис с функционалността. Паркирането е предвидено в три подземни нива с две широки двулентови рампи, за повече удобство на живущите.

За строителството на сградата са избрани само материали на реномирани производители, с неоспоримо качество и устойчивост във времето.

Имената на „Явор“ АД и собственика на дружеството „Интерком Груп“ ООД стоят зад проекта. С построени 126 200 кв.м РЗП, 20 сгради и над 1300 апартамента, дружествата създават домове и уникална среда за живот на над хиляда семейства. Проектите на „Явор“ АД се отличават с

характерна визия, нестандартни решения в строителството, функционални разпределения и класни материали.

Повече за проекта на:
0877 63 20 20; 0877 61 20 20
office2@yavorad.com
www.yavorad.com

INFINITI GREEN - LUXURY CORNER IN THE MOST ELITE LOCATION IN THE CITY OF VARNA

INFINITI GREEN building is one of the most attractive projects in our Sea Capital, situated in the most elite part of the city - Chaika district. Only meters from the Sea Garden, it will be like a real jewel for connoisseurs of luxury and comfort. The combination of the stylish radiance of natural stones, green marble, granite and travertine and the elegance of metal and glass bring a unique aesthetic to the silhouette of the building. The positioning of the building in the property is consistent with the fact that all rooms are naturally lit. The view from the upper floors is stunning. The sites in **INFINITI GREEN** are residential and non-residential - one-bedroom, two-bedroom and four-bedroom ones, with a focus on the comfort of living and created with an individual approach to every detail, without compromising on functionality. Parking is provided on three underground levels with two wide

two-lane ramps, for a better convenience of residents.

For the construction of the building are selected only materials from reputable producers, with indisputable quality and durability. The names of Yavor AD and their owner - Intercom Group OOD stand behind the project. With a built-up area of 126,200 square meters, 20 buildings and over 1,300 apartments, the companies create homes and unique living environment for over a thousand families. The projects of Yavor AD are distinguished by a characteristic vision, non-standard solutions in construction, functional layouts and high quality materials.

Find more about the project at:
0877 63 20 20; 0877 61 20 20
office2@yavorad.com
www.yavorad.com

НОВИТЕ ЗВЕЗДНИ ВОЙНИ

Надпреварата във въоръжаването между САЩ, Китай и Русия вече се развива с хиперзвукова скорост

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Нямам представа с какво ще се води Третата световна война", бе казал някога Алберт Айнщайн, "но четвъртата ще се води с камъни и пръчки".

В края на 2021 година много наблюдатели смятат, че вече знаят с какво ще се води Третата световна война, ако светът има нещастие да стигне до нея: с хиперзвукови оръжия. През октомври The Financial Times обяви, че в края на лятото Китай е провел два опита с такива оръжия, и предизвика истинска геополитическа буря. Генерал Майк Мили, председателят на американския генерален щаб, заяви, че китайските тестове са ако не момент със значимостта на "Спутник", "то поне много близо до това".

СПУТНИК-1, ИЗСТРЕЛЯН НА 4 ОКТОМВРИ 1957 от Съветския съюз, бе първият изкуствен сателит. Това бе просто метална топка с четири антени, която обикаляше около Земята по ниска орбита и "бипкаше" в радиоспектъра, преди акумулаторите ѝ да се изчерпят и тя да падне обратно в атмосферата на 4 януари 1958. Наистина скромен първи

епизод от космическата ера - но в Съединените щати той имаше ефекта на лавина. Паниката, че СССР е изпреварил значително в техническо отношение САЩ, бе старателно раздухана от медиите (The New York Times споменавахе "Спутник" средно в 11 статии всеки ден) и подтикна президента Айзенхауер да основе NASA, да издейства драматично повишаване на военния бюджет и да даде, на практика, началото на космическата надпревара. Дали китайските опити с хиперзвуково оръжие ще имат подобен ефект, е спорно. Първо, те далеч не са някаква революционно нова технология, а по-скоро възкресяване и комбиниране на стари идеи. Второ, едва ли ще положат началото на нова надпревара във въоръжаването, защото тя всъщност отдавна вече е в ход. Просто сега най-после това ще бъде осъзнато и от широката публика.

КАКВО СА ХИПЕРЗВУКОВИТЕ ОРЪЖИЯ? Както подсказва името им, те летят със скорост, значително по-висока от тази на звука - около пет пъти, което дава скорости от порядъка на 6200 км/ч. ►

► Напук на въодушевляването на някои медиуми обаче, не скоростта е главното им преимущество. Хиперзвуковите носители действително летят доста по-бързо от обикновените крилати ракети, но са несравнимо по-бавни от междуконтиненталните балистични ракети, развиващи обикновено над 7 километра в секунда, или над 25 000 км/ч. Голямото им преимущество е, че не се движат по лесно предвидима балистична траектория, и са в състояние да маневрират. Това би могло напълно да обезсмисли системите за ракетна защита, в които Съединените щати инвестираха стотици милиарди долари в последните десетилетия.

Хиперзвуковите оръжия не са кой знае каква новост: от доста време ги имат на въоръжение и Русия, и Китай. Само че досега познатата им версия се състоеше от хиперзвукови планери (HGV), изстрелвани с конвенционални ракети, като руската "Авангард" и китайската Dongfeng-17. Онова, с което Китай променя уравнението сега, е възкресяването на една много стара идея: за система за частично орбитално борбардирание (fractional orbital bombardment system - FOBS).

Самият носител е на практика модифицирана версия на "орбиталните самолети" като американския X-37B. Както обясни в Twitter експертът по ракетни системи Джефри Люис, китайците използват аналогична технология, "само че слагаш ядрена бойна глава и не си създаваш усложнения да мислиш за приземяването".

А FOBS позволява глайдърът с бойната глава да се изведе в ниска земна орбита - нещо, изискващо повече енергия от онази, с която разполага балистичната ракета. Но пък и преимуществата са много: траекторията на полета не изпада крайната мишена, няма ограничения в обхвата, и могат да се използват неочаквани маршрути - примерно да се насочат съветските ракети към Америка не през зорко охранявания Северен полюс, а през Южния, напълно елиминирайки системите за ранно предупреждение.

ПЪРВИТЕ ПОДОБНИ СИСТЕМИ БЯХА СЪЗДАДЕНИ още от гения на съветската космическа наука Сергей Корольов през 60-те. Но в крайна сметка СССР се отказа от тях заради някои недостатъци - най-вече по отношение на точността и на максималния полезен товар, и след подписването на договора за ограничаване на стратегическото въоръжаване (SALT 2) тези системи бяха снети от въоръжение.

Защо тогава Китай се връща към тях? Първата причина е технологична: добавянето на хиперзвуковия глайдър към уравнението решава проблема с точността и прави оръжието още по-трудно за засичане. Втора-

Глобалните разходи за въоръжаване през уж кризисната 2020 година са достигнали 1.981 трилиона долара - ръст от близо 3 на сто

та причина е стратегическа.

Още от появата си ядреното оръжие бе възприемано като съдържащо средство чрез логиката на взаимно гарантираното унищожение. Но усъвършенстването на системите за защита потенциално нарушава това условие. Страна, която има ефективна противоракетна защитна система, на практика би могла да мисли за агресия, без да се опасява от отговорен удар. В името на крехкия баланс през 1972 бе сключен Договорът за ограничаване на системите за противоракетна обрана. Но през декември 2001 Съединените щати се оттеглиха от него, мотивирайки се с настъпващата заплаха от тероризъм след атентатите от 11 септември.

"ГЛАВНАТА ЦЕЛ НА КИТАЙ Е ДА УБЕДИ СКЕПТИЧНИТЕ Съединени щати, че те все още са уязвими за китайски отговорен удар въпреки колосалните си инвестиции в противоракетна отбрана", писа Лора Грег, експерт от ядрена сигурност от Масачусетския технологичен институт, в писмо до ФТ. Отне години на САЩ и СССР да осъзнаят, че неограниченото търсене на противоракетна защита нарушава стратегическия баланс, но след 2001 това разбиране вече не е факт, подчертава Грег. "Тревогата на Китай е, че с разработването на високоефективни отбранителни системи САЩ се опитват да избягат от собствената си ядрена уязвимост, но без непременно да се откажат и от възможността да заплашват другите". Без намеса и без спешни преговори, сегашната ситуация води към "циклично, скъпо и опасно натрупване на нападателен и отбранителен ядрен потенциал", предупреждава Грег.

Но надпреварата във въоръжаването е игра, която, веднъж започнала, много трудно може да бъде спряна. Във Вашингтон китайските хиперзвукови тестове са мощен аргумент на военните и военно-промишления комплекс да настояват за повече бюджетни отчисления. Независимо от призива на говорителя на китайското външно министерство Уан Уънбин "Съединените

щати да престанат да възприемат Китай като въображаем враг".

КИТАЙ ПЛАНИРА ДА УВЕЛИЧИ ДРАСТИЧНО ядрения си арсенал, предупреди наскоро генерал Мили - от около 200 бойни глави до над 1000 през 2030 година. На практика Пекин планира "едно от най-големите измествания в глобалния стратегически баланс на силите, които светът изобщо е виждал". Това няма как да не затрогне и най-скептичните и стиснати конгресмени. Но всъщност печалният факт е, че военните разходи на Америка вече са на рекордни равнища за епохата след края на Студената война. Независимият институт SIPRI изчислява, че глобалните разходи за въоръжаване през уж кризисната 2020 година са достигнали 1.981 трилиона долара - ръст от близо 3 на сто спрямо 2019. Две трети от тези разходи се падат само на пет държави: САЩ, Китай, Индия, Русия и Великобритания. Китай увеличава военните си разходи всяка година от 1994 насам. Военният бюджет на Русия е пораснал с 2.5%; на Великобритания - с 2.9%; на Германия - с 5.2%.

ВСИЧКО ТОВА ЛЕСНО МОЖЕШЕ ДА СЕ ПРЕДВИДИ още през 2011, когато Барак Обама и Хилъри Клинтън развиха новата геополитическа стратегия на САЩ: оттегляне от предишните ключови точки в Европа и Близкия изток, и засилване на фокуса, включително военния, към Тихоокеанския регион. И немалко хора го предвидиха: като например бившия сенатор от Демократическата партия Том Хейдън, който в една статия за The Huffington Post предупреди, че тази политика е по-скоро провокираща, отколкото провокирана. "С решението да базира 2500 морски пехотинци в Австралия, президентът Обама прекрачи границата и сложи началото на нова Студена война с Китай - война, базирана на военно обкръжаване по суша и море, която ще струва незначително колко трилиона долара... и ще подкрепи пазарите с евтина работна ръка в една нова зона на свободна търговия, която изключва Китай". Хейдън не доживя да види колко е бил прав и си отиде през 2016. Но той остави и едно предупреждение, което си струва да бъде припомнено днес: че ако Америка се опитва да повтаря срещу Китай политиката, която водеше срещу СССР, бързо ще се сблъска с ключовата разлика между тогавашния и днешния опонент. Съветският съюз загуби студената война не геополитически, а икономически: неефективната социалистическа икономика окончателно рухна през 80-те години. Последното нещо, което някой би могъл да каже за днешната икономика на Китай, е, че е слаба и неефективна. ■

THE NEW STAR WARS

The arms race between the United States, China and Russia is already developing at hypersonic speeds

By KALIN NIKOLOV / Photography SHUTTERSTOCK, ARCHIVE

I know not with what weapons World War III will be fought," Albert Einstein once said, "but World War IV will be fought with sticks and stones."

At the end of 2021, many observers believe they already know what World War III will be fought for if the world has the misfortune to reach it: with hypersonic weapons. In October, The Financial Times reported that China had conducted two such tests at the end of the summer, sparking a veritable geopolitical storm. General Mike Millie, chairman of the US General Staff, said that the Chinese tests were if not a 'Sputnik moment', "at least very close to that".

SPUTNIK-1, LAUNCHED ON OCTOBER 4, 1957 by the Soviet Union, was the first artificial satellite of the Earth. It was just a metal

ball with four antennae orbiting the planet and "beeping" in the radio spectrum before its batteries ran out and it fell back into the atmosphere on January 4, 1958. A truly modest first episode of the space age - but in the United States it had the effect of an avalanche. The panic that the Soviet Union was technically far ahead of the United States was thoroughly fanned by the media (The New York Times mentioned Sputnik in an average of 11 articles each day) and prompted President Eisenhower to found NASA, dramatically increase the military budget and to give, in effect, a start to the space race.

Whether Chinese experiments with hypersonic weapons will have a similar effect is debatable. First, they are not a revolutionary new technology, but rather a resurrection and a combination of old ideas. Secondly, they are unlikely

to start a new arms race, because it has been going on for a long time already. It's just that now the general public will finally realize this.

WHAT ARE HYPERSONIC WEAPONS? As their name suggests, they fly at speeds significantly higher than that of sound - about five times, which means around 6200 kph.

Despite the enthusiasm of some media, however, speed is not their main advantage. Hypersonic carriers actually fly much faster than conventional cruise missiles, but are incomparably slower than intercontinental ballistic missiles, which typically develop more than 7 kilometers per second, or more than 25,000 kph. Their great advantage is that they do not follow an easily predictable ballistic trajectory, and are able to maneuver. This could make the missile defense systems (in which the United States ▶

► has invested hundreds of billions of dollars in recent decades) completely meaningless.

Hypersonic weapons are not a novelty: both Russia and China have had them for a long time. However, their hitherto known version consisted of hypersonic gliding vehicles (HGVs) launched with conventional missiles, such as Russia's Avangard and China's Dongfeng-17. The thing that is changing the equation now is the resurrection of a very old idea: for a fractional orbital bombardment system (FOBS).

The carrier itself is virtually a modified version of "orbital aircraft" such as the American X-37B. As missile systems expert Jeffrey Lewis explained on Twitter, the Chinese use similar technology, "except you put a nuclear weapon on the glider and don't bother with a landing gear".

And FOBS allows the warhead glider to be launched into low Earth orbit - something that requires more energy than the ballistic missile has. But the advantages are many: the flight trajectory does not betray the final target, there are no limitations in range, and unexpected routes can be used - for example, to direct Soviet missiles to America not through the heavily guarded North Pole, but through the South Pole, completely eliminating the early warning systems.

THE FIRST SIMILAR SYSTEMS WERE CREATED by the genius of Soviet space science, Sergei Korolev, in the 1960s. But in the end, the Soviet Union abandoned them because of some shortcomings - especially in terms of accuracy and maximum payload, and after the

signing of the Strategic Arms Limitation Treaty (SALT 2), these systems were disarmed.

Then why is China returning to them? The first reason is technological: adding the hypersonic glider to the equation solves the problem of accuracy and makes the weapon even harder to detect. The second reason is strategic.

Ever since its inception, nuclear weapons have been seen as a deterrent through the logic of mutually guaranteed destruction. But the improvement of defensive systems potentially violates this condition. A country that has an effective missile defense system could, in practice, think of aggression without fear of retaliation. In the name of the fragile balance, the Limitation Treaty for Missile Defense Systems was concluded in 1972. But in December 2001, the United States withdrew from it, citing the growing threat of terrorism following the 9/11 attacks.

"ONE CORE DRIVER (OF CHINA'S TESTS) IS TO MAKE CLEAR to an unconvinced United States that it is vulnerable to Chinese nuclear retaliation despite enormous investments in missile defences," Laura Grego, a nuclear security expert at the Massachusetts Institute of Technology, wrote in a letter to the FT. It took years for the United States and the Soviet Union to realize that the unrestricted demand for missile defense upsets the strategic balance, but after 2001, that understanding is no longer a fact, Grego says. China's concern is that by developing highly effective defense systems, the United States is trying to escape its own nuclear vulnerability, but not necessarily give

up the opportunity to threaten others. "Without intervention, this leads to a cyclical, expensive, and dangerous build-up of nuclear offence and defence," Grego warns.

But the arms race is a game that, once started, is very difficult to stop. In Washington, China's hypersonic tests are a powerful argument for the Pentagon and military-industrial complex to push for more budget allowances. Despite Chinese Foreign Ministry spokesman Wang Wenbin's call for "the United States to stop perceiving China as an imaginary enemy."

CHINA PLANS TO DRASTICALLY INCREASE its nuclear arsenal, General Millie recently warned, from about 200 warheads to more than 1,000 in 2030. In fact, Beijing is planning "one of the largest shifts in global geostrategic power that the world has witnessed." This is bound to affect even the most skeptical and mingy congressmen. But the sad fact is that America's military spending is already at record levels for the post-Cold War era. The independent institute SIPRI estimates that global arms spending in the supposedly crisis year of 2020 reached \$ 1.981 trillion - an increase of nearly 3 percent compared to 2019. Two-thirds of these costs fall on only five countries: the United States, China, India, Russia and Great Britain. China has been increasing its military spending every year since 1994. Russia's military budget has grown by 2.5%; the United Kingdom - by 2.9%; of Germany - by 5.2%.

ALL OF THIS COULD EASILY HAVE BEEN FORESEEN back in 2011, when Barack Obama and Hillary Clinton developed the new US geopolitical strategy: retreating from previous key points in Europe and the Middle East, and stepping up the focus, including military, on the Pacific. And many actually foresaw it: people such as the former Democratic Sen. Tom Hayden, who warned in an article for The Huffington Post that the new policy was provocative rather than provoked. "By declaring that he will dispatch 2,500 Marines to Australia, President Obama has crossed a line, beginning a new Cold War with China, one based on military encirclement on sea and land, costing unknown trillions in defense dollars, and shoring up cheap labor markets in a free trade zone excluding China." Hayden did not live to see how right he was and passed away in 2016. But he also left a warning that is worth remembering today: that if America tries to repeat its Soviet-era policy against China, it will quickly face with the key difference between the former and current opponent. The Soviet Union lost the Cold War not geopolitically but economically: the inefficient socialist economy finally collapsed in the 1980s. The last thing anyone can say about China's economy today is that it is weak and inefficient. ■

ТОП 15, ВОЕННИ РАЗХОДИ TOP 15, MILITARY SPENDING

	Страна / Country	Разхогу, \$ млрд. / Spending, \$ bn.	% ом БВП / % of GDP
1	САЩ / United States	778.0	3.7
2	Китай / China	252.0	1.7
3	Индия / India	72.9	2.9
4	Россия / Russia	61.7	4.3
5	Великобритания / UK	59.2	2.2
6	С. Арабия / Saudi Arabia	57.5	8.4
7	Германия / Germany	52.8	1.4
8	Франция / France	52.7	2.1
9	Япония / Japan	49.1	1.0
10	Южна Корея / South Korea	45.7	2.8
11	Италия / Italy	28.9	1.6
12	Австралия / Australia	27.5	2.1
13	Канада / Canada	22.8	1.4
14	Израел / Israel	21.7	5.6
15	Бразилия / Brazil	19.7	1.4

Данни / Data: SIPRI 2020

Ипотечен кредит

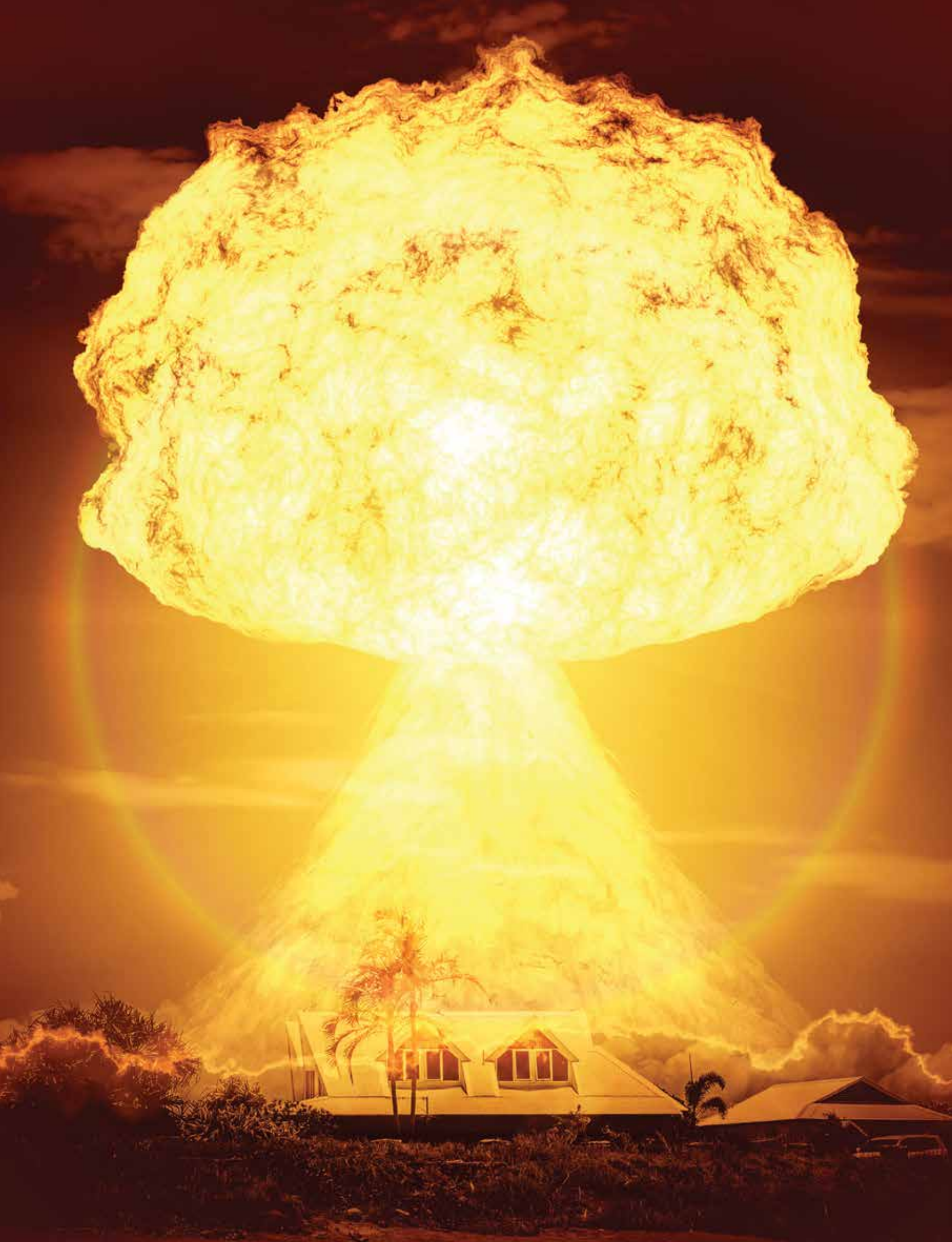
ДОМ за теб

- Ниска лихва, без скрити такси и условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

ШЕСТТЕ МИГА НА ТРЕТАТА СВЕТОВНА

Поне половин гузина пъти човечеството се е разминавало с ядрения апокалипсис само с чист късмет

Атомната ера" на човечеството започна преди 76 години, на 16 юли 1945. В 5:29 часа местно време в пустинята на Ню Мексико бе натиснат един безобиден черен бутон. Секунди по-късно шепата учени и военни в старата ферма на Макдоналд първи от човешкия род видяха гъбовидния облак. Демонцията на изпитателното устройство Trinity (Троица) превърна няколкостотин квадратни метра от пустинния пясък в зеленикаво стъкло, осигури на Хари Труман допълнителни козове за Потсдамската мирна конференция, даде зелена светлина за бомбардировките на Хирошима и Нагасаки. И постави началото на атомната епоха.

В мечтите на учени като Енрико Ферми и Нилс Бор това трябваше да е епоха на неограничена енергия и незапомнено благоденствие. Вместо това реалността ни даде Чернобил и Фукушима, купчини от радиоактивни отпадъци и, разбира се, надпреварата във въоръжаването. Много историци смятаха, че ядреното оръжие е изиграло събързаща роля през Студената война, предотвратявайки нов глобален конфликт.

Но с разсекретяването на старите военни архиви се оказва, че главната причина да се разминем с Третата световна е чистият късмет.

5 НОЕМВРИ, 1956. Американското военновъздушно отбранително командване (NORAD) е под тревога. Налице са всички признаци за предстоящо съветско нападение: съветски флот маневрира от Черно към Егейско море, сто съветски изстребител са засечени над Сирия, британски бомбардировач е свален недалеч от тях, а същевременно неидентифициран самолет нарушава въздушното пространство на

натовска Турция. Дори поотделно тези признаци са достатъчно тревожни, а с четирите наведнъж вече се чуват гласове за нанасяне на изпреварващ удар. После се оказва, че маневрите на флота са част от планово учение, "стоте изстребителя" са всъщност ескортът на сирийския президент от 20 машини, британският бомбардировач е кацнал принудително заради повреда, а натрапникът, изправил на нокти турските ВВС, е всъщност ято лебеди.

25 ОКТОМВРИ, 1962. В напрегнатите дни на Кубинската криза охранител във военновъздушната база Дюлут забелязва тъмен силует до оградата и стреля, задействайки свързаните аларми на всички съседни бази. Във Волк Фийлд обаче някой техник е обърнал жиците и вместо предупреждението за нарушен периметър произвучава сигнала за старт на атомните бомбардировачи. Самолетите са вече на пистата и на секунди от излитането, когато офицер от въздушната кула готичва да ги спре. Натрапникът в Дюлут се оказва кафява мечка.

26 ОКТОМВРИ, 1962. В разгара на Кубинската криза един разузнавателен U2 на САЩ, летящ над Северния полюс, заради навигационна грешка навлиза в съветското въздушно пространство над Чукотка. Съветската въздушна защита праща няколко изстребителя МиГ да го свалят; американското командване изпраща въоръжени с ядрено оръжие F-102A, за да го ескортират обратно. Пилотите им имат разрешение сами да преценят дали да употребят ядрените ракети. По чудо тази тактика сработва и руснаците отстъпват.

21 ЯНУАРИ, 1968. На борда на атомен бомбардировач В-52, летящ над Гренландия,

възниква пожар. Екипажът скача с парашути, а самолетът се разбива само на няколко километра от станция на системата за ранно предупреждение. Конвенционалните експлозиви, с които са заобиколени бойните глави, се взривяват, но по чудо не задействат ядрена реакция. В противен случай системата би предположила съветско нападение и би наредила ответен удар.

3 ЮНИ, 1980. Обикновено мониторите на системата за ранно предупреждение на NORAD показват четири нули - знак, че няма изстрелвания на балистични ракети в СССР. Но в този ден по екраните започват да се появяват двойки. Екипажите на стратегическите бомбардировачи са вдигнати под тревога, двигателите са запалени, силовите на междуконтиненталните ракети са отворени. За щастие, преди някой да натисне копчето, се оказва, че проблемът е дефектен чип в командния компютър.

25 СЕПТЕМВРИ, 1983. В командния пункт "Серпухов 15", на 90 км от Москва, системата за ранно предупреждение засича изстрелване на междуконтинентална ракета от САЩ. За късмет дежурен тази вечер не е праволинеен военен, а полковник Станислав Петров от инженерния корпус. Протоколът изисква Петров да нареди ответен удар - 400 ракети SS-20 чакат, насочени към големите западноевропейски столици. Но вместо да спази заповедите, полковникът решава да изчака. Системата дава още няколко предупреждения за изстрелвания, преди да се разбере, че датчиците всъщност били объркани от отразена от облаците слънчева светлина. Но Петров е наказан дисциплинарно, защото е нарушил протокола. ■

THE SIX MOMENTS OF THE WWII

At least half a dozen times humanity has evaded the nuclear apocalypse by pure luck

By KALIN NIKOLOV / Photography ARCHIVE

The "atomic era" of humanity began 76 years ago, on July 16, 1945. At 5:29 local time in the desert of New Mexico, a harmless black button was pushed. Seconds later, a handful of scientists and military men in the old McDonald Ranch were the first members of the human race to see the mushroom cloud. The detonation of the Trinity test device turned several hundred square meters of desert sand into greenish glass, provided Harry Truman with additional trump cards for the Potsdam Conference, gave the green light to the bombings of Hiroshima and Nagasaki. And marked the start of the Nuclear Age. In the dreams of scientists like Enrico Fermi and Niels Bohr, this was supposed to be an age of unlimited energy and unprecedented prosperity. Instead, reality gave us Chernobyl and Fukushima, piles of radioactive waste and, of course, the arms race. Many historians believed that nuclear weapons played a deterrent role during the Cold War, preventing a new global conflict.

But when the old military records were declassified, it turned out that the main reason to avoid a Third World War was pure luck.

5 NOVEMBER, 1956. The North American Aerospace Defense Command (NORAD) was on alert. All signs pointed to an imminent Soviet attack: a Soviet fleet was moving from the Black Sea to the Aegean, 100 Soviet fighter planes were detected flying over Syria, a British bomber was shot down near them, and an unidentified aircraft violated the air space of NATO Turkey. Even separately, these signs were sufficiently alarming; all four raised concern of a pre-emptive strike. Then it turned out that the fleet was conducting routine exercises, the "100 fighters" were actually the 20 machines forming the normal escort of the Syrian president, the British bomber had made an emergency landing due to mechanical problems, and the intruder who put the Turkish Air Force on its toes was a actually a flight of swans.

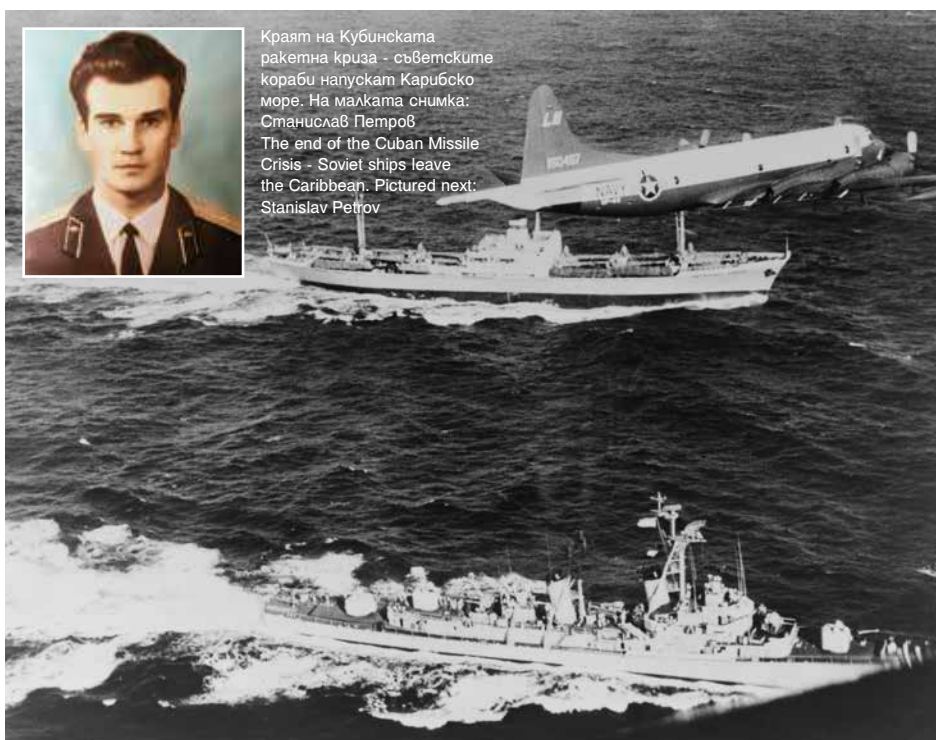
25 OCTOBER, 1962. During the tense days of the Cuban Missile Crisis, a guard at the air base in Duluth spotted a dark silhouette near the fence and fired, thus activating the alarms at all bases in the area. At Volk Field however, the alarm had been wired incorrectly and instead of warning of a breached perimeter, the alarm ordered nuclear bombers to take off. The planes were starting down the runway, just seconds away from takeoff, when an air traffic control officer rushed towards them and signalled them to stop. The intruder in Duluth was a bear.

26 OCTOBER, 1962. At the height of the Cuban Missile Crisis, a U2 reconnaissance flight of the US, flying over the North Pole, accidentally strayed into Soviet airspace over Chukotka due to a navigational error. The Soviet air defence sent several MiG fighters to shoot it down; the US command launched F-102A fighters armed with nuclear weapons to escort the U2 back. Their pilots were left to decide for themselves whether they should fire the nuclear missiles. Miraculously, this tactic worked and the Russians departed.

21 JANUARY, 1968. On board a B-52 nuclear fighter bomber, flying over Greenland, a fire broke out. The crew ejected and the plane crashed just a few kilometres away from an early warning radar station. The conventional explosives surrounding the radioactive core exploded, but miraculously did not trigger a nuclear reaction. Otherwise the system would have assumed a Soviet attack and would have ordered a retaliatory strike.

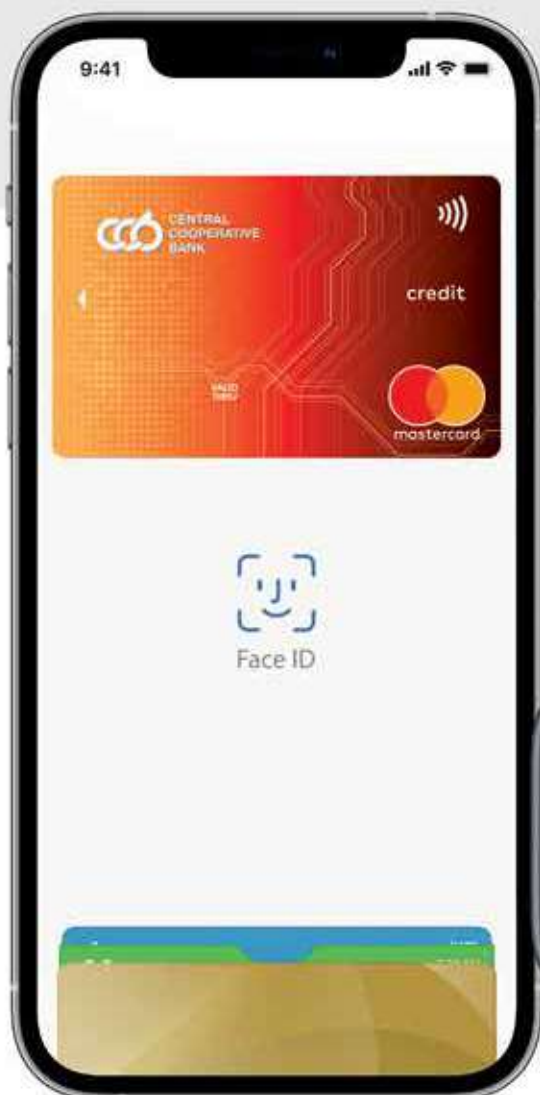
3 JUNE, 1980. Normally the displays of the NORAD early warning system show four zeroes – indicating that no ballistic missiles are launched in the USSR. On that day, however, twos began appearing instead of zeroes. The crews of the strategic bombers were put on alert, the engines were warmed up, the silos of the intercontinental missiles opened. Fortunately, before somebody pressed the button it turned out that the problem was a faulty computer chip.

25 SEPTEMBER 1983. At the Serpukhov 15 command post, 90 km from Moscow, the early warning system detected the launch of an intercontinental missile from the US. Luckily, instead of the usual officer, on duty that night was Colonel Stanislav Petrov of the engineering corps. Procedure required him to order a retaliatory strike, 400 SS-20 missiles were waiting, aimed at the big Western European capitals. But instead of obeying orders, the Colonel decided to wait. The system gave a few more launch warnings before it turned out that the sensors had reacted mistakenly to the sunlight reflected by the clouds. But Petrov was disciplined for violating procedure. ■

ПЛАЩАЙ В ДВИЖЕНИЕ

Участвай за награди с Mastercard® от ЦКБ и Apple Pay

3x

ВАУЧЕР ЗА
ПОЧИВКА ОТ
POSOKA.COM

СТОЙНОСТ 3000 ЛВ.

9x

ВАУЧЕР ЗА
ПОКУПКИ В
НОМЕМАХ

СТОЙНОСТ 600 ЛВ.

15x

ВАУЧЕР ЗА
БЕНЗИНОСТАНЦИИ
ЛУКОЙЛ

СТОЙНОСТ 100 ЛВ.

- Добави своята Mastercard от ЦКБ в Apple Wallet и я маркирай като карта по подразбиране.
- Извърши 5 мобилни плащания на стойност над 4 лева в периода от 04.10.2021 г. до 05.12.2021 г. и ги регистрирай.

УТРЕШНИТЕ ОРЪЖИЯ

THE WEAPONS OF TOMORROW

Пет госта плашещи посоки, в които военната индустрия бързо напредва

На 2 януари 2022 човечеството ще отбележи една не твърде радостна годишнина: 107 години от първата в историята употреба на оръжия за масово поразяване. Но тази плаха атака с контейнери хлор, проведена от германците на Западния фронт по време на Първата световна война, изглежда почти като безобидна детска игра на фона на задаващата се в наши дни революция във военната индустрия. Може би най-разтърсващата революция, откакто човекът е вдигнал от земята първия камък и го е хвърлил по ближния си. Ето пет от множеството смущаващи разклонения на тази промяна.

ЕЛЕКТРОМАГНИТНИ ОРЪДИЯ. За да изстрелват снарядите си, те използват не експлозив, а мощни магнитни полета. Това позволява невиждани до момента скорости на изстрела (от порядъка на 8-9 хиляди километра в час) и дальнобойност (180 километра, постигнати при един от тестовете). Такива снаряди ще имат огромна пробивна сила, а освен това повече няма да са взривоопасни. Единствената трудност е, че за да се постигнат желаните от военните параметри, ще е необходим ток с невероятна сила - около 6 милиона ампера, или горе-долу колкото заряда, предизвикващ Северното сияние.

УПРАВЛЯЕМИ КУРШУМИ. "Честна борба" е последното, което бихме могли да кажем за мисията на снайперистите. Представете си как някой, удобно наведен над мерника, спокойно ви издебва от над километър разстояние, и преди да заподозрете нещо, натиска спусъка. Досега единственият ви мъничък шанс бе да подухне ветреца и да отклони куршума. Но Пентагонът е на път да ви отнеме и тази нищожна вероятност. Програмата EXACTO от няколко години работи по създаването на "управляем" куршум, който да може да проследява жертвата си по същия начин, по който го правят зенитните ракети например. Не се надявайте и на укритие под земята - американците разработват и специални нови ракети, предназначени да проникват и унищожават подземни бункери.

МИКРОВЪЛНОВО ОРЪЖИЕ. Представете си начин да унищожите цялата командна структура на противника, без реално да убивате дори един човек. Точно това е идеята зад високоенергийните микровълнови оръжия, които са в процес на засилена разработка и в САЩ, и в ЕС. Гигантът Boeing вече показва видео на своя проект Champ - специална ракета, която

чрез микровълни ликвидира всички компютърни мрежи в обсега си.

МАНТИЯ-НЕВИДИМКА. Камуфлажните покрития са познати отдавна: повърхността им имитира естествените условия, като ви позволява да се слеете с полярните ледове, с горската джунгла или с пясъка в пустинята. Проблемът е, че с тях веднага изпъквате, ако смените обстановката. Докато при камуфлажите от следващо поколение няма да има такава опасност: те на практика ще показват на наблюдателите не вас, а онова, което се намира зад вас, чрез пречупване на светлината. Канадска фирма вече е готова с първите прототипи на подобни облекла и ще ги предостави на поделенията за борба с тероризма за изпробване.

ШПИОНСКИ НАСЕКОМИ. Официалното название на проекта е "Хибридно-насекомни микро-механични системи" - HI-MEMS. Идеята е електронна микросхема да се имплантира на насекомо - примерно пчела - в ранните етапи на развитието му. После буболечките биха могли да се управляват дистанционно и да събират разузнавателна информация чрез камери, микрофони или газови детектори. Муха ли е това, което наднича в екрана на лаптопа ви? ■

Five rather frightening directions in which the military industry is advancing rapidly

On January 2, 2022, humanity will celebrate a not-so-happy anniversary: 107 years since the first-ever use of weapons of mass destruction. But this timid attack by the Germans on the Western Front during World War I, using chlorine containers, looks almost like a harmless game against the backdrop of today's emerging revolution in the military industry. Perhaps the most shocking revolution since man lifted the first stone from the ground and hurled it at his neighbour. Here are five of the many disturbing ramifications of this change.

ELECTROMAGNETIC RAILGUNS. In order to shoot their shells, they use powerful magnetic fields instead of explosives. This allows them to have an unseen speed of the shot (about 8000-9000 km per hour) and range (180 km achieved in one of the tests). Shells of this kind will have an enormous piercing capacity and will no longer be ready to explode.

The only difficulty is that in order to achieve the parameters the military officials want, they will need electricity of extraordinary strength – about 6 million amps, or as strong

as the charge that causes Aurora Borealis.

GUIDED BULLETS. “Honest fight” is the last thing we could say about the mission of snipers. Imagine someone comfortably bent down over the sight who is taking you by surprise from over a kilometre and pulling the trigger before you suspect anything. So far your only slim chance was to rely on some gentle breeze to avert the bullet. But the Pentagon is about to deprive you even of this tiny probability. The EXACTO programme has been working for several years on the creation of a “guided” bullet that would be able to trace out its target the way zenit rockets do it, for example. You should not rely on hiding underground either – the Americans are also developing special new rockets designed to penetrate and destroy underground pillboxes.

MICROWAVE WEAPON. Imagine a way to destroy the entire commanding structure of your enemy without actually killing even one man. This is exactly the idea that stands behind the highly energetic microwave weapons that are under intensive development in both the USA and the EU. Boeing already showed a video of its Champ project, a special rocket that

liquidates all computer networks in its scope through microwaves.

INVISIBILITY CLOAK. Camouflage covers have been known for a long time: their surface imitates the natural environment which allows you to melt into the polar ice, the jungle or the sand in the desert.

The problem is that you immediately stand out once you change the environment. Next-generation camouflage will save you from that risk: it will actually show the observers what is standing behind you through the refraction of light. A Canadian company is now ready with the first prototypes of such clothing and is going to give them to the units for fighting terrorism for testing.

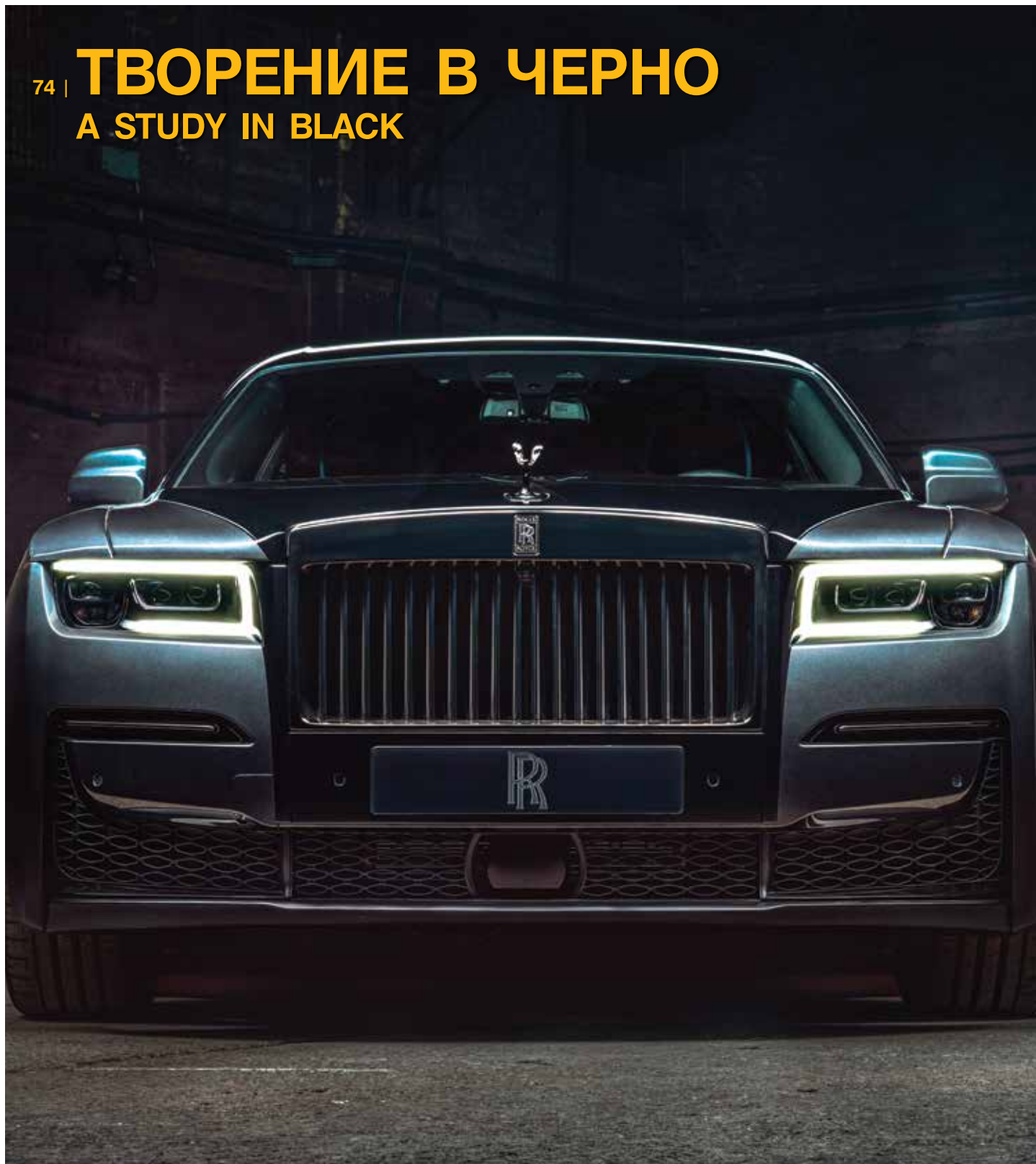
SPYING INSECTS. The official name of the project is Hybrid Insect Micro-Electro-Mechanical Systems, HI-MEMS. An electronic micro scheme is to be implanted in an insect, a bee, for example, in the early stages of its development. Then the bug could be controlled remotely and collect investigative information through cameras, microphones or gas detectors. Is that a fly peeping into your computer screen? ■

Dnes.bg

Вече знаеш

СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ
ТЕХНОЛОГИИ БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС ТЕХНОЛОГИИ БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИ
БЪЛГАРИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ СВЯТ СПОРТ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ НОВИНИ
КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС ТЕХНОЛОГИИ КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС
СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ НОВИНИ ТЕХНОЛОГИИ БЪЛГАРИЯ СПОРТ СВЯТ БЪЛГАРИЯ
ТЕХНОЛОГИИ БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ БИЗНЕС ТЕХНОЛОГИИ БИЗНЕС КУЛТУРА СПОРТ СВЯТ
БЪЛГАРИЯ

74 | **ТВОРЕНИЕ В ЧЕРНО**
A STUDY IN BLACK

66 | **ВИРУСЪТ, КОЙТО УБИ НАУКАТА**
THE VIRUS THAT KILLED SCIENCE

64 | **ДА КУПИШ ЗА \$ 30 И ДА ПРОДАДЕШ ЗА 50 МЛН.**
BYING FOR \$30, SELLING FOR \$50 MILLION

КОГАТО ВЛОЖИШ 30 ДОЛАРА И ПОЛУЧИШ 50 МИЛИОНА

WHEN YOU INVEST \$30 AND GET 50 MILLIONS

Историята на изобразителното изкуство е пълна с примери за случайни "гаражни" находки, оказали се впоследствие шедьоври. Но дори и сред тях малко са така драматични като историята на мъж от американския щат Масачусетс, който откупил една рисунка от битова разпродажба за 30 долара, само за да открие след време, че притежава творба, оценена на десетки милиони. Човекът, чието име не се споменава, просто харесал очевидно старинната рисунка на жена и дете, и си я купил за собствено удоволствие. Едва след време се възлегал в характерния монограм с буквите A.D., и потърсил консултация с познат галерист. Впоследствие Кристоф Мецгер, куратор на виенския музей Албертина и световнопризнат експерт, проучил творбата и потвърдил подозренията: става дума за работа на германския ренесансов майстор Албрехт Дюрер. Мецгер е до такава степен убеден в оценката си, че дори включи рисунката в новия каталог на Дюрер. На същото мнение като него е и Джулия Бартръм, бивш куратор в Британския музей. Според експертите творбата е рисувана през 1503 година, вероятно като подготовка за прочутата картина "Богородица с множество животни", която е част от колекцията именно на "Албертина".

Сега рисунката, наречена "Богородица с млагенеца и цвете на тревист бряг", е обявена за продан от лондонската къща Agnews със стартова цена 50 милиона долара. ■

The history of fine arts is full of examples of accidental "garage" finds, which later turned out to be masterpieces. But even among them, few are as dramatic as the story of a man from Massachusetts who bought a drawing from a home sale for \$30, only to find out later that he owns a work worth tens of millions.

The man, whose name is not mentioned, apparently liked the old drawing of a woman and a child, and bought it for his own pleasure. It was only after some time that he looked at the characteristic monogram with the letters A.D., and sought consultation with a well-known gallery owner. Christoph Metzger, curator of the Albertina Museum in Vienna and a world-renowned expert, later studied the work and confirmed the suspicions: it was drawn by the German Renaissance master Albrecht Dürer. Metzger is so convinced of his assessment that he even included the drawing in Dürer's new catalog. Julia Bartrum, a former curator at the British Museum, agrees. According to experts, the work was painted in 1503, probably in preparation for the famous painting "The Virgin with a Multitude of Animals", which is part of the Albertina collection.

Now the drawing, entitled "The Virgin and Child with a Flower on a Grassy Bank", has been put up for sale by London-based Agnews at a starting price of \$ 50 million. ■

ЕС ХАРЧИ 311 МЛРД. ЕВРО ЗА НАУКА

EU SPENDS 311 BN.
EURO FOR SCIENCE

През 2020 година страните от Европейския съюз са похарчили 311 милиарда евро за наука и развойна дейност, с около 1 милиард повече от 2019, показват данни на Eurostat. Това се равнява на 2.3% от Брутният вътрешен продукт на съюза. Но разпределението на инвестициите далеч не е равномерно. Най-висок дял от брутния продукт харчат за наука Белгия и Швеция - по 3.5 на сто, следвани от Австрия (3.2%) и Германия (3.1%). България е по-близо до другия полюс, с 0.9% разходи за наука, колкото правят също Кипър и Словакия. На дъното по този показател са Малта и Латвия (по 0.7%) и Румъния (0.5%).

In 2020, EU countries have spent 311 billion euros on research and development, about 1 billion more than in 2019, according to Eurostat. This equates to 2.3% of the Union's Gross Domestic Product. But the distribution of investment is far from even.

The highest share of the gross product is spent on science in Belgium and Sweden - 3.5 percent each, followed by Austria (3.2%) and Germany (3.1%). Bulgaria is closer to the other pole, with 0.9% spending on R&D, same as Cyprus and Slovakia. At the bottom of this indicator are Malta and Latvia (0.7% each) and Romania (0.5%). ■

FLY SAFELY with laboratory

GENICA®

GENETIC AND MEDICO-DIAGNOSTIC LABORATORY

AIRPORT

COVID-19 TEST CENTER
at Sofia Airport Terminal 2

MOVING FORWARD

0700 20442

Central Registry: Sofia, 84 Ami Bue Str., 2nd floor
Monday - Friday: 08:00 AM - 18:00 PM | Saturday: 10:00 AM - 4:00 PM

www.genica.bg

ИСТИНАТА ЗА ВИТАМИНИТЕ

Първо ги смятахме за универсално лекарство. После - за глобална измама.
Всъщност не са нито едното, нито другото

Когато обикновен човек сгреша, последствията рядко се разпростират извън него и околните му. Но когато сгреша гений, ефектът понякога е сравним с този от цунами. Чудесен пример е едно-единствено погрешно, но дълбоко убедено прозрение на Лайнъс Полинг, което вече над четири десетилетия обръква представата ни за витамините и ни кара да се лошваме от една крайност в друга, от възторжено прекаляване до яростно и пълно отричане.

В ИСТОРИЯТА НА ИЗПЪЛНЕНИЯ С НАУЧНИ РЕВОЛЮЦИИ XX век има само шепи фигури от мащаба на Полинг – носител на Нобелова награда за химия заради пионерската си работа по природата на химичните връзки (както разказва Пол Офит в една статия за The Atlantic, когато се запознал с този труг, Айнщайн покланял

глава: "Това е твърде сложно за мен"). От Полинг тръгнаха цели области на науката, като квантовата химия и молекулярната биология. Уотсън и Крик стъпиха върху неговите разработки, за да разгадаят структурата на ДНК. Освен всичко Полинг бе и символ на високонравствения учен – той отказа да работи върху атомната бомба, опълчи се на зловещия сенатор Маккарти, бе в основата на договора за забрана на ядрените опити (което му донесе още една Нобелова награда – за мир).

НО ЕДНА ЗЛОПОЛУЧНА ФИКСИДЕЯ го голяма степен зачеркна изумителните му постижения: твърдата увереност на Полинг в невероятната лечебна сила на витамините. Тя започва от едно безобидно писмо до Нобеловия лауреат от негов колега химик, който го съветва да приема по 3000 милиграма витамин С дневно

(петдесет пъти над нормата), за да се предпази от настинки. Полинг започва да експериментира, чувства се все по-добре, накрая вдига дозата до 18 000 милиграма на ден. Пише книга за ползите от витамин С, която се превръща в глобален бестселър и кара цяло поколение да се тъпче с ампули и хапчета. Постепенно започват да се появяват резултатите от клинични изследвания, според което ефектът от свръхдозите витамин С е малък или дори незабележим. Но Полинг е твърдо убеден в правотата си и се кълне, че е победил настинките. Когато се появява на публични места с течащ нос и кашлица, уверява, че страда от алергия. В същото време неморно разширява обхвата на възшебното средство – според новите му открития витамин С намалява смъртността при рак, а редовната употреба на големи дози може да удължи продължителността на

живота до над 100-110 години! Накрая Лайнъс Полинг заключава, че комбинацията от С с други витамини (А, Е, бета каротин) и селен е универсално средство, лекуващо почти всяка позната на човечеството болест. Тиме помещава това на корицата си и броят е буквално разграбен. Фармацевтичните компании трескаво строят фабрики за синтетични витамини и хранителни добавки.

ПОСТЕПЕННО ОБАЧЕ неумолимите резултати от клиничните изпитания започват да подкопават ентузиазма. По нищо не личи свръхдозите витамини да ускоряват лечението на рака или на която и да е от другите тежки болести. Тъкмо обратното – при някои пациенти всъщност те влошават общото състояние. От началото на 90-те до 2011 година се натрупваха планини от видимо убедителни дока-

Полинг започва да експериментира, чувства се все по-добре, накрая вдига дозата до 18 000 милиграма на ден. Пише книга за ползите от витамин С, която се превръща в глобален бестселър и кара цяло поколение да се мъчи с ампули и хапчета

зателства срещу теорията на Полинг. И, както обикновено се случва при толкова силен начален ентузиазъм, те тласнаха общественото мнение в другата крайност. Според мнозина днес витамините и добавките са измишльотина, поръчана от фармацевтичните гиганти, за да им носи милиардни печалби.

Но истината, както доказва сериозната наука, е точно по средата. Свръхдозите и злоупотребата с витамини и минерали наистина нанасят повече вреда, отколкото полза; но и недостигът им в организма също има крайно неприятни последствия. Витамин С например е жизненонеобходим като антиоксидант и кофактор при поне осем ензимни реакции. Разумният подход е да откриете баланса: тоест да си набавяте всички витамини в нормалните дневни норми – без да прекалявате, но и без да пропускате. ■

Природата може да осигури най-добрата защита срещу върлуващите през студените месеци простуди и грипове. А също и най-вкусната.

ГЪБИ. Те съдържат две основни оръжия срещу настинка – селен и бета глюкан. Селенът помага на белите кръвни телца да се борят с вирусите, а бета глюканът засилва имунната система.

ЧАЙ. Пет чаши черен или зелен чай на ден могат да направят имунната система четири пъти по-силна. Главна-

та причина е съдържащият се в него танин.

КИСЕЛО МЛЯКО. Храносмилателната система е сред най-важните съюзници на имунната система. Най-добрата "поддръжка" за нея са пробиотиците в киселото мляко.

СТРИДИ. Цинкът е много важен за имунната система – той активира белите кръвни телца, които атакуват вражеските бактерии и вируси. В средно голяма стрига се съдържа цялото необходимо

дневно количество.

ЧЕРВЕНИ ЧУШКИ. Погодно на цитрусите, те са богати на витамин С. Една червена чушка съдържа 150 милиграма - повече от нужната дневна доза.

МОРКОВИ И КАРТОФИ. Богати на бета каротин, който в организма се превръща във витамин А и усилва имунната система.

СЛЪНЧОГЛЕДОВО СЕМЕ. Семките са един от най-добрите естествени източници на

витамин Е, особено важен за белите гробове.

ОВЕСЕНИ ЯДКИ. Богати на бета глюкан, който увеличава съпротивителната сила на организма.

ХРАНИТЕЛНИ ДОБАВКИ. В една балансирана диета могат да се съдържат всички необходими витамини и минерали. В съвременното ни ежедневие обаче често е трудно да я поддържаме. Таблетките могат да компенсират храните, до които нямате достъп в момента.

The Truth About Vitamins

At first, we considered them a universal cure. Then, a global fraud. In fact, they are neither

By KALIN NIKOLOV / Photography SHUTTERSTOCK

When an ordinary person makes a mistake, the consequences rarely extend beyond himself and the people around him. But when a genius errs, the effect is sometimes comparable to that of a tsunami. A perfect example is one single mistaken assertion of Linus Pauling, of which he was deeply convinced, and which for nearly four decades is confusing our idea of vitamins and causes us to vacillate from one extreme to the other, from rapturous excess to fierce and utter denial.

THE HISTORY OF THE SCIENTIFIC REVOLUTION-FILLED 20th century knows only a handful of figures on the scale of Pauling – Nobel Prize winner in Chemistry due to his pioneering work on the nature of the chemical bond (as Paul Offit stated in an article for The Atlantic, when he acquainted himself with this work, Einstein shook his head: “It was too complicated for me.”) Pauling paved the way for whole fields of science, such as quantum chemistry and molecular biology. Watson and Crick based their work on his developments, trying to unravel the structure of DNA. Apart from everything else, Pauling was also a symbol of a highly moral scientist – he refused to work on the atomic bomb, confronted the sinister Senator McCarthy, was at the basis of the nuclear test ban treaty (which brought him yet another Nobel Prize – for Peace).

BUT AN UNFORTUNATE OBSESSION largely obliterated his amazing achievements: Pauling’s firm conviction of the incredible healing power of vitamins. It started with a harmless letter to the Nobel laureate from a fellow chemist, who advised him to take 3,000 mg of vitamin C per day (fifty times the daily allowance) to prevent colds. Pauling started experiment ►

Лайнъс Полинг
Linus Pauling

► ing, felt better and better, in the end raising the dose to 18,000 mg per day. He wrote a book about the benefits of vitamin C which became a global bestseller and made an entire generation stuff itself with ampoules and pills. Gradually the results of clinical trials started to appear, according to which the effect of overdoses of vitamin C is small and even negligible. But Pauling was firmly convinced that he was right, swearing that he had overcome the colds. When he appeared in public places with a runny nose and cough, he claimed he was suffering from an allergy. At the same time, he tirelessly expanded the range of the magic tool – according to his latest discoveries, vitamin C decreased mortality in cancer, and the regular intake of large doses could prolong life expectancy to over 100-110 years! In the end Linus Pauling concluded that the combination of vitamin C with other vitamins (A, E, beta carotene) and selenium was a universal tool curing almost any disease known to mankind. Time magazine carried this on its cover and the issue was instantly snatched up. Pharmaceutical companies feverishly built factories for the production of synthetic vitamins and dietary supplements.

GRADUALLY HOWEVER the inexorable results of clinical trials began to undermine the enthusiasm. There is nothing to prove that overdoses of vitamins speed up the treatment of cancer or any other grave disease. On the contrary – in some cases they actually worsen the general condition of patients. Since the early 1990s until 2011 heaps of apparently convincing evidence against Pauling's theory piled up. And, as usually happens in the case of such strong initial enthusiasm, they pushed public opinion to the other extreme. Many believe today that vitamins and supplements are a concoction commissioned by the pharmaceutical giants to net them billions of profits. But the truth, as serious science has proven, lies exactly in the middle. Overdoses and the abuse of vitamins and minerals do indeed do more harm than good, but their deficiency in the body has extremely negative consequences. Vitamin C, for example, is vitally necessary as an antioxidant and co-factor in at least eight enzyme reactions. The sensible approach is to find a balance: i.e. to supply all vitamins in the normal daily doses – without overdoing it, but also without missing them. ■

FOOD FOR WINTER

Nature can provide the best protection against colds and flu raging in the winter months. As well as the most tasty one.

MUSHROOMS. They contain two main weapons against colds – selenium and beta-glucan. Selenium helps the white blood cells to fight viruses, and beta-glucan strengthens the immune system.

TEA. Five cups of black or green tea a day can make the immune system four times stronger. The main reason is the tannin it contains.

YOGHURT. The digestive system is one of the most important allies of the immune system. The best “support” for it is the probiotics contained in yoghurt.

OYSTERS. Zinc is very important for the immune system – it activates the red blood cells which attack enemy bacteria and viruses. A medium-sized oyster contains all

the needed daily amounts.

RED PEPPERS. Like citrus fruits, they are rich in vitamin C. One red pepper contains 150 mg – more than the required daily dose.

CARROTS AND POTATOES. Rich in beta-carotene, which in the body is converted into vitamin A and strengthens the immune system.

SUNFLOWER SEEDS. The seeds are one of the best natural sources of vitamin E, particularly important for the lungs.

OAT FLAKES. Rich in beta-glucan, which increases the body's resistance to infections.

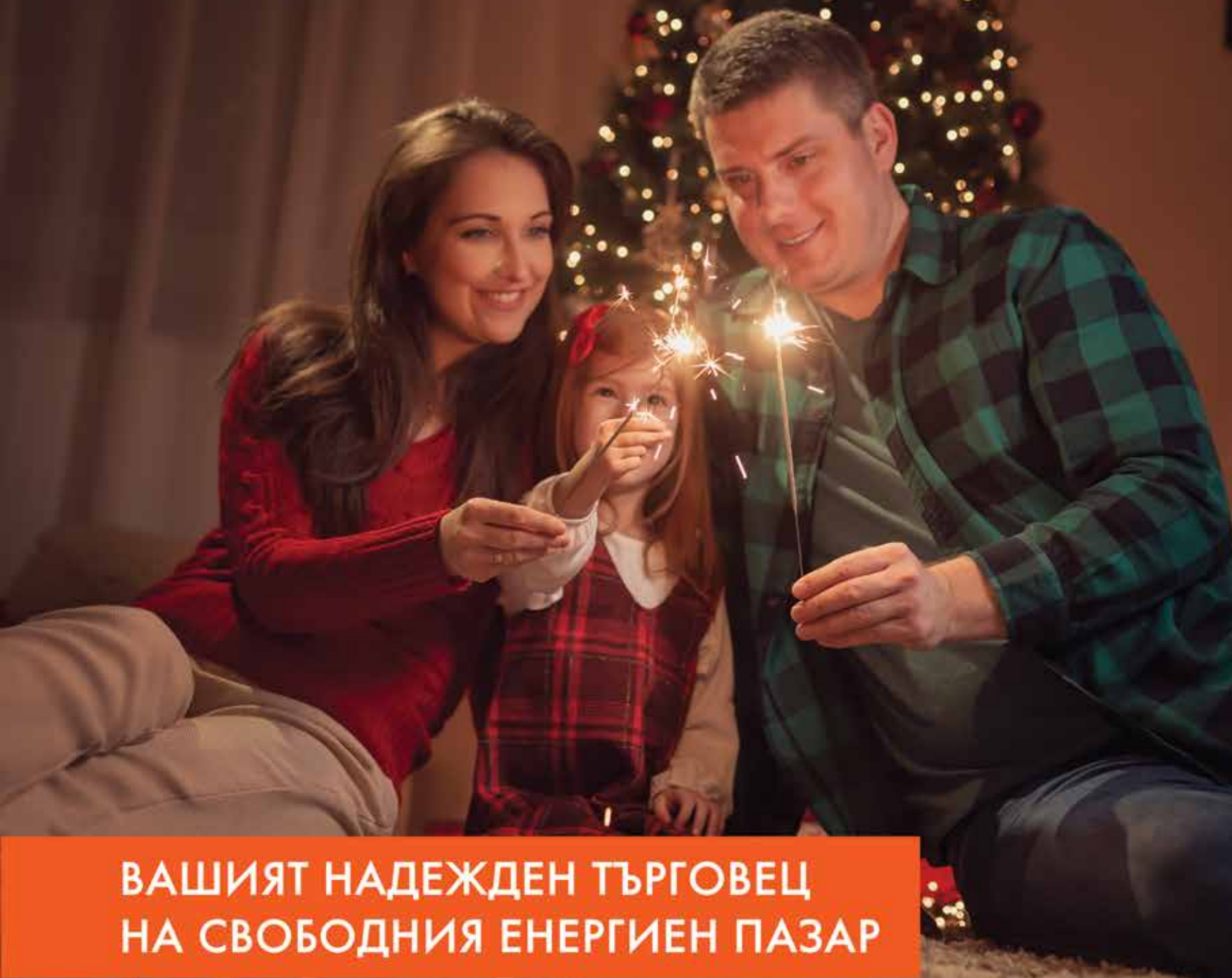
DIETARY SUPPLEMENTS. A balanced diet can contain all the necessary vitamins and minerals. In our modern life, however, it is often difficult to maintain.

Pills can compensate foods when they are not available.

ЧЕЗ ЕЛЕКТРО БЪЛГАРИЯ

Весели празници

ВАШИЯТ НАДЕЖДЕН ТЪРГОВЕЦ
НА СВОБОДНИЯ ЕНЕРГИЕН ПАЗАР

БЪЛГАРИЯ СУТРИН

с Мария Константинова и Мирослав Димитров

**ON
AIR** БЪЛГАРИЯ

| 07:00 - 09:00 | Всеки денник

[bgonair.bg](https://www.bgonair.bg)

С грижа за Вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

**ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.
КЪМ 30.09.2021 Г. – С НАД 406 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 1,6 МИЛИАРДА ЛВ. УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ В
ПЕНСИОННИТЕ ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG).**

**ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.,
ОТ 2019 Г. ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД,
ОТ СЕПТЕМВРИ 2021 Г. СКЛЮЧВА ДОГОВОРИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОЖИЗНЕНИ
И СРОЧНИ ПЕНСИИ ОТ УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД.**

**Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.*

ТВОРЕНИЕ В ЧЕРНО

Как най-добрата кола в света стана зла: тестваме Rolls-Royce Ghost Black Badge

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Автомобилът не е разкош, а превозно средство, казваше Остап Бендер, любимият ни литературен герой. Но истината е, че ако на теория всички в автомобилния свят са равни, то на практика някои са доста по-равни от другите.

МНОГО МАЛКО КОМПАНИИ ИМАТ ТАКАВА ПОЗИЦИЯ на пазара, каквато има Rolls-Royce. Всъщност, като казвам "много малко", имам предвид "никога една". Това е единствената кола в свръхвисокия сегмент, която не е арогантна. Която не кара минавачите да ви мразят, само защото се опитвате да се покажете. Причината е, че от самото си създаване през 1904 година тази компания прави автомобилите си съвместими, дискретни, изпълнени с достойнство. Те не се стремят да вди-

гат шум и да привличат погледите. Целта им е човекът вътре да се чувства добре, а не онези отвън да се чувстват зле.

Този уникален бизнес модел обаче си има и един недостатък: той винаги е привличал към марката предимно по-възрастни клиенти. В миналото това не беше проблем: така или иначе само хора с богат жизнен опит можеха да си позволят цените на Rolls-Royce. Но в днешния свят на технологични милиардери и футболни суперзвезди компанията трябваше да направи нещо, за да не изпусне толкова много нови потенциални клиенти.

ТЪКМО ЗАТОВА ПРЕДИ НЯКОЛКО ГОДИНИ СЕ ПОЯВИ Black Badge. Това не е тунинг в класическия смисъл на думата, какъвто имат всички останали компании. Black Badge е по-скоро различен стил на живот. Ако истинският Rolls-Royce е класическа музика, ►

► Black Badge е класическа музика, но изпълнена от Найджъл Кенеди.

Рецептата определено работи: няколко години след дебюта на първия Black Badge средната възраст на клиентите на Rolls-Royce е паднала до 43 години - по-ниско от тази при Mercedes. Цели 27% от поръчките се падат на Black Badge моделите, а този - новият Ghost Black Badge - вероятно ще увеличи процента значително.

Бяхме от малцината привилегировани, успяли да го тестват още преди световната премиера. Честно казано, никога досега не бяхме виждали подобен тест: на наето специално за целта частно летище и в зала, където Ghost бе в компанията на хеликоптер Агуста. Вместо обичайните декорации с печатни материали от Rolls-Royce просто бяха взели назаем една скулптура на Чила Бърман от музея "Тейт". А самият тест се състоя по тъмно - уж за да се елиминират папарациите. Но всъщност - за да се подчертае колко необикновен е автомобилът, който караме.

ДОРИ И "ОБИКНОВЕНИЯТ" НОВ GHOST е забележителна машина. Първото поколение на по-достъпния Rolls ползваше архитектурата на BMW Серия 7 и това му навличаше известно снизхождение. Сега с това е свършено. От предишния модел са останали само духът на екстаза и чадърът във вратата. Всичко останало е изцяло ново, начело със специално създадената за марката алуминиева платформа. Резултатът е, че новият Ghost е технологично най-напреднавият автомобил в историята на Rolls-Royce.

Но не очаквайте тези технологии да ви смаят от пръв поглед. Главната мисия на конструкторите е била как да ги скрият. Трябва специално да ви обърнат внимание, за да забележите новите джанти, които всъщност са комбинация от алуминиеви главини, карбонов пръстен и титаниеви спици, заети директно от космическите технологии на NASA. Или пък покрива, който е изработен от един-единствен къс алуминий с цената на изключително сложна система за едновременно заваряване. Или пък старателно матираните повърхности на предната решетка, така че осветлението ѝ да не създава огледални ефекти.

ПРИ ДРУГИ МАРКИ АЛУМИНИЯТ и въглеродните влакна се използват, за да се намали теглото. Но не и тук. Всичко спестено при конструирането веднага е компенсирано с добавянето на повече глезотии. Начело с над 100-те килограма високотехнологична шумоизолация. Ghost Black Badge не е идеално тих само защото създателите му са преценили, че пълната тишина действа потискащо. Но дори при газ до ламарината всичко, което ще чуете, е приглушено ръм-

жене, като от говолен мигър.

Имахме шанса да изпробваме това с газта до ламарината на самолетната писта. Защото макар Black Badge да не е тунинг в класическия смисъл, той все пак добавя близо 30 коня и мощността е вече общо 600. Под капака е може би последният V12, който ще видим в сериен автомобил, с обем 6.75 литра. Въртящият момент е 900 нютонметра и е достъпен още при 1600 оборота. Вероятно нашият тест за ускорение няма да ви смее, но нека отбележим, че скалата на скоростомера е в мили, и че при червените светлини вече сме вдигнали над 212 километра в час. Без нито за миг да губи усещането за вътрешен комфорт, този Ghost може да се изстреля от 0 до 100 км/ч за четири и половина секунди - по-бързо от спортисти като Ford Focus RS, Maserati Fran Turismo и даже

от Aston Martin DB9. В официалните данни ще прочетете 4.7 секунди, но още първите независими тестове подобриха това постижение.

ДРУГОТО, КОЕТО НИ СМАЯ, Е КОНТРОЛЪТ.

Една кола с комфортно окачване и тегло два тона и половина по дефиниция доста се люлее в завой. Но не и тази. Изумително сложното окачване, с двойна вилка отпред, само се адаптира към стила на шофиране. Смайващият резултат е, че при слалом със 115 километра в час колата всъщност се накланя дори по-малко, отколкото при слалом със 70 км/ч. За това помагат и завиващите задни колела.

Накрайно, това е най-спортният Rolls-Royce в 117-годишната история на марката. Но това не значи, че е загубил

традиционните достойнства. Трите сантиметра допълнителна ширина осигуряват още повече простор вътре. Качеството на материалите ще докара до депресия и тапицера на Луи XIV. Солидните врати се отварят и затварят от механизъм с жирокопичен сензор, който може да разпознае кога колата е паркирана на наклон и се налага да приложи повече усилия.

Има си климчета от дебела вълна, хладилник с кристални чаши за шампанско, декантер за уиски и всичко останало, което се полага по право на клиентите на Rolls-Royce. Най-забележителното е, че всичко си остава трогателно лесно за ползване. Уредите вече са дигитални, но управлението на климатика все така става с добрите старомодни търкалца - към червеното за топло, към синьото - за студено.

Rolls-Royce Ghost Black Badge

600

к. с. максимална мощност
hp max power

900

Нм максимален въртящ момент
Nm max torque

250

секунди 0-100 км/ч
seconds 0-100 km/h

BLACK BADGE ЛИНИЯТА ВКЛЮЧВА множество нови дизайнерски решения, но ако не смятаме потъмнените емблема и Дух на екстаза, всички те са по избор. Ни най-малко не е задължително колата да е черна: всъщност можете да избирате от 44 хиляди цвята в каталога на Rolls-Royce. А ако те не стигнат и искате колата да е в оттенъка на любимата ви орхидея, няма проблем: цялото поделение на Rolls-Royce Bespoke е на ваше разположение.

Цената? За нея, както знаете, не се пита. Съвсем ориентировъчно Ghost Black Badge струва около 350 000 евро, с около 50 хиляди над обикновения Ghost. Но всъщност ценоразписът тук е строго индивидуален. На мястото на Кристиано Роналдо просто бихме им се обадили. ■

A STUDY IN BLACK

How the best car in the world has turned evil: step forward for the Rolls-Royce
Ghost Black Badge

By KONSTANTIN TOMOV / Photography SHUTTERSTOCK

The car is not a luxury, but a means of transportation, used to say Ostap Bender, our favourite literary hero. But the truth is that if in theory everyone in the automotive world is equal, then in practice some are much more equal than others.

VERY FEW COMPANIES HAVE A POSITION in the market similar to the one Rolls-Royce has. In fact, when I say "very few", I mean "none." This is the only car in the ultra-high segment that is not arrogant. That doesn't make passers-by hate you just because you're trying to show off.

The reason is that since its inception in 1904, this company has made its cars restrained, discreet, full of dignity. They do not seek to make noise and attract attention. Their goal is to make the person inside feel good, not those outsiders to feel bad.

However, this unique business model has one drawback: it has always attracted mostly older customers to the brand. In the past, this was not a problem: in any case, only people with extensive life experience could afford Rolls-Royce prices. But in today's world of tech billionaires and football superstars, the company had to do something to keep up with so many new potential clients.

THAT IS WHY BLACK BADGE APPEARED a few years ago. This is not a tuning department in the classic sense of the word, as all other companies have. Black Badge is rather a different lifestyle. If the real Rolls-Royce is classical music, Black Badge is classical music, but performed by Nigel Kennedy.

The recipe definitely works: a few years after the debut of the first Black Badge, the average age of Rolls-Royce customers has dropped to 43 - lower than Mercedes. As many as 27% of orders fall on Black Badge models, and this one - the new Ghost Black Badge - is likely to increase the percentage significantly.

We were one of the few privileged who managed to test it before the world premiere. Honestly, we had never seen such a test before: ►

► at a rented private airport and in a hall where Ghost was in the company of an Agusta helicopter. Instead of the usual print decorations, Rolls-Royce had simply borrowed a sculpture by Chila Burman from the Tate Modern. And the test itself took place in the dark - ostensibly to eliminate the paparazzi. But in fact - to emphasize how unusual is the car we drive.

EVEN THE "ORDINARY" NEW GHOST is a remarkable machine. The first generation of the more affordable Rolls used the architecture of the BMW 7 Series and this was the reason it was treated with some condescension. Now that's over. Only the Spirit of Ecstasy and the umbrella in the door remain from the previous model. Everything else is completely new, led by an aluminium platform, specially created for the brand. The result is that the new Ghost is the most technologically advanced car in Rolls-Royce history.

But don't expect these technologies to amaze you at first sight. The main mission of the designers was to hide them. You need to pay special attention to notice the new wheels, which are actually a combination of aluminium, carbon and titanium, the latter borrowed straight from NASA's space technology. Or the roof, which is made of a single piece of aluminium at the cost of an extremely complex system for simultaneous welding. Or the carefully sand-blasted surfaces of the front grille so that its lighting does not create mirror effects.

WITH OTHER BRANDS, ALUMINIUM and carbon fibre are used to reduce weight. But not

here. Everything saved during the construction is immediately compensated by adding more pampering. Including over 100 kilograms of high-tech sound insulation. Ghost Black Badge is not perfectly quiet just because its creators have found that complete silence is depressing. But even with gas pedal next to the sheet metal, all you'll hear is a muffled growl, like a contented tiger.

We had a chance to test the last bit on the airport runway. Although the Black Badge is not tuning in the classic sense, it still adds nearly 30 horsepower - to a total of 600. Under the hood is probably the last V12 which we will ever see in a production car, with a displacement of 6.75 liters.

The torque is 900 newton meters and is available at 1600 rpm. Without losing the feeling of inner comfort for a moment, this Ghost can explode from 0 to 100 kph in four and a half seconds - faster than athletes like the Ford Focus RS, Maserati Fran Turismo and even the Aston Martin DB9. You will read 4.7 seconds in the official data, but the first independent tests improved this achievement.

THE OTHER THING THAT AT AMAZES is the level of control. A car with a comfortable suspension and a weight of two and a half tons, by definition, swings a lot in a corner. But not this one. The amazingly complex suspension, with a double fork at the front, constantly adapts to the driving style. The astonishing result is that during a 115 kph slalom the car actually tilts even less than in a 70 kph slalom. The turning rear wheels also help.

In short, this is the most sporty Rolls-Royce in the 117-year history of the brand. But this does not mean that the car has lost its traditional dignity. The three centimetres extra width provides even more space inside. The quality of the materials will lead to depression even the court upholsterer of Louis XIV. Solid doors open and close with a gyroscopic sensor mechanism that can detect when the car is parked on a slope, and put in more effort.

There are thick wool rugs, a refrigerator with crystal champagne glasses, a whiskey decanter and everything else that Rolls-Royce customers are entitled to. The most remarkable thing is that everything remains touchingly easy to use. The appliances are now digital, but the control of the air conditioner is still done with the good old-fashioned wheels - to red for warm, to blue - for cold.

THE BLACK BADGE LINE INCLUDES many new design solutions, but if we don't consider the darkened emblem and the Spirit of Ecstasy, they are all optional. The car doesn't have to be black at all: in fact, you can choose from 44,000 colours in the Rolls-Royce catalogue. And if that's not enough and you want the car to be in the shade of your favourite orchid flower, no problem: the entire Rolls-Royce Bespoke division is at your disposal.

The price? As you know, it is not asked about. Roughly, the Ghost Black Badge costs about 350,000 euros, about 50,000 more than the regular Ghost. But in fact the price list here is strictly individual. In place of Cristiano Ronaldo, we would just call them. ■

88 | **ЗИМА В РОДОПИТЕ**
RDODOPE WINTER

97 | **21 ИДЕИ ЗА КОЛЕДА**
21 CHRISTMAS IDEAS

104 | **ВИОЛЕТОВО БЪДЕЩЕ**
LA VIE EN VIOLET

АФИШ

КИНО

БОЖИЯТА РЪКА // Заглавието на новия филм на Паоло Сорентино може би извика асоциации с Диего Марадона и прословутия му гол от 1986, но всъщност няма много общо с футбола. Това е историята на един младеж, който израства в Неапол през 80-те години. Лентата вече спечели наградата на журито на фестивала във Венеция и бе избрана за италианския претендент за наградите "Оскар" идния март.

По Netflix през декември

КЛАСИКА

НОВОГОДИШЕН КОНЦЕРТ // Софийската филхармония ще подсили празничното настроение с традиционния си Новогодишен концерт, който тази година ще е с участието на младото германско сопрано Агнес Зелма Вайланд, и под диригентството на Светослав Борисов. Програмата включва загържителния Йохан Щраус-син, но също и Имре Калман, Франц Лехар, Франц фон Супе, Емил Валдтоуфел - добра подборка, за да посрещнете 2022 година с висок дух.

30 декември, зала "България", София

ИЗЛОЖБА

АРТ КОЛЕКЦИЯ ТЕЛЕКОМ // В продължение на три месеца софийската публика ще може да види нашумялата колекция съвременно изкуство на Deutsche Telekom. Създадена през 2010 година, тя се фокусира основно върху творби от Източна Европа. Творбите варират от конвенционални форми до видео и инсталации. На снимката е "Всичко, което желаеш, нищо, от което се страхуваш" на Ясмина Цибич.

До 20 март, Национална художествена галерия

EN

CINEMA

THE HAND OF GOD // The title of Paolo Sorrentino's new film may evoke associations with Diego Maradona and his famous 1986 World Cup goal, but it doesn't really have much to do with football. This is the story of a young man who grows up in Naples in the 1980s. The film has already won the jury award at the Venice Film Festival and was selected as the Italian contender for the Oscars next March.

On Netflix in December

MUSIC

NEW YEAR'S CONCERT // The Sofia Philharmonic Orchestra will strengthen the festive mood with its traditional New Year's concert, which this year will feature the young German soprano Agnes Zelma Weiland, and will be conducted by Svetoslav Borisov. The program includes the obligatory Johann Strauss-son, but also Imre Kalman, Franz Lehar, Franz von Supé, Emil Waldteufel - a good selection to welcome 2022 with high spirits.

December 30, Bulgaria Hall, Sofia

EXHIBITION

TELECOM ART COLLECTION // For three months the Sofia audience will be able to see the acclaimed collection of contemporary art of Deutsche Telekom. Founded in 2010, the collection focuses mainly on works from Eastern Europe. The works range from conventional forms to video and installations. Pictured here is "Everything you want, nothing to be afraid of" by Jasmina Cibic.

Until March 20, National Art Gallery

POSTER

КНИГИ

"СВАТБА В КЪЩАТА" // Бохумил Храбал е един от най-популярните чешки писатели на последния век, и един от най-оригиналните автори в новата европейска литература. Световна слава му донесе "Строго охранявани влакове", по който Иржи Менцел създаде удостоения си с "Оскар" филм. Но Храбал има и друга, по-малко позната страна, която българският читател може да докосне със "Сватба в къщата" - първа част от изключително необичайната автобиографична трилогия на писателя.

Издателство "Колибри"

BOOKS

THE CALL OF THE TRIBE // One of the last books of the Nobel laureate Mario Vargas Llosa deviates from his usual narratives and instead offers us a very fascinating attempt to analyze liberalism - from its roots to the present day. "I wrote the book basically because I believe there's nothing that has been so misrepresented, so slandered, so distorted as liberalism," Llosa told The Economist some time ago. In The Call of the Tribe, he analyzes Adam Smith, Ortega y Gasset, Hayek, Popper - thinkers he admits have strongly influenced his worldview.

Colibri Publishing House

КИНО

МАТРИЦАТА: ВЪЗКРЕСЕНИЯ // Нито едно от двете продължения на "Матрицата" не успя да се доближи до необикновената естетика и въздействие на оригинала. Но това не е спряло Лана Уашовски (на времето Лари Уашовски) да направи още един опит. В него се завръщат познатите лица: Киану Рийвс, Джейда Пинкет-Смит, Кари-Ан Мос. 20 години по-късно, Нео отново живее като Томас Андерсън и ежедневно взема по едно синьо хапче, за да потиска необяснимите си видения. Докато не се появява Морфиус с червеното хапче...

По кината от 22 декември

CINEMA

THE MATRIX: RESURRECTIONS // Neither of the two sequels of "The Matrix" managed to come close to the extraordinary aesthetics and impact of the original. But that didn't stop Lana Wachowski (formerly Larry Wachowski) from making another attempt. The familiar faces are returning: Keanu Reeves, Jada Pinkett-Smith, Carrie-Ann Moss. Twenty years later, Neo is living like Thomas Anderson again, taking a blue pill every day to suppress his inexplicable visions. Until Morpheus appears with the red pill ...

In theaters from December 22

ФЕСТИВАЛ

СУРВА // Организиран за пръв път още през 1966, пернишкият "Сурва" е най-големият фестивал за маскарадни игри в Европа и достоен израз на вековната кукерска традиция на Балканите. През 2020 мерките срещу Covid-19 отложиха юбилейното 30-о издание, но сега, ако всичко е наред, то ще се проведе между 28 и 30 януари. Отделно в много села в Пернишка област, като Кошарево например, се провеждат местни издания, също толкова живописни.

28-30 януари, Перник

FESTIVAL

SURVA // Organized for the first time in 1966, Pernik's "Surva" is the largest festival of masquerade games in Europe and a worthy expression of the centuries-old mummers tradition in the Balkans. In 2020, the measures against Covid-19 postponed the jubilee 30th edition, but now, if all goes well, it will take place between 28 and 30 January. Separately in many villages in the Pernik region, such as Kosharevo, local editions are held, just as picturesque.

January 28-30, Pernik

ОБРАТНАТА СТРАНА НА ГНЕВА

THE UPSIDE OF ANGER

"Гняв" е третата самостоятелна изложба на Ивайло Петров - един от най-оригиналните български фотографи в последните години (и, разбира се, автор на повечето корици на Bulgaria ON AIR THE INFLIGHT MAGAZINE). В 16 творби, създадени чрез комбинация от фотография и 3D визуализации, Ивайло търси корените на гнева - на базата и на лични преживявания, и на колективния ни опит от доста смутните последни години.

"Гняв" е в галерия SYNTHESIS до 22 януари

"Wrath" is the third solo exhibition of Ivaylo Petrov - one of the most original Bulgarian photographers in recent years (and, of course, author of most covers of Bulgaria ON AIR THE INFLIGHT MAGAZINE since 2010). In 16 works created through a combination of photography and 3D visualizations, Ivaylo seeks the roots of anger - based on personal experiences and our collective memories of the rather troubled recent years.

"Anger" is in the SYNTHESIS gallery until January 22

A photograph of a snowy street in a village, likely in the Rhodope mountains. The street is covered in a thick layer of snow, and snow is falling from the sky. On the left, there is a large, multi-story stone building with several windows. On the right, there are smaller stone buildings, one of which has a lit-up window. The overall atmosphere is cold and serene.

ЗИМА В РОДОПИТЕ

Дори и в изпълнената с прелести България тази планина е особено, вълшебно място.
От ските до кукерите - няколко начина да ѝ се насладите напълно

Текст: КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография: SHUTTERSTOCK

Обикновено колкото по-внушителна и интересна е една дестинация, толкова по-пренаселена става. Но има и приятни изключения: Родопите, най-голямата като площ и вероятно най-красивата планина в България, си остава все още спокойна и пасторална. Хилядолетията са сблъскали тук всевъзможни култури - траки, гърци, римляни, българи, османци - и са създали градчета, музика и кухня като никои други на Балканите.

ПОКАРАЙТЕ СКИ. Пампорово е най-малкият от трите водещи ски курорта в България - което просто означава, че можете да се наслаждавате на пистите без навалицата и опашките от другите два. Добрите снеговалежи, подкрепени и от машини за сняг по всички основни писти, гарантiram, че ваканцията ви няма да пропадне, а местният климат предлага рекордните за европейски ски курорт 270 слънчеви дни в годината.

Пампорово се слави с отличните си ски училища и много удобните писти за начинаещи. А благодарение на съюза със съседния курорт Мечи Чал (над Чепеларе) сега ски зоната разполага с над 80 километра отлични писти. Разстоянието между двата комплекса е едва 9 километра, които можете да изминете с безплатните бусчета.

ОПИТАЙТЕ КУХНЯТА. В околностите на Пампорово има няколко живописни старин-

ни селца като Широка лъка, които се славят не само с автентичната си архитектура, но и с превъзходната храна.

Родопската кухня се отличава с някои специалитети, които не се срещат другаде в България. Пататникът се приготвя от фантастично вкусните местни картофи, настъргани и запечени на бавен огън с джоджен и други тайни съставки. Клин се нарича една специфична местна разновидност на прословутата баница, в която обаче се добавя и ориз. Не пропускайте също зелевите сарми, катмите, чевермето и смилянския боб в гърне. Ако решите да се разходите до областния център Смолян, на влизане в града ще минете покрай експерименталната станция на Селскостопанската академия, където можете да опитате автентичното българско кисело мляко и сирене.

ТАНЦИ И МУЗИКА. Широка лъка, на 13 км от Пампорово, е не само кулинарна, но и културна дестинация. В това старинно и много живописно селце се намира Националното училище за фолклорни изкуства, възпитало повечето от най-големите народни певци и музиканти. Тук е мястото да се запознаете с особената, неповторима музика на Родопите. На 4 март 2018 се пада "Песпонеделник" - местната разновидност на прочутите кукерски игри, която минава за една от най-зрелищните в България.

Не пропускайте също интересните възрожденски къщи в селото (най-вече Учи-

ковската и Згуровската). Църквата "Успение Богородично" датира от 1834 и според някои източници иконостасът ѝ е дело на самия Захари Зограф, най-прочутия възрожденски творец на България.

СМОЛЯН. Щом така и така сте в района, не пропускайте и областния център, разположен на петнайсетина километра от Пампорово. С население едва 30 000 души, той не е от най-големите градове в България. Но заради някои географски особености Смолян ще ви се стори много по-внушителен, отколкото е всъщност. Понеже е построен в тясната долина на река Черна, градът се проточва на повече от 25 километра от край до край. Тук има какво да видите: от втората по големина църква в България, през любопитния регионален исторически музей, до Планетариума (впрочем, ако сте в Пампорово, си струва да отскочите и до Националната астрономическа обсерватория на връх Рожан, двайсетина минути с кола).

Добра дестинация за кулинарен туризъм е близкото село Смилян, прочуто както с фасула, така и с мандрата си. Създадена с швейцарска инвестиция, тя произвежда и традиционните родопски кашкавали, и първокласни гауда и грюер.

На Запад от Смилян е Мозилица - дом на един от най-интригуващите архитектурни паметници в Родопите. Агушевите конаци са внушителен феодален комплекс, построен през първата половина на XIX век

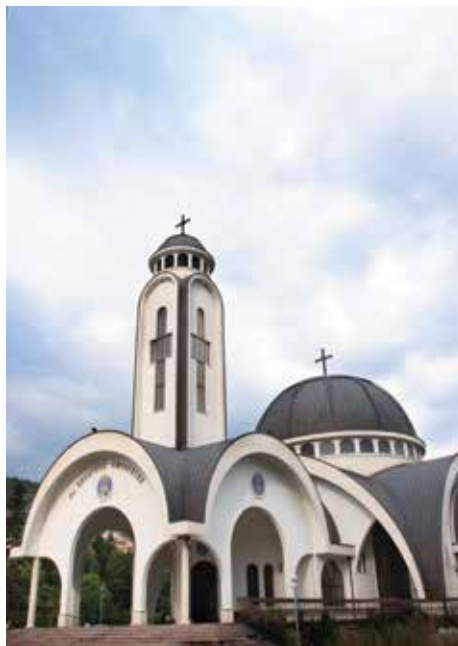

от най-богатия земевладелец и търговец в областта. След години на имотни спорове и дела най-сетне отново са отворени за посетители - попитайте в туристическия център в селото. Съвсем наблизо е и атрактивната пещера Ухловица.

СЛЕЗТЕ ПОД ЗЕМЯТА. Триград е очарователно селце, които в продължение на десетилетия е било почти откъснато от останалата България - отчасти като строго охранявана гранична зона, и отчасти заради чисто географските препятствия. Дори и сега последните няколко километра може да напрегнат неопитните шофьори - асфалтовият път е в добро състояние, но е стряскащо тесен и с доста остри завои. Но компенсацията е, че ще се насладите на фантастичната гледка на Триградското ждрело.

Ако ви влекат пещерите, преди това се отбийте до Ягодинската, която с над 10-те си километра е една от най-дългите в България. Малко преди входа на Триград пък е Дяволското гърло - пещерата с втората най-голяма подземна зала след тази в Деветатаки (вътре спокойно би се побрала цялата катедрала "Св. Александър Невски"). За съжаление поройните гъждове в началото на декември увредиха част от инфраструктурата в пещерата, но въпреки това дестинацията си заслужава.

Ако предпочитате по-кратка разходка, просто прекосете Триград и продължете на юг към Жребово и Кестен. Щом подми-

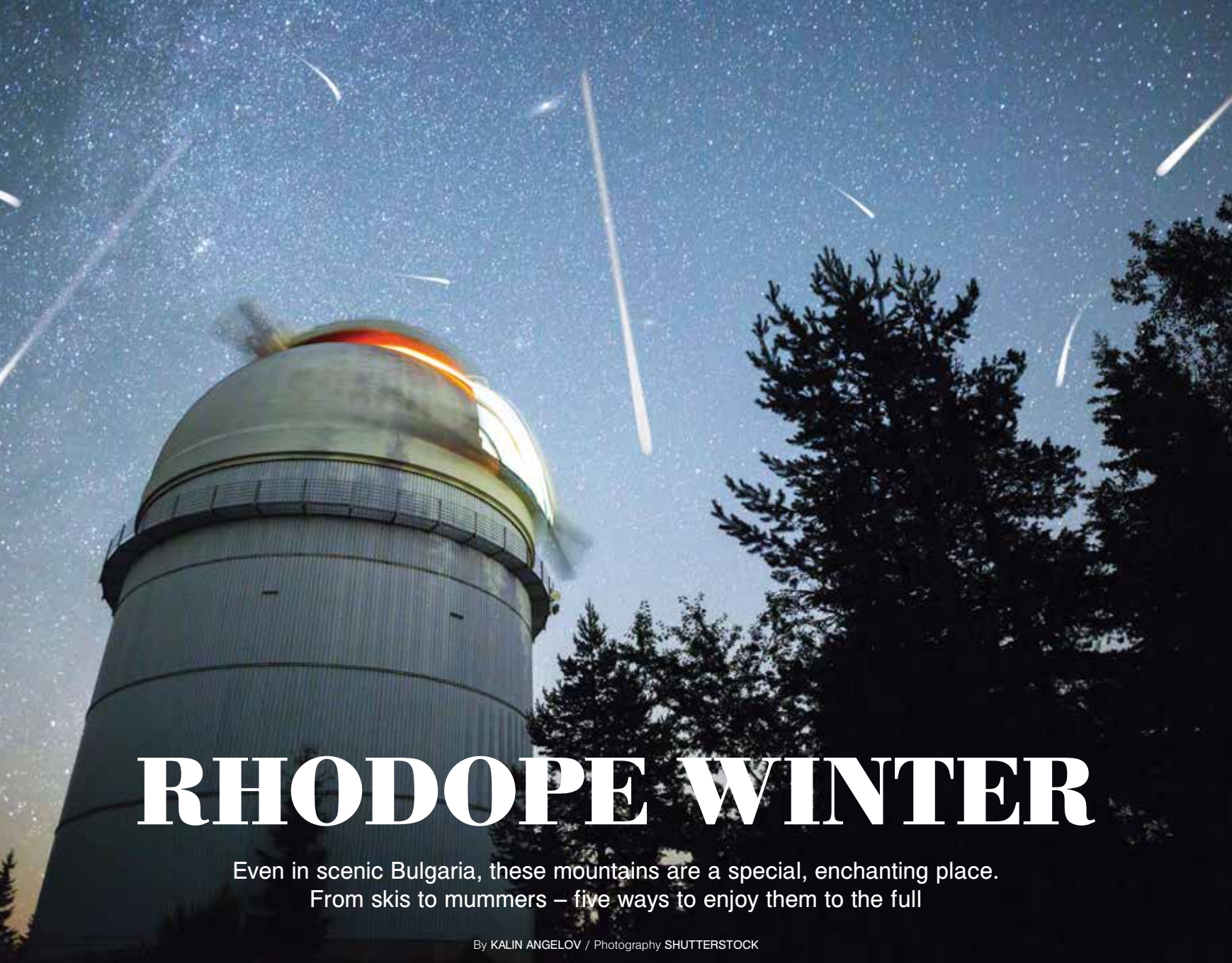

Понеже е построен в тясната долина на река Черна, Смолян се проточва на повече от 25 километра от край до край

нете нароилите се в последните години хотели, местността по поречието на Триградска река става направо идилична. Колкото до настаняването, горещо ви съветваме да обърнете гръб на новите комплекси и да пренощувате при хора от селото - по правило те са гостприемни, приветливи и ще ви приготвят вечеря по поръчка, стига да я искате.

МЕАНДРИ И КРЕПОСТИ. Главният път от Пампорово до Пловдив е удобен и най-бърз, но понякога си струва да изберете по-обикновените маршрути. Те биха ви отвели покрай смайващо красивите язовири като Батак, Доспат и Голям Беглик. А един от най-живописните води през Доспат и Сърница до прочутия с минералните си извори Велинград. Пътят не е в най-доброто си състояние, но е съвсем проходим и в най-високата си точка ще ви изведе на връх Кара Тепе и до красивите меандри на река Рибна. Отскоро тук има уютна къща за гости, където можете да похапнете и да пренощувате.

След Велинград по пътя към София си струва да се отбийете за Костандово и намиращата се над него крепост Цепина. Тези каменни развалини са на почти осем столетия и датират от ранните дни на Втората българска държава. Освен това крепостта ще ви възнагради и с приказна панорама към долината под нея, над която се виждат върховете на Рила, Родопите и гори на Пирин. ■

RHODOPE WINTER

Even in scenic Bulgaria, these mountains are a special, enchanting place.
From skis to mummers – five ways to enjoy them to the full

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

Usually, the more impressive and interesting a destination is, the more crowded it becomes. But there are also welcome exceptions: the Rhodopes, the largest and probably the most beautiful mountains in Bulgaria, are still peaceful and pastoral. Throughout the ages they have been home to many cultures – Thracian, Greek, Roman, Bulgarian, Ottoman - creating settlements, music and cuisine like no other in the Balkans.

GO SKIING. Pamporovo is the smallest of the country's three leading resorts – which simply means that you can enjoy the pistes without the crowds and queues of the other two. The abundant snowfalls, helped if necessary by snow cannons on all main ski runs, guarantee a perfect winter holiday and the local climate makes for 270 sunny days a year – a record high for a European ski resort.

Pamporovo is famous for its excellent ski schools and convenient slopes for beginners. And together with the neighbouring resort of Mechi Chal (above the town of Chepelare), the ski area now offers over 80 km of excellent pistes. The distance between the two resorts is only 9 km, quickly covered with the free shuttle service.

TRY THE CUISINE. In the vicinity of Pamporovo there are several picturesque old villages like Shiroka Laka, which are famous not only for their authentic architecture but also for their excellent food.

Rhodore cuisine is distinguished by some specialities you won't come cross anywhere else in Bulgaria. One of them, patatnik (potato dish), is made from the incredibly tasty local potatoes, grated and baked on a slow fire with mint and other secret ingredients. Klin (rice pastry) is a specific local variation of the famous banitsa to which rice is also added. Other local dishes

worth sampling are cabbage rolls, katmi (pancakes), cheverme (meat roasted on a spit) and Smilyan beans stewed in a an earthenware pot. If you decide to visit the regional centre Smolyan, at the entrance to the town you'll pass by the experimental station of the Agricultural Academy where you can try authentic Bulgarian yoghurt and sheep's cheese.

MUSIC AND DANCE. Shiroka Laka, 13 km from Pamporovo, is not only a culinary but also a cultural destination. This quaint old village hosts the National School for Folk Arts, which has turned out most of the country's finest folk singers and musicians. This is the place to get acquainted with the distinct, unique music of the Rhodopes. On 4 March 2018 is Pesponedelnik – the local version of the famous Mummers Games, regarded as one of the most spectacular ones in Bulgaria. Nor should you miss seeing the fine Na-

tional Revival period houses in the village (especially the Uchikov and Zgurov houses). The Church of the Assumption dates from 1834 and, according to some sources, its iconostasis was made by Zahari Zograf, Bulgaria's greatest National Revival period artist.

SMOLYAN. Since you are in the area anyway, do not miss the regional center, located fifteen kilometers from Pamporovo. With a population of only 30,000 people, it is not one of the largest cities in Bulgaria. But due to some geographical features, Smolyan will seem much more impressive than it actually is. Built in the narrow valley of the Cherna River, the city stretches for more than 25 kilometers from end to end. There is a lot to see here: from the second largest church in Bulgaria, through the curious re-

gional history museum, to the Planetarium (by the way, if you are in Pamporovo, it is worth visiting the National Astronomical Observatory on Mount Rozhen, twenty minutes by car).

A good destination for culinary tourism is the nearby village of Smilyan, famous for both beans and its cheese. To the west of Smilyan is Mogilitsa - home of one of the most intriguing architectural monuments in the Rhodopes. The Agush konaks, or mansions, are an impressive feudal complex, built in the first half of the 19th century by the richest landowner and merchant in the area. After years of property disputes and lawsuits, they are finally open to visitors again - ask at the tourist center in the village. The attractive Uhlovitsa cave is nearby as well. ►

► **GO UNDERGROUND.** Trigrad is a charming village which for decades was almost cut off from the rest of Bulgaria – partly as a strictly guarded border area, and partly because of purely geographical obstacles. Even now, the last few kilometres are a test for inexperienced drivers – the asphalt road is in good condition, but it is startlingly narrow with plenty of sharp turns. But the spectacular view of Trigrad Gorge that opens up before your eyes more than makes up for it.

If you like caves, stop by the Yagodina Cave which, with its more than 10 km, is one of the longest in Bulgaria. Just before the entrance to Trigrad lies Devil's Throat – the cave with the second largest underground hall after the one at Devetaki (the whole of St. Alexander Nevsky Cathedral would easily fit into it). Unfortunately, torrential rains in early December damaged some of the infrastructure in the cave, but the destination is still worth it.

If you prefer a less strenuous walk, simply cross Trigrad and continue south to Zhrebovo and Kesten. Once you've passed the hotels that have mushroomed in recent years, the locality along the reaches of the Trigrad river turns truly idyllic. As to accommodation, we strongly advise you to ignore the new complexes and spend the night with people from the village – as a rule they are hospitable, welcoming and will prepare a dinner especially for you, you just have to say the word.

MEANDERS AND FORTRESSES. The main road from Pamporovo to Plovdiv is the fastest and most convenient, but sometimes it's worthwhile to choose itineraries off the beaten track. They will take you to stunningly beautiful dams like Batak, Dospat and Golyam Beglik. One of the most scenic routes runs through Dospat and Sarnitsa to Velingrad, famous for its mineral springs. The road is not in mint condition, but it is passable and at its highest point leads to peak Kara Tepe and the beautiful meanders of the Ribna River. A cosy guesthouse opened here recently where you can stop for a bite to eat and even stay the night.

After Velingrad on the road to Sofia it's worth making a detour to Kostandovo and the nearby Tsepina fortress. These stone ruins are almost eight centuries old and date from the early days of the Second Bulgarian Empire. In addition, the fortress will reward you with a dazzling panoramic view of the valley below, above which you will spot the peaks of the Rila, Rhodope and even the Pirin mountains. ■

Unfortunately, torrential rains in December damaged some of the infrastructure in the Devil's Throat, but the destination is still worth it

ПОКОРЯВАЙ СНЕЖНИ ВЪРХОВЕ С БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Безплатен превоз на ски
и сноуборд екипировка

България Еър
Национален Превозвач www.air.bg

ПРИЯТЕН
ПОЛЕТ

ПРИЯТНИ
ЕМОЦИИ

www.air.bg

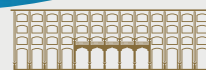
Early Bird Offer at Sts. Constantine and Helena Resort
up to -30% with promocode EBD22 | direct reservation on hotels website

VILLA
CHINKA

ASTOR GARDEN
HOTEL
Sts. Constantine and Helena Resort

www.villachinka.com

ASTOR GARDEN
HOTEL
Sts. Constantine and Helena Resort

www.astorgardenhotel.com

AZALIA
HOTEL BALNEO & SPA
★★★★

www.azaliahotel.com

Varna

Graffit Gallery Hotel

www.graffithotel.com

DECEMBER to
REMEMBER
Promocode
FESTIVE21
-20% OFF

www.visitstconstantine.bg

21 ИДЕИ ЗА КОЛЕДА

21 CHRISTMAS GIFT IDEAS

За нея, за него и за децата:
как да се справим без
напрежение с пазаруването
на подаръци

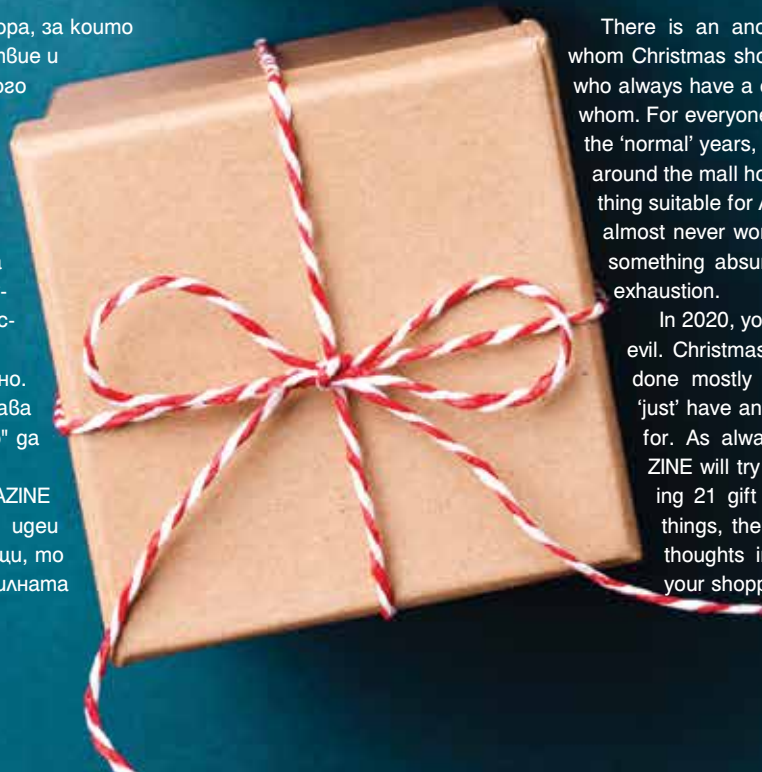

For her, for him and for the
children: how to deal
with gift shopping
without stress

Има една благословена категория хора, за които коледното пазаруване е чисто удоволствие и които винаги имат ясна идея какво на кого да подарят. За всички останали то е истински ад - дори и в "нормалните" години, когато може просто да се луташ из мола с надеждата пред очите ти изведнъж да се мерне нещо подходящо за леля Виолета. Естествено, това почти никога не сработва и накрая купувате нещо абсурдно от отчаяние и чисто изтощение.

През 2021 поне това ви е спестено. Коледното пазаруване очевидно ще става най-вече онлайн, и е достатъчно "само" да имате идея какво търсите.

Както винаги, THE INFLIGHT MAGAZINE ще се опита да ви помогне с тези 21 идеи за подаръци - ако не с конкретните вещи, то поне като насочим мислите ви в правилната посока. Приятно пазаруване!

There is an anointed group of people for whom Christmas shopping is pure pleasure and who always have a clear idea of what to give to whom. For everyone else, it's real hell - even in the 'normal' years, when you could just wander around the mall hoping to suddenly see something suitable for Auntie Violet. Of course, this almost never works, and in the end you buy something absurd out of despair and pure exhaustion.

In 2020, you will be at least spared this evil. Christmas shopping will evidently be done mostly online, and it's enough to 'just' have an idea of what you're looking for. As always, THE INFLIGHT MAGAZINE will try to help you with the following 21 gift ideas - if not with specific things, then at least by directing your thoughts in the right direction. Enjoy your shopping!

ЗА НЕЯ FOR HER

СЛУШАЛКИ

Те са незаменим аксесоар в днешната ни изпълнена с досадни шумове среда. А ако към функцията добавите и изтънчена естетика, няма как да сбъркате. Beoplay E8 3rd Gen са най-актуалната версия на безжични слушалки от Bang & Olufsen, с издръжливост на батерията до 35 часа и с Bluetooth 5.1 връзка.

HEADPHONES

They are an indispensable accessory in today's environment full of annoying noises. And if you add a sophisticated aesthetic to the function, you can't go wrong. Beoplay E8 3rd Gen are the latest version of wireless headphones from Bang & Olufsen, with a battery life of up to 35 hours and a Bluetooth 5.1 connection.

БИЛЕТИ ДО ПАРИЖ

Последните две години, да се изразим деликатно, пообърка плановете ни за пътувания. 2022 ще трябва

да ни компенсира. Какъв по-добър начин да си наваксате от два билета с "България Ер" до най-романтичния град в света? Предложенията на националния превозвач започват от 89 евро в посока и гарантират гъвкавост, ако все пак се наложи да промените плановете си. От www.air.bg

TICKETS TO PARIS

Last two years messed up our travel plans, to put it mildly. 2022 will have to compensate us. What better way to catch up than two tickets with Bulgaria Air to the world's most romantic city? The national carrier's offers start from EUR 89 one-way and guarantee flexibility if you still need to change your plans. From www.air.bg

СЕШОАР

Той е незаменим за модерната

жена, но крие и един сериозен недостатък: горещият въздух не е много полезен за самата коса, която не обича изсушаването и високите температури. Но сега ето ви и един сешоар, който подсушава... чрез овлажняване. Разработен от Panasonic и наречен Nanoe, той хидратира допълнително косата, като извлича влага от въздуха, и така косата не страда.

HAIR DRYER

It is indispensable for the modern lady, but also hides a serious drawback: the hot air is not very good for the hair itself, which does not like dryness and high temperatures. But now here's a hair dryer that dries ... by moisturizing. Developed by Panasonic and named Nanoe, it further hydrates the hair by extracting moisture from the air, so the hair does not suffer.

ЛЕСЕН ФИТНЕС

Ако любимата ви няма време за фитнес, йога или друг вид спорт, подарете ѝ този хитър комплект тежести от американската компания Bala. Тежачи по половин килограм и опаковани в мека еластична материя, те могат да се носят на китките или глезените, и добавят приятно натоварване към разходката или дори към домакинските занимания. Фитнес, който не отнема време.

EASY FITNESS

If your loved one does not have time for fitness, yoga or other sports, give her this clever set of weights from the American company Bala. Weighing half a kilogram and wrapped in a soft elastic fabric, they can be worn on the wrists or ankles, and add a pleasant resistance to the walk or even to housework. It's a fitness that doesn't take time.

ПАНТОФИ

Подобен подарък няма да ви спечели точки пред любимата жена - освен ако не изберете пантофи от актуална модна икона като UGG. Ботушите от овнешка кожа, произлизащи от Австралия, се превърнаха в глобална мания заради знаменитости като Опра Уинфри, Сара Джесика Паркър и Леонардо ди Каприо, а с удобните пантофи на марката наскоро издефилира Руана.

SLIPPERS

Such a gift will not earn you points in front of your beloved woman - unless you choose slippers from a current fashion icon such as UGG. Sheepskin boots - an idea originating from Australia - have become a global craze for celebrities such as Oprah Winfrey, Sarah Jessica Parker and Leonardo DiCaprio, and Rihanna herself recently paraded with the brand's comfortable slippers.

САКСИИ

Букетите с цветя са нещо твърде мимолетно. Но защо вместо това не подарите колекция от многогодишни стаини растения, за които психолозите се кънат, че подобряват трайно настроението? Разбира се, ако въпросните растения изискват постоянни грижи и лесно загиват, стресът от гледането им може напълно да компенсира позитивните ефекти. Но има и такива, които не изискват никакви особени грижи, виреят на почти всякаква светлина и няма да увехнат, ако две-три седмици забравите да ги полее-те. Примери: дяволски бръшлян (Epipremnum aureum), сансевиерия (Sansevieria trifasciata), зелена лилия (Chlorophytum comosum), граконово дърво (Dracaena marginata), аглаонема (Aglaonema sp.).

FLOWER POTS

Bouquets of flowers are something very fleeting. But why not donate a collection of perennials instead, which psychologists swear to improve your mood permanently? Of course, if the plants in question require constant care and die easily, the stress of caring for them can fully compensate for the positive effects. But there are those that do not require any special care, grow in almost any light and will not wither if you forget to water them for two or three weeks. Examples: Pothos (Epipremnum aureum), Snake plant (Sansevieria trifasciata), Spider plant (Chlorophytum comosum), Dragon tree (Dracaena marginata), Chinese evergreen (Aglaonema sp.).

РОБОТ-ПРАХОСМУКАЧКА

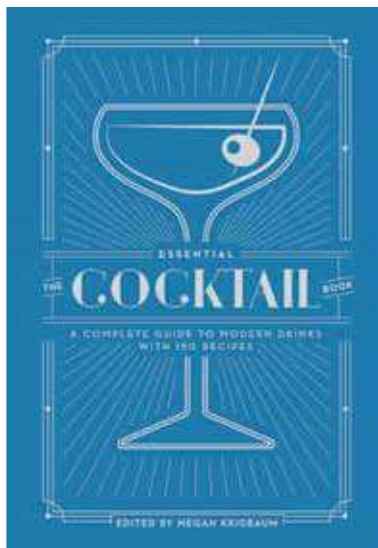
По принцип е добре никога да не подарявате на по-добрата си половина нещо, предназначено за домакинството. Роботът-прахо-

смукачка е голямото изключение, защото, подарявайки него, всъщност подарявате свободно време. Предложенията на пазара са вече стотици, но оригиналът си остава iRobot с неговата Roomba. Серията Roomba 694 е достъпна като цена и може да се свързва с Amazon Alexa и Google Assistant, така че да я управлявате само с думи.

ROBOT VACUUM CLEANER

In general, it is good to never give your better half something for the household. The robot vacuum cleaner is the big exception, because by giving it away, you are actually giving away free time. There are already hundreds of offers on the market, but the original remains the iRobot with its Roomba. The Roomba 694 series is affordable and can connect to Amazon Alexa and Google Assistant, so you can control it with words.

ЗА НЕГО FOR HIM

БИЛЕТИ ЗА КОНЦЕРТ

2020 и 2021 не бяха най-добрите години за почитателите на живота музика. Но 2022 трябва да ни възмезди за всички лишения. Отсега са обявени поне 50 световни турнета на истински титани в музиката. От утвърдили се вече Spice Music в Бургас, където се чества диско музиката от 90-те, до атинския Eject, с Muse като хедлайъри, летните музикални фестивали се завръщат - и предлагат чудесни идеи за коледни подаръци.

CONCERT TICKETS

2020 and 2021 were not the best years for live music fans. But 2022 must compensate us for all the deprivation. So far, at least 50 world tours of true music titans have been announced. From the already established Spice Music in Burgas, where disco music from the 90's is celebrated, to the Eject in Athens,

with Muse as headliners, summer music festivals are back - and offer great ideas for Christmas gifts.

ИЗКУСТВОТО НА КОКТЕЙЛА

Всеки съвременен мъж би трябвало да умее да приготвя коктейли. The Essential Cocktail Book е подарък, плодотворен от който ще берете въве. Създаден от издателите на уважаваното издание PUNCH, този наръчник съдържа 150 класически рецепти и множество слабо познати на широката публика бармански трикове. Издателство Ten Speed Press

THE ART OF COCKTAIL

Every modern man should be able to prepare cocktails. The Essential Cocktail Book is a gift from which you will reap the fruits. Created by the publishers of the respected publication PUNCH, this guide contains 150 classic recipes and many little-known bartender tricks. From

Ten Speed Press Publishing House

КАФЕВАРКА С ТЕЧЕН АЗОТ

Обсесията от качественото кафе става все по-масова и все по-дълбока. Последният пусък на модата са т. нар. "студени варки", а Royal Brew Nitro Cold Brew слага всички досегашни в малкото си джобче, понеже използва течен азот. Ако мъжът в живота ви още не е до такава степен превъртял по кафе модата, можете да изберете и класическата кафеварка в италиански стил (в България я наричаме и "кубинка", по сложни геополитически причини).

NITROGEN COFFEE MAKER

The obsession with quality coffee is becoming more widespread and deeper. The latest fad is the so-called "cold brews", and Royal Brew Nitro Cold Brew puts most of them in its little pocket because it uses liquid nitrogen. If the

man in your life has not yet turned to coffee fashion to such an extent, you can also choose the classic Italian-style coffee maker (in Bulgaria we also call her "Cuban", for complex geopolitical reasons).

"БИОНИЧНА" ПУДОВКА

На пръв поглед в тежестите за тренировка не би трябвало да се включват кой знае какви високи технологии. Но създателите на Bionic Body Soft Kettlebell са се изхитрили да го направят: техните пудовки са от здрав, но мек материал, така че да се избегнат контузии и злополуки при случайно изпускане. Чудесна добавка към домашния фитнес.

"BIONIC" KETTLEBELL

At first glance, training weights should not be subject of high technology. But the creators of Bionic Body Soft Kettlebell have managed to do this: their

kettlebells are made of strong but soft material, so as to avoid injuries and breakage in case of accidental release. A great addition to home fitness.

КОМПЛЕКТ ЧИЛИ

Лютивите сосове не само подслаждат храната ни, но и се отразяват много добре на сърдечно-съдовата система и предпазват от ред сериозни заболявания. Освен това, ако се вярва на женските списания, са и доста добър афродизиак. При всички случаи с комплект чили няма как да сгрешите.

CHILI SET

Spicy sauces not only 'sweeten' our food, but also have a very good effect on the cardiovascular system and protect against a number of serious diseases. In addition, according to women's magazines, they are pretty good aphrodisiacs. In any case, with a set of

chili you can not go wrong.

КОЛОНКА

Какво е животът без музика, и без възможността да пускаш на приятели любимите си парчета? Днес на пазара има хиляди различни безжични колонки, но малко от тях могат да се похвалят със съвършения дизайн на Bang & Olufsen. Естествено, при новия Beosound A1 Bluetooth speaker външният вид върви ръка за ръка и с безукорно качество на звука.

SPEAKER

What is life without music, and without the opportunity to play your favourite songs to friends? There are thousands of different wireless speakers on the market today, but few boast Bang & Olufsen's perfect design. Naturally, with the new Beosound A1 Bluetooth speaker, the appearance goes hand in hand with impeccable sound quality.

ПОДГРЯВАЩА СЕ САМОБРЪСНАЧ

Всяка година империята Gillette измисля нов начин да разтоварите мъжете от излишните им пари. Последната интересна идея на компанията е Heated Razor Kit - самобръсначка, която може да се настройва между 42 и 50 градуса по Целзий, за възможно най-нежно раздразвящо бръснене. Върви в комплект с безжичен зарядно, за да не изкупувате батерии на едро.

PREHEATED RAZOR

Every year, the Gillette empire invents a new way to unload men from their excess money. The latest interest of the company is the Heated Razor - a razor that can be adjusted between 42 and 50 degrees Celsius, for the skin-irritating shave. Comes complete with a wireless charger so you don't have to buy batteries in bulk.

ЗА ДЕЦАТА FOR CHILDREN

КАРАОКЕ СИСТЕМА

Ето един смислен начин да поощрявате любовта на децата към музиката и в същото време да ги откъснете поне за малко от прокълнатите видеоигри. Караоке системата SINGSATION All-in-One идва с микрофон, постапка и контролен панел, от който да управлявате вокалните, звуковите и светлинните ефекти. Остава само да я свържете към смартфон или таблет.

KARAOKE SYSTEM

Here's a great way of encouraging children's love of music and at the same time tearing them away from the damn video games. The SINGSATION All-in-One karaoke system comes with a microphone, stand and control panel to manage the included vocal, sound

and light effects. All you have to do is connect it to a smartphone or tablet.

КОНСТРУКТОР

По някакъв начин датската компания Lego, създадена преди цели 71 години, все още продължава да е на гребена на вълната и да продава аналогови удоволствия в дигиталната епоха. Какъвто и конструктор да изберете, едва ли ще сгрешите. Но на нас ни хвана очите новият комплект от 1074 части, от които можете да сглобите митичната китара Fender Stratocaster.

CONSTRUCTOR

Somehow Lego, the Danish company founded 71 years ago, is still on the crest of the wave and selling analogue pleasures in the digital age.

Whatever Lego kit you choose, you are unlikely to go wrong. But we loved the new 1074-pieces set that allows you to build the legendary Fender Stratocaster guitar.

KINDLE

Да отледаш четящо дете в наши дни е доста по-трудно, отколкото е било за родителите ни. Но все пак има начини, а и Хари Потър винаги е готов да ви удари едно рамо. Задачата става по-лесна с детското издание на електронния четец Kindle от Amazon. То не се отличава графично от изданието за възрастни, освен че върви с едногодишен абонамент за Amazon Kids Plus и доста богатото му съдържание.

KINDLE

Raising a reading child these days is much harder than it was for our parents. But there are still ways, and Harry Potter is always there to give you a hand. The task becomes easier with the children's edition of the Kindle e-reader from Amazon. It does not differ drastically from the adult edition, except that it comes with a one-year subscription to Amazon Kids Plus and its rather rich content.

ВОДНА ПУШКА

Това е от онези подаръци, за които почти неминуемо ще съжалявате. Но децата ще им се зарадват искрено. Водният пистолет е уж прост механизъм, но някои съвременни компании за играчки са го превърнали в нещо повече. Добър пример е SpruzTwo, който с едно зареждане на резервоара може да

стреля две хиляди пъти, и уцелва мишена от 25 метра разстояние.

WATER RIFLE

This is one of those gifts that you will almost inevitably regret. But the children will be sincerely happy. The water gun is supposed to be a simple mechanism, but some modern toy companies have turned it into something more. A good example is SpyraTwo, which can fire two thousand times with a single tank charge, and hits a target from more than 20 meters away.

УМНА ЛАМПА

Още едно хитро, но достъпно като цена устройство от Amazon. Echo Glow е нощна лампа, която може да сменя 16 различни цвята само с просто докосване, може

да се намалява и, също така, е в състояние да се свърже с друго Echo устройство и да сигнализира на детето ви кога е време да си измие зъбите например.

SMART LAMP

Another clever, but affordable device from Amazon. Echo Glow is a night light that can change 16 different colours with just a touch, can be dimmed and is also able to connect to another Echo device and signal to your children when it's time to brush their teeth for example.

НАДУВАЕМ ДИВАН

Един подарък с мисъл за все още далечното, но все пак приближаващо се лято. Inflatable Lounger на компанията Wekapo е надуваема мебел тип диван, върху която

може да се седи, да се скача и с която дори може да се плава в басейн. В сгънат вид тежи едва килограм и се побира в малка раничка. Не е нужна и специална помпа за надуването.

INFLATABLE SOFA

A gift with a thought for the still distant summer. Wekapo's Inflatable Lounger is an inflatable sofa type of furniture that you can sit on, jump on and even swim in the pool. When folded, it weighs only a kilogram and fits in a small backpack. No special pump is needed for inflation.

КЕЦОВЕ

Здравият разум вероятно ще се възпротиви на идеята да подарите на децата кецове от Vans. Първо, те никак не са евтини. И вто-

ро, дори не могат да претендират да са оригиналните създатели на този тип обувки - тази чест се пада на далеч по-гостъпните Keds (оттам и думата "кец"). Но здравият разум няма думата: важно е кои са модерни и ще накарат хлапето да се чувства добре.

SNEAKERS

Common sense will probably oppose the idea of giving children Vans sneakers. First, they are not cheap at all. And secondly, they can't even claim to be the original creators of this type of shoe - this honour falls on the far more affordable Keds, hence the word kets (sneaker) in Bulgarian. But common sense has no say here: the important thing is what is fashionable and will make the kid feel good.

LA VIE EN VIOLET

What is Pantone, and how is "Colour of the Year" determined?

On the eve of the third year of the Covid era, we will forgive you if the immediate future does not seem particularly rosy. But at least take comfort in the fact that it looks blue with a hint of violet.

This specific shade, called Very Peri, is the colour of 2022 according to the Pantone Color Institute. Every year, the company, famous for its colour codification system, chooses a specific shade for the next 12 months, and the fashion industry is rapidly adjusting to it. Now, for the first time, Pantone is creating a new colour instead of choosing an existing one. "Peri" in the name comes from Periwinkle, the English name of several different flowers, called in Bulgaria 'vinka' or 'zimzelen'.

But where does Pantone get the authority and confidence to determine what colours shall we live with? The history of the New Jersey-based company began modestly - as a printing house for an advertising agency in the 1950s. In 1956, its founders, the Levine brothers, hired Lawrence Herbert, who had just graduated from Hofstra University, and entrusted him with the ink division. Herbert used his knowledge of chemistry to systematize and simplify the range of colour inks, making them much easier to use by other printers. As a result, while the core printing business gradually sank, Levine's department flourished. He eventually bought out the Levine brothers' shares and created Pantone. Today, Herbert's system is further developed in the famous Pantone Matching System (PMS), an indispensable assistant in the advertising business, printing, graphic design and fashion. PMS already contains over 2160 colours, the latest addition being, of course, Vey Peri, or PANTONE® 17-3938. Every year, the company secretly gathers its representatives in different countries in Europe to choose the colour for the next 12 months. ■

ВИОЛЕТОВО БЪДЕЩЕ

Какво е Pantone, и как се определя "Цветът на годината"?

В навечерието на третата година от Covid-ерата ще ви простим, ако непосредственото бъдеще не ви се струва особено розово. Но поне се утешете, че то изглежда синьо с виолетов оттенък. Този специфичен нюанс, наречен Very Peri, е цветът на 2022 година според Института по цветовете Pantone. Всяка година компанията, прочула се със своята система за кодифициране на цветовете, избира специфичен оттенък за следващите 12 месеца, и модната индустрия светкавично се пренастройва според него. Сега за пръв път Pantone избира не съществуващ цвят, а създава изцяло нов. "Peri" в името идва от Periwinkle, английското наименование на няколко различни цвята, наричани в България винка или зимзелен.

Откъде обаче идва авторитетът и самочувствието, с което Pantone определя цветовете, с които да живеем? Историята на базираната в Ню Джърси компания започва скромно - като

печатница към рекламна агенция през 50-те години на миналия век. През 1956 основателите ѝ, братя Ливайн, наемат на работа Лорънс Хърбърт, току-що завършил университета Hofstra, и му поверяват поделението за мастила. Хърбърт използва познанията си по химия, за да систематизира и опрости гамата от цветни мастила, и да ги направи много по-лесни за ползване от други печатари. В резултат, докато основният печатарски бизнес постепенно затъва, отделът на Ливайн процъфтява. Накрая той откупва дела на братя Ливайн и създава Pantone. Системата на Хърбърт днес е доразвита в прословутата Pantone Matching System (PMS), незаменим помощник в рекламния бизнес, печатарството, графичния дизайн и модата. PMS вече съдържа над 2160 цвята, като последната добавка е, разбира се, Vey Peri, или PANTONE® 17-3938. Всяка година компанията събира на тайно място в Европа своите представители в отделните държави, за да изберат цвета на следващите 12 месеца. ■

POSOKA.COM

Карнавал Ла Вега

Пулсът на Доминикана

Февруари е месецът, в който жителите на Доминикана излизат по улиците с пищни маски и отрупани с блясъци дрехи, за да се включат в Карнавал Ла Вега. Под звуците на меренге, бачата и карибски ритми, те празнуват независимостта на държавата си и почитат предците си.

Резервирай своето вълнуващо пътуване на
www.posoka.com или се свържи с нас на **0700 17 107**

В ПАСПОРТА НА ДЯДО КОЛЕДА

Противно на всеобщото убеждение, Добрият старец не е лапландец, германец или дори европейец. Какво още не знаем за любимия си празник?

Текст: ЯСЕН БОРИСЛАВОВ / Фотография: SHUTTERSTOCK

Какъв е по народност Дядо Коледа? Синът на един приятел го поставил натясно с този въпрос преди време. Отначало приятелят ми мислел да каже, че е лапландец, но не бил сигурен. После му хрумнало, че е глобалист, който работи за мултинационални компании – но после разумно преценил, че това само ще му навлече нови детски въпроси. А всъщност въпросът за произхода на Дядо Коледа има съвсем конкретен отговор. Добрият старец е американец от холандско потекло.

АНГЛОСАКСОНСКИЯТ ДЯДО КОЛЕДА всъщност е Санта Клаус - приемник на Свети Николай, за когото децата вярвали, че носи подаръци и в рождественската нощ ги поставя в нарочно оставени за целта чорапи. Как обаче е станала метаморфозата? Как древният и почитан християнски светец се е превърнал в модерно маркетингово божество?

През XVII и XVIII век в Ню Йорк живеели множество холандски заселници, които почитали Св. Николай и в дните около неговия празник му правели гървени статуи и пеели специални

песни около тях. Изглежда, тези сцени са предизвиквали и иронични погледи сред някои нюйоркчани. Така започнало поамериканчването на Свети Николай, който станал Санта Клаус (или Sinterklaas, на холандски). През 1773 година е регистрирано първото му появяване в американската преса - весел и доволен, с брада и лула в устата като същински холандски моряк. С малки стъпки образът постепенно бил развит през XIX век, за да се преобрази в съвсем нов типаж. През 1809 Уошингтън Ървинг пише история на Ню Йорк, в която вече присъства и хуморизираният образ на холандския дядо Коледа. През 1822 нюйоркчанинът с холандско потекло Клемент Кларк Мур издал поредица от приказки за Санта Клаус, който пристига с шейна, теглена от осем северни елена, и влиза в къщите през прозорците.

ЛЕГЕНДАТА ВЕЧЕ БИЛА В РАЗВИТИЕ. Двайсет години по-късно някакъв търговец от Филаделфия облякъл първия жив Дядо Коледа и го качил на покрива на магазина си, за да привлича клиенти. Новият мит явно е бил ползува- вършен, щом вече е можел и да продава, но ►

► образът трябвало да има повече конкретност, биография и някакви атрибути, които да го правят разпознаваем и уникален. През 1863 английският карикатурист Томас Насът нарисувал Санта Клаус, облечен с кожа, с огромни бакенбарди и брада в *Harper's Weekly*. Три години по-късно Джон Уебстър му посветил стихове, в които обяснил къде живее извън празничния сезон - на Северния полюс (оттогава не се е местил). Това е важна подробност. Като всеки митологичен герой и този трябвало хем да изглежда като връстник на вечността, хем да си има някаква родина, при това достоверна. Неизбежните въпроси: „Къде се е крил дядо Коледа?“, „Защо по-рано никои нищо не е чувал за него?“ и „Как така никое от другите митологични същества не го споменава?“ трябвало да имат убедителни отговори и в пренаселения с митове модерен свят единственото подходящо място се е оказал Северният полюс. Сякаш винаги си е бил там, но не е имало кой да го види.

ПО СЪЩОТО ВРЕМЕ СТАНАЛО И ПРЕОБЛИЧАНЕТО на Санта Клаус. Каноничният дълъг хитон, с какъвто обичайно е изобразяван светецът в иконите, бил подменен първоначално с дълго зелено палто, обточено с кожа, а в края на XIX век вече имал официален червен кафтан и червени ботуши. Пак по това време той се появил и на коледни картички. Станало обичай да му се пишат писма с детски желания. През 1931 година Хадън Сандблом, художник по рекламата на *Coca-Cola*, започнал да разработва първата кампания с Дядо Коледа като рекламнo лице. Това бил краят на светеца – и началото на световния маркетингов мит.

Любопитно е, че много от останалите уж дълбоко традиционни елементи на коледната еуфория също са относително модерни. Коледната пулка у нас е нещо сравнително ново. Появява се в началото на миналия век, и то в градовете. По селата акцент на трапезата си остава прасето. В Англия това са коледният пудинг и гряното вино, в Германия е празничният кейк (щолен), в Дания ядат печена гъска, а в Австрия, Полша и Чехия на Коледа задължително се поднася шаран. Изглежда, тук е запазено нещо от протообраза на дядо Коледа като Свети Николай, на чий-

то празник задължително се яде риба. Неизбежни са също коледните сладки с джинджифил и канела, както у нас празникът би бил непълноценен без баница с късмети. Със сигурност до XVI век, тоест преди колонизирането на остров Цейлон от португалците, европейската Коледа не е имала така типичния днес аромат на канела. Същото е валидно и за други празнични атрибути като бенгалските огньове, шампанското и украсените елхи.

ДОСТА ПО-НЕЯСНА Е ИСТОРИЯТА на коледната елха. Почти сигурно е, че тя е протестантски принос в модерната празнична обредност. Според някои версии Свети Бонифаций, много почитан в Германия бенедиктински монах, проповядвал догмата за Светата троица, като за прегледност използвал елхи заради триъгълната им форма. Така елхата станала Божие дърво. Според друга версия този празничен атрибут бил въведен от Мартин Лутер. Католическият свят си оставал привързан към украсената рождественска ясла на Спасителя. Първите писмени сведения за украсена коледна елха са от 1521, от района на Елзас. През 1597 Бременското занаятчийско гдружество украсило голяма коледна елха с ябълки и други плодове. После постепенно към

асортимента били добавяни бонбони, курабии, захарни пръчки и хартиени цветя. После се появили светлините, а през XIX век украсата вече се правела със стъклени топки и гирлянди. През 1837 мекленбургската принцеса Елена пренесла коледното дърво в Париж, омъжвайки се за Орлеанския дук. През 1882 година в Америка са патентовани и електрическите лампички.

ВПРОЧЕМ ПЪРВИТЕ ХРИСТИЯНИ не са отбелязвали Коледа. Празникът Рождество Христово плавно навлиза в християнския календар през IV век, когато папа Юлий I наредил сатурналиите да се празнуват “в чест на Божия син” на 25 декември. Именно римските сатурналии са историческият първообраз на коледно-новогодишните празници. Самата дума „коледа“ произлиза от римските календи (*Calendae*) - първите дни на месеца. Наричали ги *tristes*

Calendae (тъжни календи), защото тогава се плащали лихвите. Когато не могли да ги платят, казвали, че това ще стане *ad Calendas Graecas* - на гръцките календи, тоест на куково лято, защото гръците нямали календи. Така се е появил и календарът.

Нека добавим още, че датата 1 януари е специална само за западната цивилизация. За повечето хора по света началото на годината е в друго време. Китайската нова година е в края на януари или началото на февруари, еврейската е през септември, а в Тайланд е в средата на април. Няма неоспорими доказателства, че Христос е роден точно в първата година от новата ера, както не е сигурно, че Рим е създаден точно 753 години по-рано. Още по-трудно е да се приеме, че светът е създаден на 1 септември 5509 година преди Христа, както твърди православната църква, или през 3761 година преди Христа, както сочи еврейското летоброене. Нищо обаче не е попречило световната хронология да се построи върху тези дати.

Всичко това са подробности, които, макар и свързани с празника, нямат пряко отношение към него. Те са само повод да се види, че дори до болка познати неща не винаги са такива, каквито изглеждат. ■

IN SANTA'S PASSPORT

Contrary to popular belief, Santa Claus is not a Laplander, German or even European. What else do we not know about our favourite holiday?

By YASEN BORISLAVOV / Photography SHUTTERSTOCK

What is Santa Claus's nationality? A friend's son recently cornered him with this question. At first my friend wanted to say that he is a Laplander, but he was not sure. Then it occurred to him that he is a globalist working for a multinational company, but then wisely decided that this would only give rise to a host of new questions. Actually, the matter of the origin of Santa Claus is quite clear. The good old white-bearded man is an American of Dutch descent.

THE ANGLO-SAXON FATHER CHRISTMAS is actually Santa Claus, the successor of Saint Nicholas, who children believed brought presents on the night before Christmas, leaving them in stockings especially put out for the purpose. But how did the metamorphosis happen? How did the old and venerated saint become a modern marketing deity?

In the 17th and 18th century the many Dutch settlers who lived in New York worshipped Saint Nicholas and in the days around his holiday made wooden statues and sang special songs. It seems that these scenes prompted the ironic glances of some New Yorkers. That is how the Americanisation of Saint Nicholas started, who became Santa Claus (or Sinterklaas in Dutch). In 1773 his first appearance in the American press was recorded – cheerful and happy, with a beard and a pipe in his mouth like a true Dutch sailor. The image was gradually developed in the 19th century, evolving into a completely new figure. In 1809 Washington Irving wrote a history of New York, which also featured the humorous image of the Dutch Santa Claus. In 1822, the New Yorker of Dutch descent, Clement Clarke Moore, published a series of stories about Santa Claus, who arrived in a sleigh drawn by eight reindeer and entered houses through the windows.

THE LEGEND WAS ALREADY IN PROGRESS. Twenty years later a shopkeeper in Philadelphia dressed the first living Santa Claus and got him onto the roof of his shop in order to attract customers. The new myth was clearly taking shape, but the image had to be more specific, have a biography and some attributes to make it recognizable and unique. In 1863 the American cartoonist Thomas Nast drew a picture of Santa Claus dressed in furs, with enormous sideburns and a beard in Harper's Weekly. Three years later George Webster devoted verses to him that explained where he lived outside the festive season – on the North Pole and he has not moved since. This is an important detail. Like any mythological hero, he had to look both as a peer of eternity and have a home country, moreover a credible one. The inevitable questions: "Where did Santa Claus hide?", "Why had nobody heard of him before?" and "How come no other mythological creature mentioned ▶

► him?" had to have convincing answers and in the modern world, full of myths, the only suitable place proved to be the North Pole. As if he had always been there, just that nobody was aware of him.

SANTA'S CHANGE OF ATTIRE happened at the same time. The canonical long robe, in which the saint is usually depicted in icons, was initially replaced by a long green coat, lined with fur and by the end of the 19th century he wore a formal red caftan and red boots. Christmas cards also appeared at that time. It became the custom for children to write letters with their Christmas wishes to him. In 1931 Haddon Sundblom, advertising artist for Coca-Cola, created the first marketing tool depicting Santa Claus. This was the end of the saint and the start of the global marketing myth.

Oddly enough, many of the supposedly deeply traditional elements of the Christmas euphoria are also fairly modern. The Christmas turkey in Bulgaria is something relatively new. It appeared at the beginning of the last century in the cities. In the

villages the focus is still on the piglet. In England these are the Christmas pudding and mulled wine, in Germany it is the festive fruitcake (Stollen), in Denmark they eat roast goose, and in Austria, Poland and the Czech Republic serving carp is a must. It seems that something of the original image of Santa Clause as Saint Nicholas, on whose feast day fish is eaten, has been preserved in Bulgaria. Ever present are also the Christmas cookies with ginger and cinnamon, just as the festive season would be unthinkable in Bulgaria without a banitsa [cheese pie] with fortune slips on the inside. Before the 16th century, i.e. before the colonisation of the island of Ceylon by the Portuguese, the European Christmas definitely lacked its now typical cinnamon flavour. The same is true of other festive attributes such as Bengal lights, champagne and decorated Christmas trees.

THE HISTORY OF THE CHRISTMAS TREE is far less clear. It is almost certain that it is a Protestant contribution to the modern festive rites. According to some versions, Saint Boniface, a Benedictine monk

much revered in Germany who preached the dogma of the Holy Trinity, used ever-green trees for the sake of clarity because of their triangular shape. This is how God's tree was created. According to another version of the story this festive part of the holiday was introduced by Martin Luther. The Catholic world remained attached to the decorated crib of the Saviour. The first written evidence about a decorated Christmas tree dates from 1521, during the region of Alsace. In 1597 the Bremen craftsmen guild decorated a big Christmas tree with apples and other fruit. Gradually sweets, cookies, candy canes and paper flowers were added. Later lights appeared as well, and in the 19th century the trees were decorated with glitter balls and tinsel. In 1837 the Mecklenburg Princess Helene brought the Christmas tree to Paris, when she married the Duke of Orleans. The electric Christmas lights were patented in America in 1882.

THE FIRST CHRISTIANS did not celebrate Christmas. The Nativity of Christ gradually entered the Christian calendar in the 4th century when Pope Julius I ordered the Saturnalia to be celebrated "in honour of the son of God" on 25 December. The Roman Saturnalia were the historic prototype of the Christmas and New Year holidays. The very word koleda [Christmas in Bulgarian] is derived from the Roman Calendae – the first days of the month. In Roman times they were called tristes Calendae (the unhappy calends) because this was when the interest on borrowed money had to be paid. When people were unable to pay their debt they said this would add Calendas Graecas at the Greek calends, i.e. when hell freezes over because the Greeks had no calends.

Let me add that the date 1 January is special only for western civilisation. For most people around the world the year begins at a different time. The Chinese New Year is marked in late January or early February, the Jewish one is in September and in Thailand it starts in mid-April. There is no compelling evidence that Jesus Christ was born exactly during the first year of the new era, just as it is not certain that Rome was founded exactly 753 years earlier. It is even more difficult to accept that the world was created on 1 September 5509 B.C., as the Orthodox Church claims or in 3761 B.C. according to the European record of the times.

All these are details, although related to the holiday, which have no direct bearing on it. This is just a reminder that even familiar things are not always the way they appear. ■

Kavident

DENTAL CLINIC

DENTAL CLINIC KAVIDENT

www.kavident.com

+359 887 925 737

+359 2 495 06 20

Sofia, Bulgaria, Rikardo Vakarin 10A str.

The history
of the
Christmas
tree is far
less clear.
It is almost
certain that
it is a
Protestant
contribution
to the
modern
festive rites

A GREAT FRUIT SNACK

DETELINA'S

raw nuts and dried fruits

Happy Holidays!

ВСЕКИ ДЕН
**СПОРТНИ
РЕПОРТАЖИ**
И ВСИЧКО ЗА
СВЕТОВНИЯ И
БЪЛГАРСКИЯ ФУТБОЛ

Glitz & Glamour New Year's Eve

VILLA
CHINKA
Restaurant
Sts. Constantine and Helena Resort

Glitz & Glamour New Year's Eve Menu

- Салата с бейби спанак, червена киноа, сирене със синя плесен "Форм Дамбер", соеви кълнове, сушени боровинки и винегрет
 - Филе от морски дявол, конфитирана стрига, черен хайвер от есетра и айре от морски раци
 - "Уелингтън" от еленско филе, гъши дроб, бял трюфел и кейл, поднесен с цикория и дюли, гратен от кореноплодни зеленчуци и сос с розов пипер
 - Плато занаятчийски колбаси и сирена
 - Вариация от шоколад, кокос с чили, маракуя и карамел с малцов оцет
 - Баница с късмети, минерална вода, Просеко
- Куверт: 190 лв.

0882 002 003 | Св. св. Константин и Елена

Carpe Vita
complex

STS. CONSTANTINE AND HELENA

Oazis spokojствия и гъмна
300 M OT БЕРЕГА МОРЯ

Oasis of peace and comfort
300 M TO THE SEASIDE

*ЛЮКСОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО *ДВУХ- И ТРЕХКОМНАТНЫЕ КВАРТИРЫ
С ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАНИРОВКОЙ *ОТЛИЧНАЯ ИНВЕСТИЦИЯ
*ИНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНАЯ КОМПАНИЯ С БОЛЬШИМ ОПЫТОМ
И ОТЛИЧНОЙ РЕПУТАЦИЕЙ

*LUXURY CONSTRUCTION *ONE - AND TWO - BEDROOM APARTMENTS
WITH FUNCTIONAL DISPOSITION *EXCELLENT INVESTMENT
*INVESTMENT CONSTRUCTION COMPANY WITH EXPERIENCE
AND A GREAT REPUTATION

MY-HOME.BG

+359 888 323432

ДВОЕН ГРАДУС

От европейското греяно вино до българската греяна ракия: кратко пътуване в света на зимните напитки

Едно от несъмнено приятните усещания през зимата е вкусът на топла, слабоалкохолна напитка, поднесена в края на дълъг и изморителен ден, особено ако е прекаран и на открито. Може да е чай с коняк, гроз или пунш, но най-популярно, особено в дните около Коледа, е греяното вино.

НЕГОВИЯТ ТИПИЧЕН АРОМАТ на канела, карамфил, гжинджифил и други подправки някога беше по-скоро част от празничната атмосфера в западноевропейските градове. От петнайсетина години той е неизменна част и от коледните базари в източната част на континента. Димящата гореща чаша създава едно особено усещане за уют, прави компаниите весели и приятно разговорливи.

Греяното вино е добре познато в пове-

чето европейски страни, както и далече отвъд границите на Стария континент. Най-ранните сведения за него са свързани с Римската империя. Нейните легиони още в Античността са го направили познато в поречията на Рейн и Дунав, където суровите зими правят съвсем разбираема подобна интерпретация.

В НЕМСКОЕЗИЧНИТЕ СТРАНИ му казват глühвайн (Glühwein), но в някои източници може да се срещне също като „елнтвайн“ или „глюквайн“. В Швеция и Финландия е познато като глог (Glogg). Прави се с червено вино, подправки, стафиди и белени бадеми, като се добавя също водка или друг твърд алкохол и се сервира с канелени сладки. Чехите му казват svařené víno, а поляците grzane wino (там правят също и греяна бира.) В Сърбия пият kuvano vino със захар, индийско орехче и резен лимон

или портокал. В Хърватия имат kuhanо vino с канела, захар, индийско орехче и портокал. А в Румъния правят vin fier от бяло или червено вино с черен пипер. На френски е vin brulé, а англичаните му казват mulled wine. Това езиково разнообразие свидетелства за широкия културен ареал на тази типично зимна напитка. То обяснява и многообразието от рецепти. Внимателно взиране в това разнообразие обаче би установило, че всъщност базовата рецепта е една, макар и с множество вариации и някои деликатни технологични тънкости при приготвянето.

ГРЕЯНО ВИНО СЕ ПРАВИ от вино, захар и подправки. Виното най-често е червено, но в Австрия използват и бяло. Освен със захар може да се подслади и с мед. При подправките има значителна интерпретативна свобода, като

пектин, а цитрусовите дават горчив вкус.

ВАЖНА ПОДРОБНОСТ е разреждането. Греяното вино трябва да е разрежено с гореща вода. Съотношението може да е различно, най-често около 1/3 е вода, но това зависи както от вида на виното, така и от останалите съставки. В някои рецепти погрешките се загряват първо във водата и после се добавя виното. Други препоръчват към вече разреженото и загрято вино да се добави малко ром, коняк или водка за „тяло“ и да му върне загубената сила. Може да се добави малко десертно вино или ликьор. В някои рецепти вместо с вода виното се разрежда с горещ черен чай. Виното трябва да е горещо, но без да завира. Добрата температура е около 80 градуса. Ако се загрее повече, алкохолът се изпарява и рискувате да се получи горещ компот.

КОЕ Е ПРАВИЛНОТО ВИНО за греене? Ясно е, че няма да използвате най-добрите си отлежали бутилки. Те сигурно няма да са и подходящи, защото отлежалите в бъчви вина като правило имат повече танини, които при затопляне загубяват вкуса. Най-добре е да използвате младо, червено и по-плодово трапезно вино без претенции. Сортът е без особено значение. Ако имате изостанали, отворени вина, не е грешно да ги включите в играта. Всичко останало е въпрос на вкус, усет и настроение. В „Коледна песен“ от Чарлз Дикенс е спомената една типична английска рецепта за греяно вино от Викторианската епоха. Нарича се Smoking bishop (пушещият епископ). Прави се от порто, червено вино, лимони, портокали, захар и погрешки. Плодовете предварително се изпичат със захарта, за да се карамелизират, след което се добавят останалите съставки. Налича се в традиционна голяма купа, подобна на епископска корона. Кое то обяснява и името му.

Изглежда греяното вино е било идола основа на две други популярни британски напитки – гроз и пунш.

ПРОИЗХОДЪТ НА АНГЛИЙСКИЯ ГРОГ се свързва с името на адмирал Върнън, който през 1740 въвел в моряшките гаджи ром, разрежен с гореща вода. Преди това матросите го пиели чист, но адмиралът решил да прави икономию, а вероятно му се искало и да насърчава една умерена трезвеност сред екипажите. Името на напитката произлязло от съкращения прякора на адмирала

- наричали го Грограм (grogram) заради грубото непромокаемо наметало, с което крачел по палубата на кораба. Явно моряците, поне в началото, не гледали с добро око на това нововъведение в разкладката, но през следващите десетилетия то постепенно било усъвършенствано и станало популярно извън корабните палуби и каюти - водата била заменена с чай, добавяли мед или захар и лимон или други погрешки. В крайна сметка грозът, както и другите горещи алкохолни напитки, се е превърнал в територия за импровизации. Всеки любител достига до някаква рецепта, която смята за оригинална и неповторима, защото си е негова. Най-популярната рецепта за гроз е 50 г коняк (или ром), 2 ч.л. мед, 100 г горещ силен чай и резенче лимон.

АНГЛИЙСКИЯТ ФЛОТ, с малко помощ от Индия, е родил и традиционния пунш. Етимологията на думата punch се свързва с древноиндийската дума „панча“, което значи пет. Името трябва да подсказва, че това питие се състои от пет съставки - вино, ром (или коняк), някакъв плодов сок, захар (или мед) и погрешки. Вероятно първият пунш е бил създаден при неясни обстоятелства някъде в Индийския океан, а може би и на сушата. През XVIII век вече усъвършенстван бил пренесен в Англия. От онова време е известна една рецепта, която би смаяла и най-разюзданото въображение. В подходящ басейн се смесват 1200 бутилки ром, 1200 бутилки вино, 400 л гореща вода, 500 kg захар, сокът от 1600 лимона и погрешки. Човек в малка лодка от слонов кост плува отгоре и разбърква пунша със специално весло. Празникът завършва, когато поканените 600 гости изпият всичко.

В БЪЛГАРИЯ ГРОГЪТ И ПУНШЪТ не са особено популярни поради една съвсем разбираема причина - благородната конкуренция на греяната ракия. При нея също има поле за импровизация, макар че някои основни съставки и технологични подробности са канонизирани от традицията. Заблжително е да се греее в джезве или метален съд, стеснен в горната част (за да не изпуска алкохолните пари), в който предварително е карамелизирана захар или мед. Освен това се добавя портокалова или лимонова кора, каманфил и черен пипер. Ракията трябва да кипне леко и веднага се разлива. Нейните горещи пари прогонват лошото настроение, а също и грипните бактерии, където и да се крият. ■

доминиращи са екзотичните ориенталски аромати и точно оттук произтича разнообразието в рецептите. Като канонични, т.е. задължителни погрешки се смятат канелата и карамфилът, но може да се добавят също резенчетата гжинджифил, зърна бахар или черен пипер, индийско орехче, звездовиден анасон или кардамон. Стръкче розмарин също би добавило приятно свеж, етеричен тон. За предпочитане е канелата да е на пръчки. В някои рецепти, предимно скандинавски, има също бадеми и стафиди. Все пак не е добре да се прекалява с погрешките, защото има още няколко съставки, които е добре да се усещат във вкуса и аромата. Това са плодовете. Най-често се добавят резенчетата ябълка, дюля, портокали или мандарини и лимони. Важно е плодовете да бъдат изчистени от семките, защото ябълковите и дюлевите пускат

DOUBLE DEGREES

From Gluhwein to mulled rakia: a short trip into the world of winter drinks

By YASEN BORISLAVOV / Photography SHUTTERSTOCK

One of the undoubtedly pleasant feelings in the winter is the taste of a warm, low alcohol drink, served at the end of a long and tiring day, especially if it's spent outdoors. It may be tea with cognac, grog or punch, but the most popular one, especially around Christmas time, is mulled wine.

ITS TYPICAL AROMA of cinnamon, cloves, ginger and other spices was once part of the festive atmosphere mostly in Western European cities. For about 15 years it's also been an integral part of the Christmas markets in the Eastern part of the continent. Served at home or outdoors, the steaming hot cup creates a special feeling of cosiness, makes gatherings cheerful and pleasantly talkative.

Mulled wine is well-known in most European countries as well as far beyond the borders of the Old Continent. The earliest data about it is associated with the Roman Empire. As early as in Antiquity its legions made it popular in the Rhine and Danube valleys, where harsh winters make such interpretation quite understandable.

IN THE GERMAN-SPEAKING COUNTRIES they call it Gluhwein, but in some sources it can also appear as "Glintwein" or "Glukwein". In Sweden and Finland it's known as Glogg. It's made from red wine, spices, raisins and peeled almonds, adding vodka or another kind of hard liquor and it's served with cinnamon sweets. Czechs call it svařené víno, and the Poles – grzane wino (they also make mulled beer.) In Serbia they drink kuvano vino with sugar, nutmeg and a slice of lemon or orange. In Croatia they have kuhano vino with cinnamon, sugar, nutmeg and orange. And in Romania they make vin fiert from white or red wine with pepper. In French it's called vin brulé, and the English call it mulled wine. This linguistic diversity is a proof of the broad cultural habitat of this typically winter drink. It explains the variety of recipes. A careful look into this diversity, however, would determine that in fact the basic recipe is only one, but with a wide range of variations and some delicate technological details during the preparation.

MULLED WINE IS MADE from wine, sugar and spices. The wine is most often red, but in Austria they also use white one. Besides sugar, you can use honey to sweeten it. There's a significant interpretative freedom with the spices and the exotic oriental flavours are dominant, hence the variety of recipes. Cinnamon and cloves are considered

canonical, i.e. mandatory spices, but you can also add slices of ginger, allspice berries or pepper, nutmeg, star anise or cardamom. A sprig of rosemary would also add a pleasantly fresh, essential nuance. Preferably, use cinnamon sticks. In some recipes, mostly Scandinavian ones, there are also almonds and raisins. Yet, you shouldn't use too many spices, because there are some more ingredients, which should be sensed in the flavour and the aroma. That's the fruit. Most often, slices of apple, quince, oranges or tangerines and lemons are added. It's important for the fruit to be with removed seeds, as apples and quinces omit pectin and citrus ones add a bitter flavour.

DILUTING IS AN IMPORTANT DETAIL. Mulled wine must be diluted with hot water. The ratio can be different, most often there's about 1/3 of water, but this depends on both the wine, and the other ingredients. In some recipes the spices are first heated up in the water and then the wine is added. Others recommend adding a little rum, cognac or vodka to the already diluted and heated wine for a "base" and bring back its lost strength. Some desert wine or liquor can be added. In some recipes instead of water, the wine is diluted with hot black tea.

The wine must be hot, but without boiling. The best temperature is about 80 degrees. In case of overheating, the alcohol evaporates and you risk getting a hot compote.

WHAT BOTTLE IS BEST FOR MAKING MULLED WINE? Obviously, you won't use your best vintage bottles. What's more, they wouldn't be appropriate either, as wines maturing in barrels generally have more tannins, which make the flavour rougher when heated up. It's best to use young, red and more fruity table wine without pretence. The vari-

ety doesn't really matter. If you have leftover, open wines, it's not wrong to include them in the game. A typical and still popular English mulled wine recipe from the Victorian Era is mentioned by Dickens in "A Christmas Carol". It's called Smoking bishop. It's made from Port wine, red wine, lemons, oranges, sugar and spices. The fruit is pre-baked with the sugar in order to caramelize. Then the rest of the ingredients are added. It's poured in a traditional large bowl, similar to a episcopal crown. Hence its name. It seems that mulled wine was the concept basis of two other popular British drinks – grog and punch.

THE ORIGIN OF THE ENGLISH GROG is associated with Admiral Vernon's name, who in 1740 introduced rum, diluted with hot water to sailors' rations. Previously, sailors used to drink it pure but the Admiral decided to save up, and probably he also wanted to encourage a moderate sobriety among the crews. The name of the drink derived from the shortened nickname of the Admiral – they used to call it Grogram because of the rough waterproof cape he used to walk with in on the deck of the ship. Apparently, sailors, at least in the beginning, didn't think much of this innovation in the ration, but over the next decades it gradually improved and became popular outside ship decks and cabins – water was replaced with tea, adding honey or sugar and lemon or other spices.

THE ENGLISH FLEET, with a little help from India, is responsible for the traditional punch. The etymology of the word punch is associated with the ancient Indian word "panc", meaning five. The name should suggest that this drink consists of five ingredients – wine, rum (or cognac), some fruit juice, sugar (or honey) and spices. The first punch was probably created under unclear circumstances somewhere in the Indian Ocean, and perhaps on land too. In the 18th century, already improved, it was brought to England. A recipe of that time would amaze even the most rampaging imagination. In a suitable container 1200 bottles of rum, 1200 wine bottles, 400 litres of hot water, 500 kg of sugar, the juice of 1600 lemons and spices are mixed. A man in a small ivory boat floats on top and stirs the punch with a special paddle. The holiday ends when the 600 guests drink everything.

GROG AND PUNCH AREN'T PARTICULARLY popular in Bulgaria due to a very understandable reason – the strong competition of mulled rakia (brandy). It also allows improvisation, even though some main ingredients and technological details have been canonized by tradition. It must be heated up in a Turkish coffee maker or a metal pot, narrowed at the top (in order not to omit alcohol vapours), with previously caramelized sugar or honey. What's more, orange or lemon peel, cloves and pepper are added. The brandy must boil gently and be poured immediately. Its hot vapours chase away bad moods, as well as flu germs, wherever they're hiding. ■

СИГУРНОСТ И СПОКОЙСТВИЕ ОТ ЗЕМЯТА ДО НЕБЕТО

Помещенията в самолетите на България Еър се обработват преди всеки полет със свръхмодерна UV технология за дезинфекция, а въздухът се пречиства от HEPA филтри.

Машината **Honeywell UV Cabin System II** унищожава всички вируси и бактерии от гладките повърхности. Така пасажерите всеки път се качват в изцяло стерилен салон. По време на полет въздухът в самолета се пречиства с помощта на HEPA филтри, които не позволяват проникването на вируси, бактерии и фини прахови частици.

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на „България Ер“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона, а в зависимост от избраната класа и тарифа и на регистриран багаж (в багажника на самолета). Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Ер“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Ер“ спазва системата **PIECE CONCEPT**, базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж, както следва:

ИКОНОМИЧНА КЛАСА

1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина* до 118 см) + дамска чанта/лаптоп

ТАКСИ ЗА РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

- Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*;
- Вътрешни полети – 15 евро в посока;
- Международни полети – 20 евро в посока**.
- За пътуване до/от Дубай – 30 евро в посока

> В случай на по-тежък, по-обемен или допълнителен чекиран багаж, се прилагат стандартните условия на „България Ер“.

> Регистриран багаж може да бъде закупен преди полет на летище или чрез издателя на билета.

> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и „България Ер“, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен чекиран багаж по тарифа без багаж.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.

** За пътуване от Лондон – 20.00 GBP, от Цюрих – 20 CHF, от Тел Авив – 20 USD.

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажника на самолета безплатен багаж, както следва:

По международни и вътрешни линии:

БИЗНЕС КЛАСА

- 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг (размери до 55x40x23 см всеки) + 1 дамска чанта/лаптоп;
- 2 броя регистриран багаж до 32 кг и до 158 см* всеки.

ИКОНОМИЧНА КЛАСА

- 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина* до 118 см) + 1 дамска чанта/лаптоп;
- 1 брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*.

Изключения

• ЗЛАТНА КАРТА FLY MORE

• БИЛЕТИ, ЗАПЛАТЕНИ С КАРТА VISA PLATINUM ОТ ЦКБ

• БИЛЕТИ, ЗАПЛАТЕНИ С КОБРАНДИРАНА КАРТА „БЪЛГАРИЯ ЕЪР И ЦКБ“

• ЧЛЕНОВЕ НА ПРОГРАМАТА CCB CLUB

• МОЛЯЩИ***

2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки, за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания „България Ер“.

• БЕБЕТА ОТ 0-2 ГОДИНИ

В случай че тарифата, по която е издаден билетът на възрастния, придружаващ бебето, позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти, в случай че количката не е предадена/получена на/от самолета.

* Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по максимална за трети свръхбагаж.

** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и „България Ер“ или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел.: +359 2 4020 400 или на е-mail: callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж. Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и „България Ер“, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен

TARIFFS WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a tariff that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

ECONOMY CLASS

1 piece of hand baggage up to 10 kg and with dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* + 1 personal item / laptop bag

FEES FOR CHECKED BAGGAGE CARRIAGE

- First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*;
- Domestic flights – EUR 15 one way;
- International flights – EUR 20 one way**.
- For travel to/from Dubai - EUR 30 one way

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

** For travel from London – 20.00 GBP, from Zurich – 20 CHF, from Tel Aviv – 20 USD.

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

TARIFFS WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger with a ticket purchased in a tariff that includes checked baggage is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

International and Domestic flights

BUSINESS CLASS

- 2 pieces hand baggage with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag;
- 2 pieces of checked baggage up to 32 kg and 158 cm* each.

ECONOMY CLASS

- 1 piece of hand baggage up to 10 kg and with dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* + 1 personal item / laptop bag;
- 1 piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

Exceptions

• GOLD CARD FLY MORE

• TICKETS PAID WITH VISA PLATINUM CARD BY CCBANK

• TICKETS PAID WITH CO-BRANDED CARD BULGARIA AIR / CCBANK

• MEMBERS OF THE CCB CLUB PROGRAM

• SEAMEN***

2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each* for flights operated by Bulgaria Air.

• INFANTS 0-2 YEARS OF AGE

If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg.

Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over / to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft. The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over / received at the aircraft.

* The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.

*** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage. Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж.

*** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци, е необходимо билетът да бъде издаден в по-специална моряшка тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +359 2 4020 400 или на e-mail callfb@air.bg, бюрата на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.

ПЪТНИКЪТ МОЖЕ ДА ПРЕВОЗВА И ПОВЕЧЕ ОТ БЕЗПЛАТНАТА НОРМА БАГАЖ СРЕЩУ ДОПЪЛНИТЕЛНО ЗАПЛАЩАНЕ *

Такси за свръхбагаж МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 kg и 32 kg * – 50 евро;
За големина на багажа между 158 cm и 203 cm – 70 евро;
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 kg до и 158 cm – 50 евро;
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 kg до и 158 cm – 100 евро.

За пътуване от Лондон посочените тарифи са съответно 50/70/100 GBP, от Цюрих 50/70/100 CHF, от Тел Авиу 50/70/100 USD.
При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) допълнителен регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 kg и 32 kg * – 20 евро;
За големина на багажа между 158 cm и 203 cm – 30 евро;
Допълнителна бройка – втори багаж до 23 kg до и 158 cm – 20 евро;
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 kg до и 158 cm – 50 евро;
*Багаж с тегло над 32 kg може да се превозва само като карго.

Специални категории багаж СПОРТНА ЕКИПИРОВКА

Превозът на спортна екипировка не влиза в нормата на безплатния чекиран багаж. Таксува се 50 евро в посока, като допълнително парче чекиран багаж. Максимални размери до 23 kg и до 203 cm сумарна дължина.

Изключение: За всички директни полети, оперирани от „България Еър“:
• Безплатен превоз на един чифт ски/сноуборд екипировка

ВЕЛОСИПЕДИ

Приемат се за превоз в специална опаковка (картон или специален калъф). Максимални размери на опаковката 160 x 90 x 25 cm. Изисква се предварително потвърждение на услугата в резервацията.

Международни линии: 70 евро в посока. **Вътрешни линии:** 30 евро в посока.

ОРЪЖИЕ

Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси се извършва съгласно изискванията на Международната асоциация за въздушен транспорт /IATA/. Не се потвърждава на codeshare полетите на „България Еър“. Превозът на огнестрелни оръжия не може да бъде потвърден в случаите, когато авиокомпания „България Еър“ е партньор по полет. Превозът на огнестрелни оръжия и боеприпаси, различни от спортно оръжие и боеприпаси, е забранен. В някои случаи превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси за ловни и спортни цели може да бъде разрешен. Пътникът трябва да се свърже с „България Еър“ и да предостави информация за вида на оръжието, серийния му номер и приспелите, които се внасят в резервационната система. Всички огнестрелни оръжия и боеприпаси се приемат само като багаж за транспортиране в багажниците на самолета и в никакъв случай в салона с пътниците. Трябва да са разделно и подходящо опаковани, като теглото на мунициите не бива да надвишава 5 kg. Пътникът трябва да има всички документи, изисквани от закона и подзаконовите актове, приложими за превоз за съответната държава. „България Еър“ си запазва правото да откаже превоз на огнестрелни оръжия и боеприпаси.

- Ловни пушки и патрони – комплект до 15 kg: такса 50 евро в посока;
- Ловни пушки и патрони – при общо тегло над 15 kg: такса 70 евро в посока;
- Късо огнестрелно оръжие (пистолет): такса 20 евро в посока.

Ловната пушка и патроните се считат за едно парче регистриран багаж и се таксуват с еднократна такса за обслужване. Този вид багаж не се включва в безплатната норма и таксата се прилага независимо от това дали пътникът има друг чекиран багаж.

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ В ПЪТНИЧЕСКАТА КАБИНА /PETC/

- Максимално тегло на животното и клетката – до 8 kg*;
- Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 cm;
- Не се включва в безплатната норма багаж и се заплаща такса от 60 евро в посока.

ДОМАШНИ ЛЮБИМЦИ В БАГАЖНИКА /AVIH/

- Без ограничение в теглото на животното;
- Максимални размери на клетката – 110 x 65 x 70 cm;
- Не се включва в безплатната норма багаж; заплаща се такса: при тегло на животното и контейнера до 32 kg - 100 евро в посока при тегло на животното и контейнера над 32 kg - 140 евро в посока**

Важни уточнения за превоза на домашни любимци:

- Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиокомпанията. За потвърждение е необходимо да се свържете с Центъра ни за обслужване на клиенти на телефон: +359 2 402 0400 или по e-mail callfb@air.bg;
- Приемат се за превоз само кучета и котки;
- „България Еър“ не приема за превоз животни до и от Великобритания;
- Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго (напр. Американски питбул териер, Стафордширски бултериер, Американски стафордширски териер, Бултериер, Американски булдог, Дого Аржентино, Кангал (Анатолийска овчарка), Кавказка овчарка, Ротвайлер, Родезийски риджбек, Доберман, Кане Корсо и др.)

*за полети FB1431/1432 до и от Париж, където опериращ превозвач е Air France, максималното тегло за превоз на PETC е 6 kg.

** Животни с тегло с контейнера над 32 kg не се приемат за превоз до/от Брюксел.

* За смесени превози с участието на „България Еър“ и други партньорски авиокомпани в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж

*** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.

THE PASSENGER MAY CARRY MORE THAN THE FREE BAGGAGE ALLOWANCE AT ADDITIONAL COST *

Excess baggage fees INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg* – EUR 50;
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm – EUR 70;
Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm – EUR 50;
Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm – EUR 100.

For travel from London the indicated fares are respectively 50/70/100 GBP, from Zurich 50/70/100 CHF, from Tel Aviv 50/70/100 USD
When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) additional piece of checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg* – EUR 20;
Baggage dimensions between 158 cm and 203 cm – EUR 30;
Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm – EUR 20;
Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm – EUR 50;
* Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

Special categories of baggage SPORT EQUIPMENT

Transportation of sport equipment is not included in the quota of checked baggage. It is charged as an extra piece of checked baggage – EUR 50 in direction.

The equipment must be of maximum weight and total dimensions 23 kg and 203 cm.

Exception: for all flights operated by Bulgaria Air:

- Free carriage of 1 piece of ski / snowboard equipment.

BICYCLES

Accepted for carriage in special packaging (cardboard or a special case). Maximum size of package 160 x 90 x 25 cm. This service requires pre-confirmation in the reservation.

International flights: EUR 70 per direction. **Domestic flights:** EUR 30 per direction.

FIREARMS

Carriage of firearms and ammunition is carried out according to the requirements of the International Air Transport Association /IATA/. It is not confirmed on codeshare flights of Bulgaria Air. Carriage of firearms and ammunition other than sport weapons and ammunition is prohibited. In some cases, carriage of firearms and ammunition for hunting and sporting purposes may be permitted. The passenger should contact Bulgaria Air and provide information on the type of weapon, its serial number and the ammunition, which will be entered into the reservation system. All firearms and ammunition will be accepted only as baggage and must be transported in the luggage compartment of the airplane and under no circumstances in the passenger cabin. They must be suitably packed separately and the weight of the ammunition should not exceed 5 kg. The passenger should have all documents required by law and regulations applicable to carriage for the particular state. Bulgaria Air reserves the right to deny carriage of firearms and ammunition.

- Hunting rifles and cartridges – total weight up to 15 kg: fee EUR 50 per direction;
- Hunting rifles and cartridges – total weight over 15 kg: fee EUR 70 per direction;
- Short-barrel firearms (pistol): fee EUR 20 per direction.

Hunting rifles and cartridges are regarded as one piece of registered baggage and are charged with one-time fee for service. This type of baggage is not included in the free allowance and the fee is applied regardless of whether the passenger has other checked-in baggage.

PETS IN THE PASSENGER CABIN /PETC/

- Maximum weight of the animal and the cage – up to 8 kg*;
- Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm;
- The pet is not included in the free baggage allowance, and a fee of EUR 60 per direction applies.

PETS IN THE HOLD /AVIH/

- No limitation in the weight of the animal;
- Maximum dimensions of the container – 110 x 65 x 70 cm;
- The pet is not included in the free baggage allowance, and the following fees apply:

At the weight of the animal and container up to 32 kg – EUR 100 per direction;
At the weight of the animal and container over 32 kg – EUR 140 per direction.

Important information for live animal transportation:

- Pets transportation (both PETC and AVIH) is a subject to compulsory confirmation from the Airline. For confirmation please contact our Customer Service Centre at +359 2 402 0400 or by e-mail: callfb@air.bg;
- Only dogs and cats are accepted for transport;
- Bulgaria Air does not accept animals to and from Great Britain;
- Fighting and dangerous breeds are accepted for carriage only as cargo (example: American Pit Bull Terrier, American Staffordshire Terrier, Staffordshire Bull Terrier, Bull Terrier, American Bulldog, Dogo Argentino, Karabash (Kangal), Anatolian Shepherd Dog, Caucasian Ovcharka (Caucasian Shepherd Dog), Rottweiler, Rhodesian Ridgeback, Doberman, Cane Corso, etc.).

* For flights FB1431/1432 to and from Paris where operating carrier is Air France, the maximum weight of PETC is 6 kg.

** Animals weighing over 32 kg together with the container are not accepted for carriage to / from Brussels.

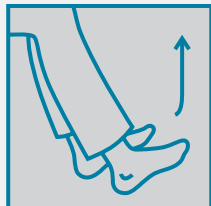
* For partner flights involving Bulgaria Air and other partner airlines, other luggage conditions may apply.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

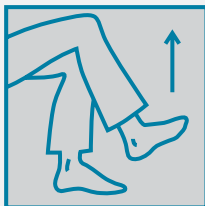
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

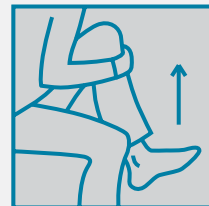
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Еър“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция.

Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеин храна в подходящи за новата часова зона отрязъци от нощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Ер“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Ер“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекар- ства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар кои са най-подходящи за Вас

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и изтощен, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставяйте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Ер“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВАНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Ер“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Ер“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, лъна за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда да възможност да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки /оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане / пожарогасители / електрошокови уреди / брагви, секири, сатъри, томахапки / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им /саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кнки за лед / всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тоязи / всички видове оборудване за бойни спортове / амуниции, гранати, мини, военни експлозиви / детонатори / газ и газови контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ / терпентин, разредител и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns /component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers; machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина /PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг, а размерите на клетката 48 x 35 x 22 cm. За услугата се заплаща такса от 60 евро в посока.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничение в теглото

на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 cm. При общо тегло до 32 кг се заплаща такса 100 евро, а над 32 кг – 140 евро в посока. Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиокомпанията.

Могат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено до и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Пътниците, които желаят да пътуват с домашен любимец (куче или котка), предварително трябва да се запознаят с инструкциите за превоз на домашни любимци на авиокомпанията на www.air.bg и да спазват всички условия на регламент 576/2013. Регламентът е задължителен за всички страни членки на ЕС. По време на check-in документите на любимеца, ще бъдат обстойно проверени. Паспортът трябва да отговаря на общоприетия международен образец.

Because we know they are part of your family – take advantage of our service for animal transportation!

When transporting pets in the passenger cabin /PETC/ the maximum weight of the animal and the cage is up to 8 kg and the maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. A fee of EUR 60 per direction applies.

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the

container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 100 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 140 per direction applies.

Pets' transportation is a subject to compulsory confirmation from the Airline.

Only dogs and cats are accepted for transport. Animal transportation to and from Great Britain is not allowed.

The fighting and dangerous breeds are accepted for carriage

only as cargo.

Passengers willing to travel with a pet (dog or a cat), should get acquainted in advance with the airline's instructions for traveling with pets on www.air.bg as well as to observe and follow all the conditions of Regulation 576/2013. The regulation is mandatory for all EU member countries. During check-in the pet's documents will be thoroughly checked. The passport must comply with the generally accepted international model.

Upgrade до бизнес класа, за да е перфектно

„България Еър“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade до бизнес класа.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства

като приоритетни чекиране и качване в самолета, допълнителен багаж, достъп до бизнес салоните на летищата и бизнес класа кетъринг. Ако сте член на програма FLY MORE, печелите и повече точки.

Важно е да се отбележи, че при полет с прекачване трябва да се спазва разрешението за превоз на багаж и на другия превозвач. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 2 часа преди излитане на полета от София, за да се насладите и на кетъринга като част от

всичките предимства. Таксата за услугата Upgrade е 50 евро* в посока по вътрешни линии и 100 евро* в посока по международни линии.

Може да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиентите на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета или на летището преди полет.

*За отсечката Лондон – София таксата е 100 паунда.

Upgrade to business class to be perfect

Bulgaria Air gives you the opportunity to increase the comfort of your trip with the Upgrade to the business class service.

The Upgrade may be purchased from 24 hours to 40 minutes before scheduled departure in case of availability.

By choosing it you get not only comfort and convenience, but also

priority check-in and boarding in the airplane, additional baggage, access to airport business lounges and business class catering. If you are a member of our frequent flyer program FLY MORE, you earn more points as well.

Please note that in case of a connecting flight, the luggage permit of the other carrier must be checked and observed with.

We also advise you to request UPGRADE at least 2 hours before the departure from Sofia in order

to enjoy catering as part of all the benefits of the service. The Upgrade fee is EUR 50 in direction for domestic flights and EUR 100 in direction for all international flights.

Upgrade can be purchased at our Customer Service Center: +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, and also in the Bulgaria Air offices, through the ticket issuer or at the airport before the flight.

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

Как? Като запазите своето място с допълнително пространство и повече комфорт срещу такса от 20 евро на посока, или изберете своето предпочитано място, близо до изхода, срещу такса от 10 евро на посока. Услугата е налична за директните полети, изпълнявани от авиокомпанията. Сега можете с повече пространство и комфорт са разположени на 3 ред и авиарен изход, а тези на 4

ред можете да резервирате като предпочитани, поради близостта им до изхода и възможността бързо да се отправите към крайната точка или трансферния си пункт. Можете да заявите и заплатите своето място чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета и на летището преди полета. Съветваме Ви да заявите услугата предварително, за да си

гарантирате налично място и да спестите време на летището. Следва да се има предвид, че има пътници, които не могат да бъдат настанявани на аварийни изходи, например хора с физически, психически и слухови увреждания, възрастни хора, деца и бебета (със или без придружител) и пътници с наднормено тегло.

*** За Тел АвиВ таксата е в щатски долара, за Лондон в паунда, за Цюрих в швейцарски франка.**

Travel even more comfortable

Bulgaria Air gives you the opportunity to guarantee more in-flight comfort!

How? Just book your seat with extra space and more comfort for 20 EUR per flight or book your preferred seat near the exit f for 10 EUR per flight. The service is available for all direct flights operated by Bulgaria Air. Seats with extra space are located on the 3rd row and emergency exit, while those at 4th row can be booked as a

preferred due to their proximity to the exit point and the availability they provide for the passenger to head straight to his final destination or transfer point.

You can request and prepay your seat by contacting our Customer Service Center at +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, as well as in the Bulgaria Air's offices, through the ticket issuer and at the airport prior the flight. We recommend you to request the service in advance to make sure we have an available seat

for you and to save time at the airport. It should be considered that here are passengers who cannot be seated in an emergency exit row (some of the seats with extra leg space are situated next to these exits) such as people with physical, mental and hearing impairments and limitations, elderly people, children and babies (including unaccompanied minors (UMNR) and overweight passengers.

*** For Tel Aviv the fee is in USD, for London in GBP, for Zurich in CHF**

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Еър“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца на възраст между 3 и 5 г. осигуряваме ескорт – стюард, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, да го придружи по време на всички летищни процедури до качване в самолета, да се погрижи лично за спокойното му пътуване и да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс 50%

от еднопосочната тарифа в М класа и двупосочни летищни такси за стюарда-придружител.

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаление, плюс УМ такса в размер на 50 евро на отсечка за международни полети и 30 евро за вътрешни полети. За София – Лондон таксата е 60 евро, а за Лондон – София е 60 паунда.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата

срещу заплащане на УМ таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползвате от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Детето Ви задължително трябва да носи със себе си валиден паспорт.

Една стюаргеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно. За тях се заплаща една УМ такса.

Unaccompanied minors flying

Trust the Bulgaria Air service for unaccompanied minors and let them flying without any worries!

• For children between 3 and 5 years old we provide an escort – flight attendant who will pick up the child from the person who is escorting him/her at the departure airport, will be next to the child during all airport procedures until boarding the plane, personally take care of the child's safe journey during the flight and will hand him/her over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus 50% of

the one-way fare in the M class and two-way airport taxes for the escort flight attendant.

• For children between 5 and 11 years old a staff member is provided to welcome the child from the escorting person at the departure airport, as well as a person to hand him over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus a UM fee of EUR 50 in direction for international flights and EUR 30 in direction for domestic flights. For Sofia – London the fee is EUR 60 and for London – Sofia is GBP 60.

• Per parents request, children between 12 and 18 years old could also take advantage of

the service, against payment of the UM fee. They are provided the same service as for children between 5 and 11 years of age.

In order to take advantage of the service, you should make your inquiry at least two weeks prior the flight at callfb@air.bg

Your child must carry a valid passport with him/her. One flight attendant can accompany two children from the same family – brothers and sisters who travel together. For them is paid a single UM fee.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

Airbus A320-214

Airbus A319-112

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Codeshare partnerships are an integral part of Bulgaria Air route portfolio. They enable the airline to provide its customers more frequencies to a particular destination as well as to widen its destinations list at facilitated booking procedure.

SOFIA – MOSCOW
VARNA / BURGAS – MOSCOW

SOFIA – PARIS / VARNA
PARIS – NICE / LYON / BORDEAUX

SOFIA – ROME / MILAN / VARNA / BURGAS
ROME – MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOA / NAPLES
/ PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA /
CATANIA / BARI / PALERMO / LAMECIA TERME /
BRINDIZI / REGGIO CALABRIA / MADRID / BARCELONA /
AMSTERDAM / LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE /
GENEVA / MALTA

SOFIA – MADRID
MADRID – LAS PALMAS / TENERIFE

SOFIA – AMSTERDAM

SOFIA – ATHENS / LARNACA / VARNA / BURGAS
ATHENS – BEYRUT / TEL AVIV / EREVAN / NICE / TBILISI
LARNACA – TEL AVIV

SOFIA – BELGRADE / TEL AVIV / LARNACA / VARNA
BELGRADE – GENEVA

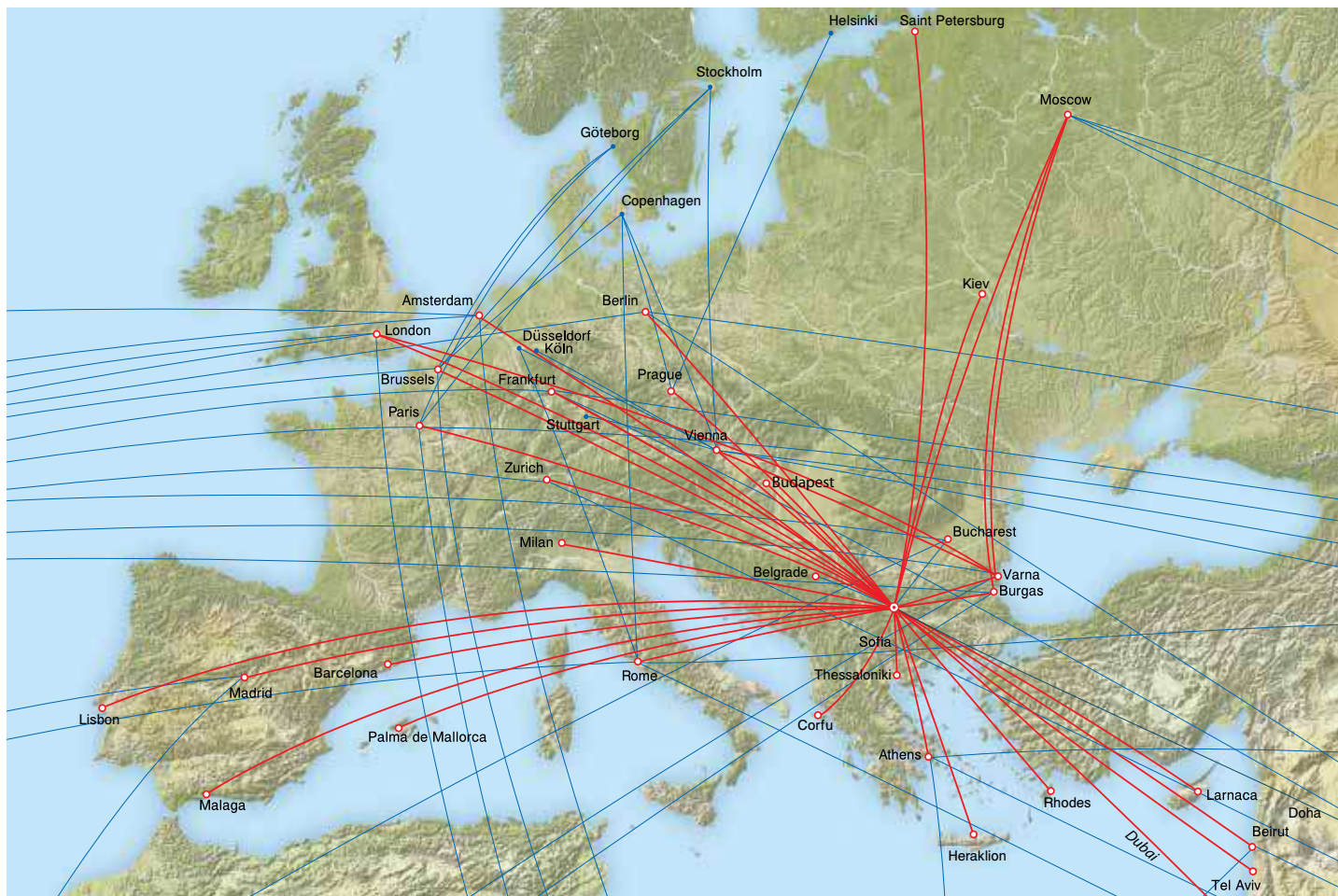

VARNA/BURGAS – SOFIA – BUCHAREST

Sofia – Doha / Bucharest / Varna / BURGAS

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговарят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

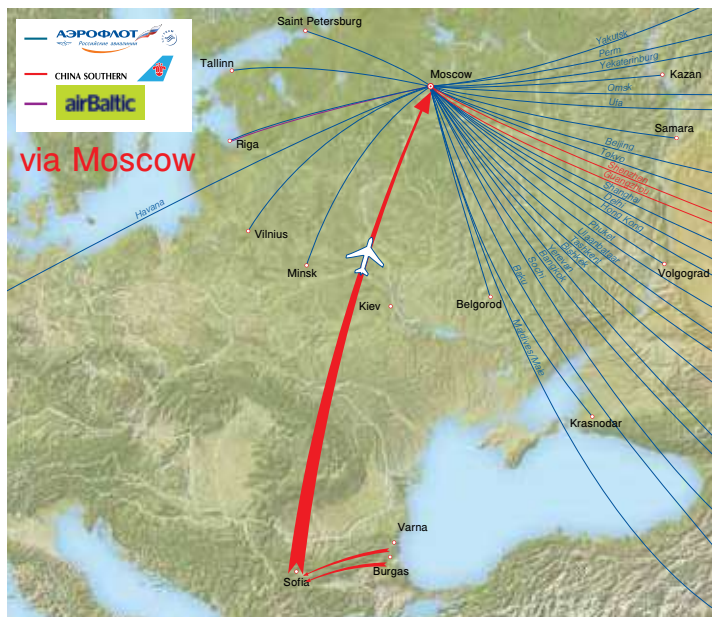
Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕЪР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR 	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-22:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:30 Local time</i>	phone: +359 2 402 03 93 e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540	phone.: +359 888 903 943 +359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Working hours Opens 2 hours prior</i> <i>to scheduled departure</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00 - 17:00 Local time</i> <i>Saturdays customers are served by email</i> <i>and phone from 10:00 to 16:00 Local time.</i>	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Shumen City office Shumen, Patleyna 10 str. <i>Monday-Friday: 09:00-17:00</i>	phone: +359 887 84 01 71 e-mail: shumen@air.bg www.air.bg
BRU 	Belgium, Brussels <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>10:00-19:00 Local Time</i>	phone: +32 470 401 260 e-mail: brussels@air.bg www.air.bg
BER 	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114/115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg
LON 	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW 	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and</i> <i>September)</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV 	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA 	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am -1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE 	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg

CARDUCCI

WORLD FASHION FOR MEN

ПЛОВДИВ

MALL PLOVDIV
УЛ."ПЕРУЩИЦА" 8
+359885111853

СОФИЯ

SERDIKA CENTER
БУЛ."СИТНЯКОВО" 48
+359885111852

СОФИЯ

RING MALL
УЛ."ОКОЛОВРЪСТЕН ПЪТ" 214
+359878111931

ВАРНА

GRAND MALL VARNA
УЛ."АКАДЕМИК АНДРЕЙ САХАРОВ" 2
+359885111851

СОФИЯ

THE MALL
БУЛ."ЦАРИГРАДСКО ШОСЕ" 115
+359885111854

WWW.CARDUCCI.BG

СЕРДИКА

РЕЗИДЕНЦИЯ ЗА ВЪЗРАСТНИ

**Пълноценен живот за онези,
които имат нужда от постоянни грижи!**

Хоспис и резиденция за възрастни „Сердика„ в Рударци вече приема записвания за настаняване. Местата са ограничени.